

Rasmus Wittek-Holmberg og Jacob Seier Petersen

Bedre veje til ungdomsuddannelse

Kontekst og erhvervsliv (delopgave 4)

*Bedre veje til ungdomsuddannelse – Kontekst og erhvervsliv
(delopgave 4)*

Publikationen kan hentes på www.kora.dk

© KORA og forfatterne, 2017

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater, er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til KORA.

© Omslag: Mega Design og Monokrom

© Foto: Ricky John Molloy

Udgiver: KORA

ISBN: 978-87-7488-937-3

Projekt: 11240

KORA
Det Nationale Institut for
Kommuners og Regioners Analyse og Forskning

KORA er en uafhængig statslig institution, hvis formål er at fremme kvalitetsudvikling samt bedre ressourceanvendelse og styring i den offentlige sektor.

**Det Nationale Institut
for Kommuners og Regioners
Analyse og Forskning**

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00

Forord

Mange unge kommer sent i gang med en ungdomsuddannelse, falder fra undervejs eller tager flere ungdomsuddannelser. Hertil kommer, at tilbuddene i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse ikke i tilstrækkelig grad evner at løfte de elever, der har behov for faglig eller personlig udvikling.

Til at adressere disse udfordringer nedsatte regeringen i januar 2016 en ekspertgruppe, der skal komme med anbefalinger til, hvordan de unges uddannelsesadfærd kan målrettes, så de unges behov i højere grad tilgodeses, frafald og dobbeltuddannelse minimeres, og den unges vej gennem ungdomsuddannelserne ikke forsinkes.

Med henblik på at tilvejebringe et solidt analysegrundlag for disse anbefalinger er der gennemført en række analyser på området, herunder af målgruppen og dens brug af forberedende tilbud, indholdet og kvaliteten af tilbuddene samt incitamentsstrukturerne og ansvarsfordelingen på området.

Kort skitseret er analysegrundlaget for "Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse" fordelt på tre spor:

- Spor 1: Fokusering af tilbud – Beskrivende analyse af de unges brug af og flow mellem tilbud (udarbejdet af Finansministeriet)
- Spor 2: Styrket kvalitet af og sammenhæng i tilbuddene (består af fire delopgaver)
 - Delopgave 1: Beskrivelse af målgruppen (udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA))
 - Delopgave 2: Overgange, metoder og værktøjer i de forberedende tilbud (udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning (KORA) og Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI))
 - Delopgave 3: Implementering og relevante kompetencer i de forberedende tilbud (udarbejdet af KORA)
 - **Delopgave 4: Kontekst og erhvervsliv** (udarbejdet af KORA)
- Spor 3: Bedre incitamentsstrukturer og ansvarsfordeling i forbindelse med overgange til uddannelse og beskæftigelse (analyser udarbejdet af konsulenthusene Epinion og Qvartz).

Denne rapport redegør for resultaterne af delopgave 4 under spor 2 og stiller igennem litteratur- og casestudier skarpt på den rolle erhvervslivet spiller i den kontekst, der udgøres af indsatsen for de unge på henholdsvis beskæftigelses- integrations- og socialområderne i kommunerne.

Rigtig god læselyst!

Forfatterne (KORA, SFI og EVA)
Januar 2017

Indhold

Resumé	6
1 Indledning	9
1.1 Baggrund og formål.....	9
1.2 Afgrænsninger	10
2 Metode	11
2.1 Afdækning af viden om eksisterende indsatser	11
2.1.1 Studier, som indgår i vurderingen af indsatsers effekt	12
2.1.2 Studier, som indgår i beskrivelserne af en indsats	13
2.2 Ekspertinterview	13
2.3 Casestudier	13
2.3.1 Praktisk gennemførelse af casebesøg	14
2.4 Analyse og syntese.....	15
3 Dokumentation for effekter af redskaber og metoder i indsatsen.....	16
3.1 Vurdering af effekter af indsatser	17
3.2 Virksomhedsrettede indsatser	17
3.2.1 Sammenfatning.....	17
3.2.2 Gennemgang af de enkelte studier	18
3.3 Brobygning til uddannelse	20
3.4 Mentor	22
3.4.1 Sammenfatning.....	22
3.4.2 Gennemgang af de enkelte studier	23
3.5 Psykologisk støtte	24
3.6 Uddannelsesaktivering	25
3.6.1 Sammenfatning.....	25
3.6.2 Gennemgang af de enkelte studier	26
3.7 Uddannelsesvejledning	27
3.7.1 Sammenfatning.....	27
3.7.2 Gennemgang af de enkelte studier	27
3.8 Nytteindsats.....	29
3.9 Økonomiske incitamenter	29
3.9.1 Sammenfatning.....	29
3.9.2 Gennemgang af de enkelte studier	30
3.10 Kombinationsindsatser.....	31
3.10.1 Unge godt i gang.....	31
3.10.2 New Deal for the Young Unemployed.....	33
3.11 Opsummering.....	33
4 Tilbud til de unge i kommuner og virksomheder	35
4.1 Tilbud på beskæftigelsesområdet.....	37
4.2 Tilbud på socialområdet	49
4.3 Tilbud på integrationsområdet.....	53

4.4	Virksomhedernes rolle	54
4.5	En virksomhedsrettet indsats for de 15-17-årige	56
4.6	Organisering af indsatsen	58
4.7	Opsummering	62
	Litteratur	64

Resumé

Ekspertgruppen har med denne delopgave bedt KORA om at skabe et overblik over viften af tilbud på henholdsvis beskæftigelses-, social- og integrationsområderne i landets kommuner og den rolle, virksomhederne spiller i forbindelse hermed.

KORA har gennemført et litteraturstudie suppleret med en række ekspertinterview og casebe-søg i tre kommuner.

Med denne metode har undersøgelsen belyst den kendte viden om effekterne af de enkelte redskaber i indsatsen i en dansk kontekst. Endvidere har studiet belyst, hvordan kommunerne arbejder med indsatsen i praksis. Endelig har vi igennem casestudierne vist, hvordan man med fordel kan arbejde med virksomhedsrettede forløb for de 15-17-årige, samt hvordan kommu-nernes organisering af indsatsen har betydning for de unges oplevelse af sammenhæng i deres forløb.

Redskaber og effekter

Vi har igennem litteraturstudiet vist, at kommunerne benytter en række forskellige redskaber i indsatsen for de unge. Brugen af redskaber skal ses i sammenhæng med det skift i indsatsens primære formål, der skete med kontanthjælpsreformen i 2013. Her ændredes det primære formål fra at være beskæftigelse til at være uddannelse for unge under 30 uden en erhvervs-kompetencegivende uddannelse. Dette afspejler sig i litteraturen om effekter af indsatsen: Hvor der før studier, der er baseret på data fra før 2013, typisk måles på beskæftigelseeffek-ter, er uddannelseseffekter det primære udfaldsmål i senere studier. Om effekterne af redska-berne i indsatsen finder vi følgende:

- *Virksomhedsrettede indsatser:* Der findes stærke indikationer for, at virksomhedsrettede indsatser har en positiv effekt på de unges beskæftigelseschancer. Særligt privat løntilskud øger de unges sandsynlighed for at komme i beskæftigelse. Derimod er der modstridende resultater, hvad angår effekten af praktikker og offentligt løntilskud.
- *Brobygningsforløb:* Der findes indikationer for, at brobygningsforløb har en positiv effekt på de unges sandsynlighed for at påbegynde en uddannelse. Dokumentationen er kun fra et enkelt studie, men dette studie er af meget høj kvalitet.
- *Mentorindsatser:* Der er samlet set indikationer for, at mentorstøtte til unge har en positiv effekt på de unges uddannelses- og beskæftigelsessituation.
- *Psykologisk støtte:* Der er indikationer for, at psykologisk støtte har en positiv effekt på de unges fastholdelse af en ungdomsuddannelse samt på deres trivsel.
- *Uddannelsesaktivering:* Der er modstridende resultater vedrørende uddannelsesaktivering. Dog er der indikationer for, at korte uddannelsesforløb og forløb rettet mod unge har en positiv effekt.
- *Uddannelsesvejledning:* Der er ikke foretaget egentlige effektstudier af vejledning, som fokuserer snævert på uddannelse. Det er derfor ikke muligt at konkludere noget entydigt om effekten af uddannelsesvejledning.
- *Nytteindsats:* Der findes indikationer for, at nytteindsats har en stærk effekt på de mest ressourcestærke unges overgang til beskæftigelse og uddannelse.
- *Økonomiske incitament:* En overvægt af de fundne studier viser, at økonomiske incita-menter kan have en positiv effekt på de lediges uddannelses- og beskæftigelsessituation. Dog er effekten ofte kortvarig.

Konkrete tilbud i kommunerne

I forhold til den kvalitative del af litteraturstudiet, der har til formål at vise, hvordan kommunerne konkret arbejder med de enkelte redskaber i indsatsen, finder vi, at:

- De fleste tilbud er sammensat af to eller flere redskaber, der enten benyttes serielt eller parallelt
- Der er forholdsmæssigt flere tilbud, der har som formål at bringe de unge i uddannelse eller beskæftigelse (før og efter 2013), som er forankret i kommunernes arbejdsmarkedsforvaltninger end i socialforvaltningerne.
- Da integrationsområdet meget ofte hører under arbejdsmarkedsforvaltningerne i kommunerne, er sondringen mellem disse områder ikke altid meningsfuld i forhold til indsatsen. Dog er der et lille antal tilbud, der retter sig eksklusivt mod unge af anden etnisk herkomst end dansk.
- Mange tilbud, der omfatter en tværgående indsats, har en delt forankring mellem jobcentret og socialforvaltningen i kommunen.
- Der kan være en oplevelse af afhængighed af ekstern finansiering til udviklingsprojekter på medarbejderniveau i kommunerne. Det kan observeres, at mange projekter afvikles, når en evt. ekstern finansiering ophører.

Virksomhedernes rolle i indsatsen

Gennemgangen af virksomhedernes rolle i leveringen af indsatsen viste som sine hovedpointer, at:

- Der er stor velvillighed fra virksomhedernes side til at indgå i indsatsen for de unge.
- Virksomhederne efterspørger fortsat bistand til det administrative arbejde forbundet med indsatsen og en forenklet adgang til kommunerne.
- Der er foruden deres reelle interesse i at yde en social indsats gevinster at hente for virksomhederne i indsatsen i form af branding, rekrutteringskanaler og udvikling af deres HR-kompetencer. Sidstnævnte er ikke i samme grad som de øvrige synliggjort, hvorfor der kan ligge et potentiale i synliggørelse af den for virksomhederne.
- Nogle virksomheder indtager en meget proaktiv rolle i indsatsen ved at sammensætte deres egne tilbud til de unge.

Virksomhedsrettede forløb for de 15-17-årige

Gennemgangen af den virksomhedsrettede indsats for de 15-17-årige viste, at:

- Der kan være store gevinster ved at tilbyde en virksomhedsrettet indsats for denne gruppe. Det være sig både i form af afklaring for den unge og ved at kunne skride tidligt ind over for misbrug mv.
- Der er behov for meget tæt opfølgning for at opnå optimal effekt af indsatsen. Det gælder både fra medarbejdere og fra forældre i form af opbakning til de unge.

Organiseringen af indsatsen

Gennemgangen af organiseringen af indsatsen viste, at:

- Der er forskellige modeller for organisering, men hovedparten af indsatsen har traditionelt ligget i regi af kommunernes arbejdsmarkedsforvaltninger.
- Mange kommuner har oprettet ungeenheder, der samler indsatsen for de unge i en separat enhed i jobcentret. UU er typisk inddraget i sådanne enheder.

- Organiseringen af indsatsen har betydning for den grad af sammenhæng, de unge oplever i deres forløb.
- Tilgangen til indsatsen kan spænde fra en stringent BUM-model til en helhedsorienteret model, hvor medarbejderne agerer som generalister i udførelsen af indsatsen. Der er fordele og ulemper ved begge tilgange.
- Der kan med fordel tænkes i et øget samarbejde på tværs af områder og aktører.

1 Indledning

Nærværende rapport udgør afrapporteringen af delopgave 4 i analysespor 2 i den række af analyser, der er gennemført i 2016 på vegne af regeringens ekspertgruppe om Bedre Veje til en Ungdomsuddannelse. Disse analyser har som deres overordnede formål at klæde ekspertgruppen på til at kunne give vidensbaserede anbefalinger om, hvordan det nuværende system kan optimeres, så andelen af unge, der ikke får en ungdomsuddannelse, kan reduceres. Spor 2 består af fire analyser, der omhandler:

1. De unge og deres behov
2. Virksomme didaktiske metoder
3. Kompetencekrav til medarbejdere på området og
4. Erhvervsliv og kontekst.

Ekspertgruppen har med delopgave 4 bedt KORA om at skabe et overblik over den vifte af tilbud på henholdsvis beskæftigelses-, social- og integrationsområderne i landets kommuner, gruppens anbefalinger skal spille ind i, og et overblik over den rolle, erhvervslivet spiller i den sammenhæng. At kommunernes indsats på disse områder spiller en rolle i forhold til, hvordan systemet omkring ungdomsuddannelserne indrettes mest hensigtsmæssigt, skal ses i lyset af, at en stor andel af de unge, der ikke får en ungdomsuddannelse eller kommer sent i gang, har berøring med denne indsats i deres forløb. På den baggrund er det relevant for ekspertgruppen at sikre sig et kendskab til indsatsen. Det er baggrunden for den i nærværende rapport beskrevne vidensopsamling.

1.1 Baggrund og formål

De unge, som enten kommer sent i gang med en ungdomsuddannelse eller falder fra undervejs, er en differentieret gruppe, hvoraf nogle har brug for en helhedsorienteret indsats, som kræver samarbejde på tværs af forvaltningsgrænser. Med kontanthjælpsreformen har unge med komplekse problemstillinger fået retten til en tværfaglig og helhedsorienteret indsats med en koordinerende sagsbehandler som tovholder. Der er imidlertid behov for viden om sammenhænge mellem uddannelsesområdet og øvrige forvaltningsområder, for at kommunerne kan tilrettelægge den tværfaglige indsats bedst muligt. Dette omfatter et bedre overblik over de aktører og de beskæftigelsestilbud og/eller uddannelsesrettede tilbud, der anvendes til denne målgruppe af unge inden for beskæftigelsesområdet samt social- og integrationsområdet.

En kortlægning af ungeindsatsen gennemført af Cabi for Rockwool Fonden i 2014 peger på en tendens til, at den kommunale indsats over for denne gruppe i stigende grad flyttes ud på virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Konkret sker dette, ved at flere kommuner er begyndt at flytte medarbejdere fra UU, jobcenter og socialområdet ud på uddannelsesinstitutionerne. Dertil kommer, at flere kommuner anvender virksomhedsforløb, fritidsjob og lærepladser som en vej til at afklare de unges valg af uddannelse (Pedersen et al. 2014).

Der er generelt set en øget opmærksomhed på, at erhvervslivet spiller en vigtig rolle i forhold til at motivere og udvikle de unge, som fx på grund af dårlige skoleerfaringer har mistet gejsten og lysten i forhold til at starte på en uddannelse. Det at komme ud på en arbejdsplads med opgaver og kollegaer kan for nogle af disse unge være afgørende for at få vakt troen på egne ressourcer og motivationen for uddannelse. Cabis afdækning af de uddannelsesforberedende virksomhedsforløb viser, at nogle forløb for de unge kombinerer virksomhedspraktik med fx

FVU og misbrugsbehandling, mens øvrige forløb er rene virksomhedspraktikker, hvor de unge er tilknyttet virksomheden de timer, som de kan magte (Pedersen et al. 2014). På linje hermed har en litteraturoversigt fra KORA vist, at det primært er de virksomhedsrettede tiltag, der udviser beskæftigelseseffekt for udsatte unge (Pedersen et al. 2014), mens mere traditionelle opkvalificeringsforløb ("aktiveringskurser") udviser ringere effekter. Nye evalueringer viser også positive erfaringer fra brobygningsforløb på erhvervsskoler og brug af mentorer (Svarer et al 2014; Görlich et al. 2014). Dog skal det bemærkes, at der generelt mangler overblik over, hvilke indsatser og aktører der kan hjælpe de udsatte mod uddannelse eller beskæftigelse.

Formålet med delopgave 4 er dermed at skabe et bedre overblik over de forskelligartede erhvervsrettede initiativer, som i øjeblikket igangsættes af bl.a. kommuner, virksomheder og fonde til målgruppen. Et sådant overblik kan med fordel tage udgangspunkt i en sondring mellem de redskaber, der benyttes i indsatsen, og den konkrete måde, hvorpå kommuner og virksomheder arbejder med disse redskaber i form af forskellige tilbud til de unge.

På baggrund af ovenstående har KORA gennemført en undersøgelse af 'kontekst og erhvervsliv' med udgangspunkt i følgende undersøgelsesspørgsmål:

- Hvilke redskaber anvender kommuner og virksomheder i indsatsen for de unge, og hvilke effekter af de enkelte redskabers brug kan dokumenteres?
- Hvilke typer af konkrete erhvervs- og uddannelsesrettede tilbud har kommunerne til de unge på beskæftigelses-, social- og integrationsområdet?

1.2 Afgrænsninger

Nærværende undersøgelse er i udgangspunktet afgrænset til at omfatte studier omhandlende tilbud på beskæftigelses-, social- og integrationsområdet i Danmark. Dog kan der forekomme enkelte undtagelser, hvor de tjener til at belyse særlige pointer. Ligeledes har vi i vores interview udelukkende medtaget danske eksperter og praktikere. Dette skyldes, at opdraget lægger op til at skabe overblik over forhold vedrørende unge uden ungdomsuddannelses mulige tilbud i det danske system. På den baggrund vil internationale erfaringer dårligt kunne overføres.

Vi har i litteraturstudiet afgrænset os til kun at medtage studier, der er udgivet efter år 2000. Der kan også i den sammenhæng forekomme enkelte undtagelser, men hovedreglen er efter år 2000. Det skal i den forbindelse bemærkes, at der indenfor perioden kan være væsentlige forskelle på rammerne for indsatsen (se evt. bemærkninger om kontanthjælpsreformens betydning ovenfor). Derudover kan forskelle i konjunkturer have væsentlig betydning i forhold til effekten af de undersøgte indsatser. Som KORA tidligere har vist, varierer effekten af virksomhedsrettede forløb efter konjunkturer (Skipper et al. 2014).

Endelig har vi afgrænset os til at behandle tilbud på beskæftigelses-, social- og integrationsområderne i kommunerne, der har som eksplicit formål at bringe målgruppen i uddannelse eller beskæftigelse. Dette med henblik på at målrette litteraturstudiet mest muligt, således at litteratur om tilbud, hvor den uddannelsesmæssige relevans er mere indirekte (som fx bosteder på socialområdet), kan ekskluderes. Herved opnår vi en mere fokuseret søgning.

2 Metode

Nedenfor beskrives de metoder og datakilder, som ligger til grund for analyserne i rapporten.

2.1 Afdækning af viden om eksisterende indsatser

Vi har foretaget en afdækning af viden om eksisterende indsatser og metoder rettet mod unge, som endnu ikke har gennemført en ungdomsuddannelse. Foruden at afdække, *hvilke* indsatser og metoder der eksisterer, har gennemgangen haft fokus på to forhold:

1. Hvad er *effekterne* af eksisterende indsatser og metoder rettet mod målgruppen?
2. Hvad er *indholdet* af de indsatser og metoder, der er rettet mod målgruppen?

Afdækningen af den eksisterende viden er foretaget via en litteratursøgning efter relevant forskningslitteratur samt grå litteratur på området. Dette omfatter videnskabelige studier, rapporter og oversigter, projekt- og tilbudsbeskrivelser, evalueringer, casebeskrivelser mv. Afdækningen er blevet gennemført dels via en Google-søgning og dels via en søgning i DanBib.

Vi har ikke på forhånd ønsket at afgrænse os til bestemte indsatser eller metoder. Derfor har vi foretaget en bred søgning på en lang række søgeord. Listen over søgeord er løbende blevet udvidet for at indfange så meget relevant litteratur som muligt. Eksempler på søgeord er oplistet i Tabel 2.1. Ofte har vi anvendt en kombination af flere søgeord for at afgrænse os til indsatser, som er enten uddannelses- eller beskæftigelsesrettede. Denne metode er suppleret med snowballing for at forfølge relevante undersøgelsesemner.

Tabel 2.1 Søgeord

- Mentorordning
- Vejledning
- Overgang ungdomsuddannelse
- Uddannelsesparathedsvurdering
- Forberedende tilbud
- Kompetencer ungdomsuddannelse
- Motivation ungdomsuddannelse
- Udsatte unge
- Sårbare unge
- Virksomhedsforløb
- Virksomhedspraktik
- Etniske minoritetsunge
- Unge og beskæftigelse
- Unge og integration
- Relationsarbejde
- Frivillighed
- Fastholdelse
- Rekruttering
- Mobil sagsbehandler
- Unge på kanten
- Kreative sårbare unge
- Ungeindsats
- Overgange i indsatsen
- Unge og særligt tilrettelagte forløb
- Samarbejde om unge
- Forebyggelse af frafald
- SKP og unge

Efter litteratursøgningen er studierne sorteret ud fra følgende relevanskriterier:

1. Studiet skal beskrive indsatsen med relevans for målgruppen, dvs. at indsatsen som hovedregel skal være rettet mod unge ledige
2. Studiet skal beskrive en indsats eller metode, som har til formål (primært eller sekundært) at få den unge i uddannelse eller beskæftigelse

3. Studiet skal have en kvalitet, så det kan indgå enten i en afdækning af indsatsens eller metodens *effekt* eller i en *casebeskrivelse* af indsatsen.

Relevanskriterierne har medført, at vi eksempelvis har ekskluderet studier, som undersøger effekten af den aktive beskæftigelsespolitik i Danmark generelt, eller som evaluerer indsatser, der ikke har til formål at få den unge i uddannelse eller beskæftigelse (Maibom, Rosholm & Svarer 2014, Rambøll 2010). Tilsvarende har vi ekskluderet en række studier, hvor målgruppen ikke har været unge uden uddannelse, eller hvor der er fokuseret på en meget snæver gruppe af unge, hvis problemstillinger ikke vurderes at være relevante for den brede gruppe af unge (Metodecentret u.å, Lindorf et al. 2016, Jessing et al. 2010).

I det omfang det er blevet skønnet nødvendigt, har vi suppleret med litteratur, som er fundet via referencelister i relevant litteratur.

2.1.1 Studier, som indgår i vurderingen af indsatsers effekt

Det gælder særligt for effektstudierne, at der er foretaget en mere grundig vurdering af studiernes videnskabelige kvalitet. Dette har vi gjort for at sikre, at der kun inkluderes studier med høj intern validitet, dvs. veldokumenterede studier, hvor man med rimelig sikkerhed kan sige, at der afdækkes en kausal sammenhæng (effekt). Det vil i sagens natur udelukkende være kvantitative effektstudier.

For at afgøre, om en indsats har en kausalvirkning på lediges uddannelses- og beskæftigelses-situation, er det nødvendigt at sammenligne ledige, som udsættes for indsatsen (indsats-gruppe), med en sammenlignelig gruppe, der ikke udsættes for indsatsen (kontrolgruppe). Det randomiserede, kontrollerede forsøg fremhæves ofte som guldstandard inden for evidens-forskning (Rieper & Hansen 2007). Det er dog ikke altid muligt at gennemføre et eksperiment. Det kan eksempelvis skyldes, at indsatsen tilbydes til alle ledige. Derfor vurderes effekter ofte via observationsdata, hvor inklusion i indsatsgruppen ikke er tilfældig. I sådanne situationer forsøges en kontrolgruppe etableret via en række økonometriske metoder såsom matchning, varighedsmodeller, diff-in-diff eller kvasi-eksperimenter.

Minimumskriteriet for, at et studie kan komme i betragtning som et relevant effektstudie i denne rapport, er derfor, at der er tale om enten et eksperimentelt design eller et ikke-ekspe-riimentelt design, hvor identifikationen af den kausale sammenhæng er godtgjort (eksempelvis via matchning, varighedsmodeller, diff-in-diff eller kvasi-eksperimenter). Uanset om effekten af en indsats afdækkes via et randomiseret, kontrolleret forsøg eller en anden ikke-eksperi-mentel tilgang, vil der altid være mulighed for, at kontrolgruppen ikke moduleres retvisende. Derfor vil den endelige beslutning om at inkludere et studie i nærværende oversigt bero på en konkret kvalitetsvurdering. Vi har valgt også at inddrage resultater fra tidligere litteraturstu-dier. Dette er dog kun sket, såfremt kvaliteten af de inkluderede studier vurderes at have en kvalitet, som lever op til kravene i denne rapport.

Det er vigtigt at understrege, at denne rapport ikke har til formål at afdække den samlede evidens for de fundne indsatser og metoder. Dette ville kræve, at der blev gennemført et systematisk litteraturstudie for hver type af indsats og metode. Dette ligger uden for formålet i denne rapport, hvor formålet har været at afdække og beskrive, hvilke typer af indsatser og metoder der findes over for målgruppen. Dog vil gennemgangen af effektstudier i denne rap-port give kraftige indikationer af, hvilken evidens der er for virkningen af de fundne indsatser og metoder.

2.1.2 Studier, som indgår i beskrivelserne af en indsats

I modsætning til effektstudierne har der ikke været formelle krav til de anvendte metoder i de studier, som anvendes i beskrivelserne af indholdet i indsatserne og metoderne. Således er studier inkluderet, hvis de vurderes at bidrage med relevant viden om, hvordan en indsats eller metode kan gennemføres i praksis.

Som hovedregel bygger beskrivelserne ikke på beskrivelserne i effektstudierne, da indsatserne heri typisk er ganske overordnet beskrevet. Derimod er der anvendt kvalitative evalueringer, guider mv., som giver en mere dybdegående beskrivelse af indsatsen eller metoderne.

2.2 Ekspertinterview

Med henblik på at kvalificere litteraturstudiet har vi afholdt interview med 2 eksperter med kendskab til området. Ekspertene er:

- Jesper Pedersen, CABI
- Christina Schultz, VFSA

Der har i et enkelt tilfælde været afholdt et supplerende telefoninterview på et senere tidspunkt i undersøgelsens forløb.

Interviewene er gennemført som semistrukturerede interview efter en interviewguide, der omfatter følgende temaer:

- Respondentens baggrund
- Målgruppen og dens behov
- Redskaber i indsatsen
- Tilbud og projekter i kommunerne
- Virksomhedernes rolle, herunder kontakten til virksomhederne
- Snitflader i indsatsen
- Samarbejde mellem aktører
- Evt.

Der er taget referat af alle interview, og de er samtidig gemt som lydfiler. Interviewene er efterfølgende analyseret ved brug af metoden meningskondensering, hvor tværgående temaer er identificeret og beskrevet.

2.3 Casestudier

Vi har gennemført interview med 12 personer via casestudier i tre kommuner. Formålet med casestudierne har været at foretage en dybdegående beskrivelse af indsatser rettet mod unge, som ikke har påbegyndt en ungdomsuddannelse. Konkret har vi undersøgt:

- UU Aabenraas virksomhedsrettede indsats for unge mellem 15 og 18 år
- Jobcenter Rebilds og Jobcenter Vesthimmerlands organisering af indsatsen over for unge ledige.

UU's virksomhedsrettede indsats i Aabenraa er valgt som case, fordi den i modsætning til de fleste andre indsatser er rettet mod unge under 18 år, som netop har forladt folkeskolen. Organiseringen af beskæftigelsesindsatsen i Jobcenter Rebild og Jobcenter Vesthimmerland er valgt som cases, da de repræsenterer to vidt forskellige måder at organisere indsatsen over for de unge på.

Casestudier er anvendt som metode, fordi de tillader en dybdegående forståelse af praksis i kommunernes arbejde med de unge. Casestudierne er gennemført som besøgsinterview i de tre kommuner, hvor den primære dataindsamling er foregået via semistrukturerede interview med forskellige typer informanter. Derudover har vi – i det omfang det har været muligt – indsamlet forskelligt upubliceret dokumentationsmateriale. Eksempelvis indsatsbeskrivelser og evalueringer.

2.3.1 Praktisk gennemførelse af casebesøg

I forbindelse med casebesøget hos UU Aabenraa har vi gennemført to fokusgruppeinterview. Ét fokusgruppeinterview med tre medarbejdere, som stod for indsatsen over for de unge, og ét fokusgruppeinterview med tre unge, som havde gennemført indsatsen hos UU Aabenraa. Formålet med fokusgruppeinterviewet med medarbejderne var at opnå en dybdegående forståelse af indretningen af indsatsen og den forventede nytte af de anvendte metoder og redskaber. Formålet med fokusgruppeinterviewet med de unge var – på den ene side – at få en forståelse af deltagernes nytte af indsatsen. På den anden side gav interviewene med de unge mulighed for at teste, om medarbejdernes hypotese om de virksomme mekanismer i de anvendte metoder og redskaber kunne genfindes hos de unge.

I Rebild blev der gennemført et interview med lederen af jobcentrets ungecenter samt et fokusgruppeinterview med to sagsbehandlere (ungerådgivere), som stod for den praktiske gennemførelse af indsatsen over for de unge ledige. Formålet med interviewet med lederen var at blive introduceret for de strategiske overvejelser i forbindelse med indretningen af ungeindsatsen. Fokusgruppeinterviewet med medarbejderne skulle derimod bidrage med viden om, hvordan organiseringen af indsatsen påvirkede medarbejdernes møde med de unge.

I Vesthimmerland blev der gennemført ét fokusgruppeinterview med arbejdsmarkedschefen, afdelingslederne for job og uddannelse (dvs. lederen for indsatsen over for hovedparten af de unge og de voksne ledige) samt afdelingslederen for Center for Kompetence og Afklaring. Ligesom i Rebild var formålet med fokusgruppeinterviewet med ledelseslaget at blive introduceret for de strategiske overvejelser i forbindelse med indretningen af ungeindsatsen. Desværre var det ikke muligt at interviewe sagsbehandlere, der arbejdede med unge ledige. Det betyder principielt, at vi kun har ledernes ord for, hvordan organiseringen af indsatsen påvirkede medarbejdernes møde med de unge. Dette kan udgøre et validitetsproblem, hvilket man skal være opmærksom på, når man vurderer erfaringerne med Vesthimmerlands organisering af ungeindsatsen.

Der er taget referat af alle interview, og de er samtidig gemt som lydfiler. Interviewene er efterfølgende analyseret ved brug af metoden meningskondensering, hvor tværgående temaer er identificeret og beskrevet.

2.4 Analyse og syntese

Der er gennemført tværgående opsamling på resultaterne af litteraturstudiet efter to strategier:

- For studier, der beskriver effekter af forskellige typer af redskaber, har vi analyseret sammenlignelighed i den beskrevne indsats og metodiske tilgang der, hvor flere studier om samme redskab indgår i undersøgelsen. I tilfælde, hvor der kan være vanskeligheder forbundet hermed, har vi enten ekskluderet det studie, der havde den laveste kvalitet, eller ekspliciteret forskellene i fremstillingen. Herefter er der i forhold til hvert enkelt redskab foretaget en samlet vurdering af vægten af den foreliggende dokumentation for deres effekter. I den sammenhæng har vi vurderet kvaliteten af de studier, der indgår i denne dokumentation, og vægтет deres udsagnskraft ud fra denne vurdering.
- I forhold til studier, der beskriver konkrete tilbud i kommunerne, er disse tilbud blevet genbeskrevet i matricer med følgende dimensioner:
 - Formål
 - Aktiviteter
 - Målgruppe og forankring
 - Varighed og intensitet
 - Redskaber og faglige metoder
 - Effekter/resultater

Formålet med denne genbeskrivelse har dels været at skabe et ensartet grundlag at præsentere tilbuddene på, dels at muliggøre tværgående sammenligninger. Dette har eksempelvis tjent til belysning af den måde, hvorpå kommunerne bruger de enkelte redskaber i deres indsats på tværs af tilbud.

For henholdsvis ekspertinterview og caseinterview er de fundne tværgående temaer i kondenseringen af interview gjort til genstand for en samlet analyse. Denne analyse har forholdt sig tematisk dels til indholdet af udsagn indenfor det enkelte tema, dels til sammenhænge på tværs af temaer.

3 Dokumentation for effekter af redskaber og metoder i indsatsen

Dette kapitel præsenterer effekterne af indsatser og metoder rettet mod unge ledige. Følgende indsatser vil blive beskrevet:

- Virksomhedsrettede indsatser
- Brobygningsforløb på erhvervsskoler
- Mentorindsatser
- Psykologisk støtte
- Uddannelsesaktivering
- Uddannelsesvejledning
- Nytteindsats
- Økonomiske incitament
- Kombinationsindsatser

Man skal være opmærksom på to forhold, når man læser kapitlet:

For det første bygger afsnittet som hovedregel på effektstudier af indsatser *rettet mod unge*. Det gør det, fordi målgruppen for rapporten er unge ledige uden en ungdomsuddannelse. Langt hovedparten af de studier, som findes, sonder dog ikke mellem unge og voksne ledige. Vi har derfor i visse tilfælde været nødsaget til at inkludere studier, som fokuserer på ledige generelt. I det omfang vi inkluderer indsatser rettet mod ledige i alle aldersgrupper, er det alene gjort for at supplere med viden om indsatsernes effekt over for ledige med problemer ud over ledighed. Denne gruppe er relevant, fordi flere af de unge ledige vurderes at have problemer ud over ledighed. Derudover skal det nævnes, at de studier, der fokuserer på unge ledige, kun sjældent sonder mellem åbenlyst uddannelsesparate, uddannelsesparate og aktivitetsparate unge. Vi kan derfor ikke foretage denne sondring i vores afrapportering.

For det andet medførte kontanthjælpsreformen i 2013, at ungeindsatsen i landets jobcentre gik fra primært at være *beskæftigelsesrettet* til at være *uddannelsesrettet*. Dette har materialiseret sig i ændringer af den aktiveringsform, som jobcentrene har benyttet sig af. Før reformen var der derfor stort fokus på aktivering i virksomheder – såsom løntilskud – med det formål at få de unge i beskæftigelse. Efter reformen har aktiveringen i højere grad haft fokus på at bringe de unge i uddannelse, hvilket har gjort indsatser såsom brobygningsforløb mere relevante. Da mange af de fundne studier er gennemført før 2013, vil de af samme grund ofte benytte beskæftigelse som effektmål (eller uddannelse og beskæftigelse samlet set) og altså ikke nødvendigvis uddannelse. Vi har valgt at medtage disse studier, fordi der ofte ikke findes studier, som alene fokuserer på uddannelse. Derudover mener vi, at studierne bidrager med et interessant perspektiv på de unges fremtidsmuligheder, idet det er velbelyst, at beskæftigelse eller praktik kan være et skridt på vejen til en uddannelse.

3.1 Vurdering af effekter af indsatser

Når man skal vurdere effekten af en indsats, er det nyttigt at sondre mellem mindst fire former for effekter:

- *Motivationseffekten* består i, at den unge ændrer adfærd og eksempelvis påbegynder uddannelse, alene fordi vedkommende har udsigt til at påbegynde et beskæftigelses- eller uddannelsesrettet forløb. Det er således den unges udsigt til det forestående forløb – og altså ikke selve deltagelsen i forløbet – der gør, at den unge ændrer adfærd. Motivations-effekterne kan være enten positive (dvs. at den unge motiveres til selv at finde uddannelse eller beskæftigelse) eller negativ (dvs. at den unge fastholdes i ledighed, fordi den ser frem til forløbet).
- *Fastlåsnings-effekten eller in-treatment-effekten* relaterer sig til effekten af forløbet, imens det pågår. Effekten kan være positiv og dermed medvirke til, at de unge kommer hurtigere i uddannelse eller beskæftigelse, hvis de søger mere aktivt, mens de deltager i forløbet. Omvendt kan effekten være negativ, hvis de unge søger mindre aktivt, eksempelvis fordi forløbet tager al deres tid, eller hvis de ikke vil gå glip af forløbet.
- *Programeffekten, post-treatment-effekten eller opkvalificeringseffekten* vedrører effekten af indsatsen, efter at den er afsluttet. Denne effekt opstår eksempelvis, fordi den ledige har fået afklaret, hvilket uddannelsesforløb vedkommende ønsker at starte på.
- *Nettoeffekten*: Summen af fastlåsnings- og programeffekter benævnes nettoeffekten af indsatsen.¹

En indsats har reelt kun haft en positiv indflydelse på de unges beskæftigelses- eller uddannelsessituation, hvis der kan påvises en positiv nettoeffekt. Det er dog ikke alle studier, der gennemgås i det følgende, som estimerer en nettoeffekt, eller som på anden vis ekspliciterer, hvorvidt de undersøger program- eller nettoeffekten af en indsats.

3.2 Virksomhedsrettede indsatser

I dette afsnit gennemgås virksomhedsrettede indsatsers indvirkning på unge lediges beskæftigelses- og uddannelseschancer. Disse indsatser kan have karakter af virksomhedspraktikker eller ansættelser med løntilskud. Begge typer af indsatser kan iværksættes i privat såvel som i offentligt regi. Som nævnt i indledningen til kapitel 3 har virksomhedsrettede indsatser primært haft til formål at få de ledige i beskæftigelse. Dertil kommer, at alle studier er gennemført før kontanthjælpsreformen, hvor fokus primært var på at få de unge i beskæftigelse. Derfor har hovedparten af studierne beskæftigelse som effektmål og altså ikke uddannelse.

3.2.1 Sammenfatning

Der er samlet set fundet 13 studier, der vurderer effekten af virksomhedsrettede indsatser. Følgende kan konkluderes:

Alle studier finder, at privat løntilskud har en positiv effekt på de lediges beskæftigelsessituation. Dette gælder, både når der stilles skarpt på unge ledige, og når der fokuseres på ledige med problemer ud over ledighed (uanset alder). Det fremgår dog ikke af alle studier, hvorvidt det er nettoeffekten eller kun programeffekten, som er positiv.

¹ I princippet skal motivationseffekten også medregnes i nettoeffekten. Det er dog sjældent, at denne estimeres.

- En tredjedel af studierne finder, at offentlige løntilskud har en positiv effekt på de lediges beskæftigelsessituation. Omvendt finder en anden tredjedel ingen effekter, mens de resterende studier enten ikke finder nogen klare resultater eller finder, at offentlige løntilskud har en fastholdende effekt.
- Der er kun begrænset viden om effekten af praktikker. Således finder et studie, at virksomhedspraktik har en positiv beskæftigelseseffekt, mens et andet studie ingen effekt finder.

Graversen (2012) forsøger at komme med en forklaring på, hvorfor private løntilskud umiddelbart er mest effektive til at få de ledige i beskæftigelse. Han mener, at virksomhedsrettede indsatser i den private sektor indholdsmæssigt adskiller sig fra indsatser i den offentlige sektor. I den private sektor består indsatserne ofte af løntilskudsaktivering, hvor målet er en efterfølgende ansættelse på ordinære vilkår. I den offentlige sektor er arbejdsgiveren derimod ofte underlagt et krav om, at den aktiverede ikke må udføre arbejdsopgaver, der ellers vil blive udført af ordinært ansatte, hvorfor den aktiverede ikke på samme måde tilegner sig relevante kvalifikationer (Graversen 2012).

3.2.2 Gennemgang af de enkelte studier

SFI gennemførte i 2012 et litteraturstudie af beskæftigelsesindsatser på ordinære arbejdspladser (Graversen 2012). Litteraturstudiet medtog studier publiceret i perioden 2000-2012, som fokuserede på udsatte ledige. Dette omfattede kontanthjælpsmodtagere, ledige med forskellige problemer ud over ledighed, ledige, som jobcentrene havde kategoriseret som ikke-arbejds-markedsparate eller særligt vanskelige at få i beskæftigelse, samt langtidsledige, der havde været ledige i mindst et år. Litteraturstudiet fokuserede på ledige i alle aldersgrupper og dermed ikke alene på unge ledige. Resultaterne fra de danske studier medtages her, da flere af de unge ledige vurderes at have problemer ud over ledighed ligesom målgruppen for SFI's litteraturstudie. Kun studier, der anvendte eksperimentelle data, eller som på anden vis korrigerede for selektionsproblematikker (fx via matchning), indgik i litteraturstudiet.

Alle de danske studier, som indgår i litteraturstudiet, finder, at løntilskud i den private sektor har en positiv beskæftigelseseffekt. Omvendt er effekten af offentlige løntilskud mindre klar. Følgende studier fremhæves som relevante for målgruppen i nærværende rapport²: Graversen & Jensen (2010) finder, at effekten af løntilskudsaktivering i den private sektor er størst for kontanthjælpsmodtagere, der ikke er så ressourcestærke, mens effekten er insignifikant for de ressourcestærke kontanthjælpsmodtagere. Graversen (2004) finder, at både privat og offentligt løntilskud har en negativ fastholdelseseffekt, men en positiv programeffekt. Samlet set har private løntilskud en afkortende effekt på længden af deltagernes ledighedsforløb. Derimod er det mere uklart, om de offentlige løntilskudsforløb virker afkortende. Graversen & Weise (2001) finder, at privat løntilskudsaktivering har den største effekt på ledige kontanthjælpsmodtageres selvforsørgelsesgrad, men også offentlig løntilskudsaktivering og beskæftigelsesaktivering uden løntilskud på private og offentlige arbejdspladser har en positiv effekt. Kun et studie (Skipper 2010) undersøger betydningen af virksomhedspraktik og finder, at denne type aktivering har en fastholdelseseffekt og ingen beskæftigelseseffekt. I tillæg til de danske studier kan et amerikansk studie fremhæves, da det undersøger betydningen af virksomhedsrettede indsatser over for unge ledige (Greenberg et. al 2003). Studiet finder, at offentlige løntilskuds-job ikke har nogen indflydelse på de unge lediges beskæftigelsessituation.

Rosholm og Svarer gennemførte i 2011 et litteraturstudie af virksomhedsrettede indsatser. Litteraturstudiet omfattede ca. 30 videnskabelige artikler, som dog ikke alene fokuserede på

² Yderligere to studier er relevante for målgruppen i denne rapport. Disse to studier indgår dog også i reviewet af Rosholm og Svarer (2011) og vil derfor blive nævnt der. De øvrige danske studier fokuserer på indvandrere og er derfor ikke medtaget.

unge ledige, men ledige i bred forstand (eksempelvis både forsikrede og ikke-forsikrede ledige). En del af artiklerne havde dog særskilte analyser for unge. Udelukkende analyserne med fokus på de unge gengives her. Kun studier af en høj videnskabelig kvalitet blev medtaget i litteraturstudiet, dvs. kun studier, der anvendte eksperimentelle design, eller studier, der på anden vis forsøgte at approssimere et eksperiment (Rosholm & Svarer 2011).

To danske studier lavede særskilte analyser om unge ledige: Rosholm & Svarer (2008) undersøger effekten af privat løntilskud, offentligt løntilskud og virksomhedspraktik blandt unge ledige. I studiet skelnes der ikke mellem ledige med og uden problemer ud over ledighed. Studiet finder, at private løntilskud har en signifikant negativ fastlåsnings effekt, mens de unge deltager i indsatsen. Det vil sige, at de ledige fastholdes i ledighed, mens de deltager i løntilskuddet. Omvendt findes der en signifikant positiv programeffekt efter afslutningen af løntilskuddene. Tilsvarende har offentlige løntilskud en signifikant negativ fastlåsnings effekt, som for de unge kvinders vedkommende efterfølges af en signifikant positiv programeffekt, mens de unge mænd ikke oplever nogen signifikant programeffekt. Generelt er fastlåsnings effekten større blandt de unge i offentlige løntilskud end blandt unge i private løntilskud. Unge i virksomhedspraktik oplever ikke nogen fastlåsnings effekt. Det er dog kun de unge kvinder, som oplever en signifikant positiv programeffekt (og dermed nettoeffekt) af indsatsen. Der opgøres ikke nettoeffekt af de nævnte indsatser. Det er ikke muligt at afgøre, om private løntilskud samlet set har en positiv effekt på de unges job- og uddannelsesmuligheder. Et andet studie (Bolvig, Jensen & Rosholm 2003) finder, at løntilskud forøger afgangsraten til beskæftigelse. I studiet skelnes der ikke mellem offentligt og privat løntilskud. Effekten er størst for unge, for mænd og for aktivering efter 12 måneder.

Foruden de danske studier inkluderede Rosholm og Svarer (2011) seks udenlandske studier, som undersøger effekten af virksomhedsrettede indsatser for unge ledige. Et ældre fransk studie (Bonnal et al. 1997) undersøger betydningen af offentlige og private løntilskud for unge mænd. Studiet finder, at privat løntilskud øger afgangsraten til beskæftigelse for unge ufaglærte, mens der ikke er nogen signifikant effekt af offentlige løntilskud. Faglærte unge oplever ingen effekt af private løntilskud, mens offentlige løntilskud virker forlængende på ledighedsperioden. Et svensk studie (Larsson 2003) undersøger effekten af såkaldte ungdomspraktikker i Sverige. Ungdomspraktikken har karakter af enten offentlige eller private løntilskud til unge ledige. Der foretages en samlet analyse for både privat og offentligt løntilskud, og der findes en fastholdelseeffekt i det første år, som forsvinder året efter. Det bør her nævnes, at uddannelsespraktikken blev indført i en periode med betydelig økonomisk ustabilitet i Sverige. Resultaterne skal derfor tolkes med varsomhed. Et engelsk studie (Dorsett 2006) undersøger unges udbytte af løntilskudsjob sammenlignet med andre aktiveringsformer. Analysen viser, at privat løntilskud i gennemsnit øger beskæftigelsessandsynligheden med 12 % blandt de unge i forhold til de øvrige aktiviteter. En finsk analyse (Hämäläinen & Ollikainen 2004) undersøger effekten af privat løntilskud til unge langtidsledige. Studiet viser, at privat løntilskud har positive effekter for både de unges beskæftigelseschancer og deres indkomst. Et belgisk studie (Cockx & Göbel 2004) gennemfører en evaluering af et forsøg, hvor belgiske virksomheder får nedsat deres arbejdsmarkedsbidrag, hvis de ansætter en ung ledig, som har været ledig i mere end ét år. Studiet finder, at ledigheden blandt de unge, der deltager i projektet, reduceres det første år. Effekten aftager dog gradvist over tid og forsvinder helt, når arbejdsmarkedsbidragsnedsættelsen bortfalder efter tre år. Endelig foretager et norsk studie (Zhang 2003) en analyse af effekten af offentlig og privat jobtræning. Studiet finder, at mens privat løntilskud har en positiv beskæftigelseseffekt, uanset aldersafgrænsning, så har offentligt løntilskud kun en positiv indflydelse på beskæftigelsessituationen blandt de unge.

3.3 Brobygning til uddannelse

I dette afsnit gennemgås effekten af brobygningsforløb, som er en forsøgsindsats målrettet uddannelsesparate unge. Indsatsen omfatter mentor, uddannelsespraktik og faglig opkvalificering. Vi har fundet ét studie, der undersøger effekten af brobygningsforløb på de unges uddannelsesstilbøjelighed.

Center For Ungdomsforskning (CeFU) gennemførte i samarbejde med Aarhus Universitet og Metrica en forskningsbaseret evaluering af STARs 12 forsøg med brobygning til uddannelse (Görllich et al. 2015). Forsøgene havde til formål at sikre, at flere unge kom i uddannelse eller beskæftigelse (Katznelson et al. 2015). Evalueringen byggede på en omfattende dataindsamling, hvor både registerdata, spørgeskemaer, interview med unge og fagpersoner samt observationer indgik. Effektmålingen blev gennemført som en sammenligning ved hjælp af propensity score matching med 2397 personer i deltagergruppen ved forsøgets opstart. I forbindelse hermed anvendes 'nearest neighbour' matching med op til 10 kontrolpersoner pr. deltager. Samlet må studiet siges at være af meget høj kvalitet for sin designtype.

De 12 brobygningsforløb i evalueringen var udvalgt af STAR og var geografisk spredt ud over hele landet. Derudover varierede de 12 projekter også i forhold til størrelse: hvor mange unge de forpligtede sig til at få igennem forløbet inden for den givne tidsramme og i forhold til tilgang til udførelsen af forløbene. De nævnte kriterier, som var defineret af STAR, og som alle projekter inkluderede, var:

- *Uddannelsespålæg* som ramme for visitation af unge. Herved forstås, at alle i såvel deltagergruppe som kontrolgruppe skulle være under uddannelsespålæg.
- En fælles *uddannelsesplan*. Alle involverede omkring den unge i brobygningsforløbet, herunder jobcenter, kommune og erhvervsskole, skulle arbejde med én fælles uddannelsesplan for den unge
- *Læse-, skrive- og regnefærdigheder*: Screening og undervisning med progression. Alle unge skulle være FVU/OBU-testede, og den nødvendige undervisning integreredes i brobygningsforløbet, således at de unge opnåede færdigheder svarende til niveauet for 9.-klasses afgangsprøve.
- *En indgang til kommunen*. Der skulle være én kontaktperson i kommunen, som fungerede som indgang til kommunen ved opståede problemer.
- *Ordinære uddannelsesmiljøer*. Brobygning til uddannelse skulle foregå i "rigtige" uddannelsesmiljøer, typisk på erhvervsskolerne, hvor de unge kunne møde og identificere sig med andre unge, der var i gang med en uddannelse.
- *Fast skema* med meningsfulde aktiviteter og progression. Brobygning til uddannelse skulle vænne den unge til en hverdag på en ordinær uddannelse, hvor der var en fast struktur og forventning til dagligt fremmøde og deltagelse.
- *Løbende optag og udslusning*. Den unge skulle hurtigst muligt i gang med forløbet efter visitation. Forløbslængden blev planlagt med udgangspunkt i den enkelte unges behov.
- *Mentor*. Der skulle være én gennemgående mentor, der holdt tæt kontakt og hjalp den unge med faglige og personlige problemer i tilknytning til brobygningsforløbet samt grund- og hovedforløb på den ordinære uddannelse. Mentoren måtte tidligst slippe den unge, når den unge havde opnået en praktikplads.
- *Individuel praktikpladsstøtte*. Der skulle laves opsøgende arbejde med det formål at understøtte og hjælpe de unge i brobygning til uddannelse med at få en praktikplads, og den unge skulle tilbydes individuel praktikpladsstøtte.

- *Plan B.* For unge, der ikke passede ind i brobygningsforløbet, skulle der udarbejdes en plan B. Den unge skulle inddrages i udarbejdelsen.

Forfatterne finder på baggrund af de kvantitative data, at der er positive programeffekter af brobygningsforløbene. Mere konkret finder de bl.a. følgende:

- 45,2 % af de unge, der har været i brobygning, går videre i ordinær uddannelse
- 7,7 % går videre i beskæftigelse.
- Det svarer til, at 52,9 % af de unge opfylder succeskriteriet (som er, at den unge har gennemført et hoved- eller grundforløb på en erhvervsuddannelse eller tilsvarende ungdomsuddannelse).
- 25 uger efter starten på brobygningsforløbet er andelen af unge i uddannelse 15 procentpoint større end blandt en sammenlignelig gruppe af unge, der ikke har deltaget i et brobygningsforløb (Katznelson et al. 2015).

Forfatterne konkluderer på den baggrund, at der er en signifikant positiv effekt på de unges uddannelsesstilbøjelighed som følge af deltagelsen i brobygningsforløbene.

For at besvare spørgsmålet om, *hvordan* brobygningsforløbene opnåede de positive effekter, benyttedes i evalueringen en kombination af kvantitative og kvalitative data. Forfatterne når frem til, at brobygning virker ved at påvirke de unges:

- Tro på egne evner til at kunne gennemføre en uddannelse
- Oplevelse af at have en troværdig og meningsfuld plan for fremtiden
- Oplevelse af øget netværk.

Disse indsatsområder for påvirkning af de unge skal, for at forløbene har optimal effekt, understøttes effektivt af tre redskaber i forløbene:

- *Mentor* – mentorenes relationsarbejde har som i andre sammenhænge stor betydning for de unges udbytte af forløbene
- *Uddannelsespraktik* – det har stor betydning, at de unge gives mulighed for at opleve, hvordan det er at gå på konkrete uddannelser
- *Faglig progression* – det er vigtigt, at forløbene giver de unge en klar oplevelse af faglig progression.

Forfatterne konkluderer endvidere, at der er stort behov for at arbejde systematisk med fravær og motivation. Dette bunder blandt andet i en afdækning af skoletræthed og usikkerhed som de primære årsager til fravær. Evalueringen peger i den forbindelse på, at motivation med fordel kan opfattes som noget, der skabes i mødet med de sammenhænge, de unge indgår i. Endelig foreslår forfatterne, at man i arbejdet med de unges motivation tager afsæt i en model med fem motivationsorienteringer:

- Nødvendighedsmotivation
- Relationsmotivation
- Mestringsmotivation
- Retningsmotivation og
- Praksismotivation

Evalueringens forfattere peger i deres perspektivering på den gruppe af unge, der ikke har gavn af forløbene. Dette kan skyldes, dels at de ikke er i den primære målgruppe for forløbene (altså ikke er visiteret korrekt), dels at forløbene i for høj grad fokuserer på de unges personlige

problemer. Evalueringen viser, at det ikke er i forhold til disse, at de unge har mest gavn af forløbene (Katznelson et al. 2015).

3.4 Mentor

I dette afsnit gennemgås effekten af mentorindsatser på de unge lediges beskæftigelses- og uddannelseschancer. Mentorrollen vil variere afhængigt af den konkrete indsats, der iværksættes. Mentoren kan være en ansat i kommunen eller en person, som købes via en tredjepart. Fælles for flere af de mentorindsatser, der indgår i gennemgangen nedenfor, er dog, at mentoren har en vejledende, rådgivende, psykologisk og social funktion. Mentoren skal således følge op på og støtte op om den lediges vej mod uddannelse og job (Albæk 2012, Albæk et al. 2015, Svarer et al. 2014). Mentoren kan tilskrives følgende fire roller (Svarer et al. 2014) (Velfærdspolitisk analyse 2016):

1. Den personlige vejleder og støtte (hjælp i forhold til sundhed, styrkelse af sociale relationer, praktisk hjælp til håndtering af dagligdagsopgaver),
2. Den motiverende partner (hjælper med at lægge planer for fremtiden samt understøtter gennemførelsen)
3. Systemguide (oversætter mellem system og borger, koordinerer parallelle indsatser og vejleder i forhold til myndigheder m.m.)
4. Indslusningsguide på uddannelse eller arbejdsplads (understøtter borgeren ved opstart på uddannelse eller arbejde).

I det følgende gennemgås en række studier, der vurderer effekterne af mentorindsatser. Da der kun er fundet få danske studier af mentorindsatsen rettet mod unge, inkluderes også enkelte studier vedrørende mentorindsatsen over for andre aldersgrupper samt udenlandske studier.

3.4.1 Sammenfatning

Der er samlet set fundet tre studier af effekten af mentorindsatser. Følgende kan konkluderes:

- To ud af tre studier finder en positiv effekt af mentorindsatser, mens et studie finder en negativ fastholdelseeffekt
- Alle studier vedrørende mentorstøtte til unge ledige finder positive effekter af mentorstøtte.

I et af studierne gennemfører forfatterne en supplerende kvalitativ analyse, som viser, at de bedste effekter af mentorindsatsen over for unge opnås, hvis (Svarer et al. 2014):

- Der er et tæt samarbejde mellem sagsbehandler og mentor
- Mentor fungerer som mediator mellem den unge og systemet
- Mentor bidrager med rådgivning, inspiration og praktisk hjælp til den unge
- Mentor er vedholdende og anerkendende og kun gradvist begynder at stille krav til den unge.

Studiet belyser endvidere rammerne for indsatsen. Her når man bl.a. til følgende konklusioner:

- Det kan være en fordel at gennemføre kvalitative match mellem den unge og mentor, men dette er ressourcekrævende

- Det er hensigtsmæssigt, at der udpeges en mentorkoordinator. Hvis denne funktion varetages af teamleder, bør teamleder frikøbes i de nødvendige timer, for at opgaven ikke drukner i almindelig travlhed. Endvidere er det en fordel, hvis mentorkoordinator selv fungerer som mentor for et mindre antal unge.
- Det er hensigtsmæssigt i videst muligt omfang at anvende fuldtidsmentorer
- Mentorerne bør have adgang til supervision efter en fast model.

3.4.2 Gennemgang af de enkelte studier

Rambøll gennemførte i samarbejde med Svarer og Rosholm et studie af effekterne af mentorindsats til unge uden uddannelse og job (Svarer et al. 2014). 13 jobcentre deltog i forsøget, hvor der mindst én gang om ugen skulle være kontakt mellem den unge og mentoren. Forløbet kunne have en varighed på op til 12 måneder. Målgruppen for indsatsen var 18-29-årige konthjælpsmodtagere uden erhvervskompetencegivende uddannelse uanset ledighedslængde. De unge skulle derudover være kategoriseret i matchkategori 2. Det vil sige, at de unge skulle have problemer ud over ledighed. Studiet blev gennemført i 2014 og var designet som en RCT med i alt 2593 deltagere, heraf 1302 personer i deltagergruppen og 1291 i kontrolgruppen. KORA vurderer, at studiet er af høj kvalitet.

Studiet finder overordnet set, at mentorindsatsen har positive program- og nettoeffekter. Mere præcist finder studiet, at mentorindsatsen giver en positiv effekt på ca. 4 procentpoint på tilbøjeligheden til at påbegynde en SU-berettiget uddannelse. Det svarer til en stigning i uddannelsesandelen på ca. 30 pct. for målgruppen. Herudover har mentorindsatsen en positiv jobeffekt på ca. 2 procentpoint. Det svarer til en stigning i beskæftigelsesandelen på ca. 40 pct. Når der stilles skarpt på bestemte undergrupper af unge, finder studiet, at mentorindsatsen har størst uddannelseseffekt (7-10 procentpoint) for den gruppe af unge, der har et gennemsnit fra 9. klasse på under 4. Derimod er effekterne mindre for både unge, der ikke har en afgangseksamen fra 9. klasse, og dem, der har et gennemsnit over 4. Endelig finder studiet en positiv uddannelseseffekt på 3-4 procentpoint for unge, hvor den ene forælder ikke har nogen kompetencegivende uddannelse, 4-6 procentpoint for unge, der ikke har modtaget SU de seneste 3 år, og 4-6 procentpoint for unge kvinder i målgruppen. Beskæftigelseseffekten er størst for de unge, der har den højeste grad af offentlig forsørgelse eksklusive SU de seneste tre år.

SFI gennemførte i 2015 et litteraturstudie af beskæftigelsesrettede, uddannelsesrettede og sociale indsatser i udsatte boligområder (Christensen & Jørgensen 2015). I litteraturstudiet indgik et studie af den amerikanske indsats Ready4Work. Indsatsen bestod af diverse jobtræningsaktiviteter. Derudover havde deltagerne mulighed for at få tilknyttet en mentor. Mentorindsatsen blev varetaget af lokale organisationer (i indsatsen var over halvdelen af mentorerne rekrutteret fra kirkelige organisationer – men mentorerne havde forbud mod at være forkyndende). Alle mentorer modtog et sekstimers træningskursus. Indsatsen var rettet mod 18-34-årige tidligere indsatte, som havde været dømt for ikkevoldelige forbrydelser. Kun personer, som havde været løsladt i mere end 90 dage, kunne deltage i projektet. Udbyttet af indsatsen blev undersøgt på baggrund af 4.450 tidligere indsatte, der deltog i indsatsen i perioden oktober 2003 til januar 2005. I analysen blev gruppen, som valgte at supplere Ready4Work med mentorstøtte, sammenlignet med dem, som deltog i Ready4Work uden mentorstøtte. Studiet var præget af en høj grad af selvseleksion, da deltagerne selv valgte, om de ville have mentorstøtte. Derfor var de to grupper ikke fuldt ud sammenlignelige. Forskerne bag studiet forsøgte at håndtere problemet ved at kontrollere for en række baggrundsvARIABLE. På trods af dette vurderer KORA, at effektstudiet har en lav til moderat kvalitet.

Studiet finder, at de personer, som har modtaget mentorstøtte, har dobbelt så stor sandsynlighed for at komme i beskæftigelse sammenlignet med dem, som ikke har haft en mentor. De,

der har haft en mentor, kommer hurtigere i beskæftigelse, fastholdes i højere grad i forløbet såvel som i beskæftigelse og har en mindre sandsynlighed for at komme i fængsel. Endelig viser studiet, at jo længere tid deltagerne har haft en mentor, desto hurtigere kommer de i beskæftigelse.

SFI gennemførte i 2015 et effektstudie af den danske mentorindsats i perioden 1. februar 2012 til 31. juli 2012 (Albæk et al. 2015). I studiet skelnes der ikke mellem ledige i forskellige aldersgrupper. Effektstudiet blev gennemført via et kontrolgruppedesign, hvor kontrolgruppen dannes via propensity score matching på baggrund af en række observerbare karakteristika hos personer i henholdsvis indsatsgruppen og kontrolgruppen. Analysen blev gennemført på baggrund af registerdata med oplysninger på individniveau (DREAM-databasen og en række forskellige registre i Danmarks Statistik). Indsatsgruppen bestod af de 6.487 ledige, som modtog mentorstøtte i den undersøgte periode. Kontrolgruppen bestod ligeledes af 6.487 personer og blev dannet på baggrund af den øvrige befolkning. Forfatterne angiver dog, at matchningen muligvis kan være problemfyldt, hvorfor kontrolgruppen muligvis er bedre stillet end indsatsgruppen. KORA vurderer, at studiet har en moderat videnskabelig kvalitet.

Studiet finder en signifikant negativ nettoeffekt af mentorindsatsen, uanset om denne opgøres som afgang til ordinær beskæftigelse, afgang til beskæftigelse inklusive støttet beskæftigelse eller afgang til uddannelse.

3.5 Psykologisk støtte

I dette afsnit gennemgås effekten af psykologisk støtte til unge. Psykologisk støtte er medtaget, da erfaringen fra de gennemførte casestudier har været, at flere af de unge enten har behov for psykologhjælp eller har modtaget psykologisk støtte i forbindelse med deres ledighedsforløb. Vi har fundet ét studie, der undersøger den isolerede effekt af psykologisk støtte på de unges fastholdelse af en ungdomsuddannelse. Vi har derimod ikke fundet studier, som undersøger psykologisk støttes betydning for, at de unge påbegynder en uddannelse eller kommer i beskæftigelse.

Rambøll gennemførte i 2011 et studie af en række indsatser rettet mod børn og unge med lettere psykiske vanskeligheder. Studiet skulle afdække, om tidlig psykologbistand kunne medvirke til at sikre psykisk trivsel og dermed sænke behovet for psykisk udredning og behandling senere hen. Derudover skulle studiet afdække, om psykologbistand havde haft en effekt i forhold til at mindske frafald fra ungdomsuddannelser. Den psykologiske bistand blev finansieret via en ansøgningspulje, hvorfra kommuner og uddannelsesinstitutioner kunne søge om tilskud til at udvikle og etablere tilbud om psykologhjælp til børn og unge med begyndende eller lettere psykiske vanskeligheder (Rambøll 2011).

Kommunerne kunne søge midler til to typer af projekter: 1. *kommunerettede projekter*, som var projekter, hvor en kommune udviklede og etablerede et psykologisk behandlingstilbud til børn og unge, der ikke var i behandling inden for børne- og ungdomspsykiatrien, men som vurderedes at kunne have behov for psykologisk udredning og behandling. Afhængigt af de enkelte projekter var målgruppen 0-18-årige børn og unge med begyndende psykiske problemer, børn og unge med lettere psykiske lidelser (lettere depressioner, lettere spisevægring mv.), børn og unge, som var blevet afvist af børne- og ungdomspsykiatrien, børn og unge, der stod på venteliste, eller børn og unge, som havde afsluttet behandling og havde behov for efterfølgende psykologbehandling. Der blev oprettet syv kommunerettede projekter, som typisk var kendetegnet ved, at de organisatorisk var placeret i kommunale enheder (PPR eller familieafdelingen) med en til fire psykologer tilknyttet. Henvisningen til projektet skete via PPR, kommunale sagsbehandlere, praktiserende læger mv.

2. *Projekter på ungdomsuddannelser* var projekter, hvor der blev etableret psykiske behandlingstilbud på ungdomsuddannelser med henblik på at forebygge frafald samt forværring af psykiske problemer. Målgruppen var elever på ungdomsuddannelser med lettere psykiske problemer. Der blev oprettet syv projekter vedrørende ungdomsuddannelser, hvoraf fire projekter var forankret i konkrete uddannelsesinstitutioner, mens tre var forankret i kommunale myndigheder.

Effektstudiet blev gennemført via et kontrolgruppedesign. Da der ikke var tale om et kontrolleret forsøg, blev der anvendt propensity score matching, hvor kontrolgruppen blev konstrueret på baggrund af en række observerbare karakteristika hos personerne i henholdsvis indsatsgruppen og kontrolgruppen. Foruden registerdata blev matchningen foretaget på baggrund af spørgeskemaer vedrørende børnenes/de unges livskvalitet, som både kontrolgruppen og indsatsgruppen havde svaret på. KORA vurderer, at studiet har en moderat til høj kvalitet.

Der blev gennemført én samlet effektanalyse af de kommunerettede projekter og én effektanalyse af projekter på ungdomsuddannelser. Effektanalysen viser, at børn og unge, som deltager i de kommunerettede projekter, i gennemsnit opnår en signifikant positiv nettoeffekt af indsatsen. Det vil sige, at børnene i indsatsgruppen opnår bedre trivsel. Nettoeffekten er størst for unge over 13 år, mens de mindste børn kun oplever en begrænset nettoeffekt. Unge, som benytter et af projekterne på ungdomsuddannelserne, opnår i gennemsnit en positiv nettoeffekt af indsatsen. Således er trivslen signifikant bedre i indsatsgruppen sammenlignet med kontrolgruppen. Tilsvarende finder analysen, at andelen af unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse, er større i indsatsgruppen sammenlignet med kontrolgruppen. Indsatsen har således en positiv indvirkning på fastholdelse af de unge på en ungdomsuddannelse.

3.6 Uddannelsesaktivering

I dette afsnit gennemgås effekten af uddannelsesaktivering. Uddannelsesaktivering dækker dog over en bred vifte af uddannelses tilbud, lige fra ganske korte uddannelsesforløb til længere uddannelsesforløb på videregående uddannelser. De studier, der undersøger effekten af uddannelsesaktivering, har ofte kun ganske begrænset mulighed for at vurdere effekten af en snæver gruppe af uddannelsesforløb, da de tilgængelige registre ikke indeholder oplysninger herom (Rosholm & Svarer 2012). I gennemgangen nedenfor skal man derfor være opmærksom på, at studierne vedrører en bred vifte af uddannelses tilbud.

3.6.1 Sammenfatning

Effekterne af uddannelsesaktivering vurderes på baggrund af ni studier. Det er svært at konkludere noget entydigt om studierne, da de vurderer effekten af forskellige typer af uddannelsesaktivering, af uddannelsesaktivering af forskellig varighed og for forskellige målgrupper:

- Tre studier finder en negativ nettoeffekt af uddannelsesaktivering, når der ikke sondres mellem varigheden af uddannelsesaktiveringen, indholdet og målgruppen. Herudover finder et studie en negativ effekt på kort sigt, men ingen effekt på lang sigt.
- Fem studier finder, at særligt den yngre del af deltagerne i uddannelsesaktivering oplever enten en positiv programeffekt (to studier) eller en positiv nettoeffekt (tre studier)
- Tre studier finder positive effekter af korte uddannelsesaktiveringsforløb
- De fleste studier finder en negativ fastholdelseeffekt, mens uddannelsesforløbet pågår.

3.6.2 Gennemgang af de enkelte studier

Rosholm og Svarer gennemførte i 2012 et litteraturstudie, som bl.a. afdækkede effekten af uddannelsesaktivering (Rosholm & Svarer 2012). Litteraturstudiet omfattede både dansk og international litteratur. Studierne ser kun i begrænset omfang på uddannelsesaktiveringens effekt på unge lediges beskæftigelses- og uddannelsessituation. Derfor gengives resultaterne fra alle de danske studier³ – uanset aldersgruppe – samt de af de internationale studier, som vurderer effekter særskilt for unge. De studier, som gengives herunder, vurderes alle at have en moderat til høj videnskabelig kvalitet, idet de på forskellig vis forsøger at approksimere eksperimentelle design (via time-of-events-studier, matchning mv.).

I en analyse af Rosholm & Svarer (2008) anvendes DREAM-data til at undersøge effekten af uddannelsesaktivering i perioden 1998-2002. Analysen finder negative fastlåsnings effekter af uddannelsesaktivering og en efterfølgende lille positiv programeffekt. Programeffekten overstiger dog ikke fastlåsnings effekten, hvilket indebærer, at nettoeffekten af uddannelsesaktivering er en forøgelse af ledighedsforløbet med ca. en halv uge. I et andet dansk studie fra 2007 undersøges effekten af uddannelsesaktivering blandt ledige mænd fra 1988 til 2000 (Staghøj et al. 2007). Analysen anvender registerdata fra Danmarks Statistik og finder, at uddannelsesaktivering har en signifikant fastholdelses effekt med en efterfølgende signifikant positiv programeffekt. Der opgøres ingen nettoeffekt i studiet, og det er derfor ikke muligt at afgøre, om studiet samlet set har en positiv effekt på de lediges beskæftigelse. Programeffekten er mindst for de ældste ledige (over 50 år). I et tredje dansk studie (Lauzadyte 2008) anvendes DREAM-data til at analysere effekten af uddannelsesaktivering. Studiet finder, at uddannelsesaktivering forøger tiden i ledighed. Ligesom i det tidligere nævnte studie af Staghøj et al. (2007) er det særligt de ældste ledige (over 50), som fastholdes. Dertil kommer, at uddannelsesaktivering, som påbegyndes inden for det første halve år, ligeledes har en negativ indflydelse på varigheden af ledigheden. Derimod reducerer korte uddannelsesaktiveringsforløb på 6 uger eller mindre varigheden af ledighed. To danske studier anvender registre fra Danmarks Statistik til at måle effekten af uddannelsesaktivering 10 år efter deltagelse (Jespersen et al. 2008 og Christensen & Jacobsen 2009). Studierne finder, at deltagerne i uddannelsesaktivering har en mindre beskæftigelses sandsynlighed i perioden umiddelbart efter deltagelse. Beskæftigelses sandsynligheden stiger dog med tiden, men bliver ikke signifikant positiv i løbet af de 10 år. Et svensk studie (Richardson & van den Berg 2008) vurderer effekten af to former for uddannelsesaktivering: 1) fagrettede kurser, der udbydes af kursusvirksomheder og universiteter, og som skal forbedre de lediges erhvervsrettede kvalifikationer fx inden for it, teknik, fremstilling, service og sundhed. 2) Kurser, som forbereder deltagerne til yderligere uddannelse, og som ikke i sig selv er kompetencegivende. Disse kurser finder sted på voksenuddannelsesinstitutioner eller på universiteter. Analysen foretages på baggrund af et datasæt bestående af ledige fra 1993 til 2000. Analysen finder en positiv nettoeffekt for korte kurser (mindre end 90 dage), og omvendt er effekten negativ for længere kurser. Det vil sige deltagelse i kortere, fagrettede kurser fører til, at den ledige hurtigere finder beskæftigelse, mens deltagelse i kurser med en varighed på mere end 90 dage er med til at forlænge ledighedsperioden. Analysen viser desuden, at effekten er større for unge, for personer med lav uddannelse og for ledige, der aktiveres, inden deres ledighedsanciennitet bliver lang. Et tysk studie (Osikominu 2009) vurderer beskæftigelses effekten af henholdsvis korte jobsøgningskurser af ca. 1 måneds varighed og længerevarende opkvalificerende kurser. De længerevarende kurser havde en varighed på ca. 9 måneder og omfattede en lang række opkvalificerende kurser (eksempelvis inden for it). Analysen finder, at begge typer kurser har en positiv effekt. Effekten af de korte kurser indtræffer hurtigere, mens den efterfølgende effekt på beskæftigelse er mindre end ved de lange

³ Dog med undtagelse af studier, som fokuserer på forsikrede ledige, da disse vurderes til at adskille sig markant fra målgruppen i denne rapport.

kurser. Derimod har de lange kurser en større fastlåsningseffekt. Studiet viser desuden, at de unge under 30 år oplever bedre effekt af de længerevarende kurser end personer over 30 år.

Et amerikansk studie (Greenberg et al. 2003) undersøgte effekten af uddannelsesaktivering blandt unge via en metaanalyse. Effektvariablen blev opgjort som lønindkomst, dvs. der blev ikke set på beskæftigelses- eller uddannelsesgraden. Studiet byggede på data fra 15 studier publiceret i perioden 1968 til 2000. Metastudiet finder, at unge opnår en positiv effekt i form af større indtjening, hvis de deltager i uddannelsesaktivering. Effekten påvirkes dog af det generelle arbejdsløshedsniveau. Således falder effekten af uddannelsesaktivering, når arbejdsløsheden stiger.

3.7 Uddannelsesvejledning

I dette afsnit gennemgås effekten af uddannelsesvejledning. De unge kan modtage vejledning i grundskolen, gennem UU eller på jobcentret. Vejledning er kendetegnet ved, at der ikke er tale om en opkvalificering af de unge, men udelukkende en guidning af den unge med henblik på at finde en passende uddannelse (Jensen & Andersen 2012). De studier, som vurderer effekten af vejledning, ser generelt kun på vejledning i jobcentrene og kun på vejledningen i bred forstand, dvs. vejledning rettet mod såvel uddannelse som beskæftigelse. I gennemgangen nedenfor skal man derfor være opmærksom på, at studierne vedrører en bred vifte af vejledningstilbud. Det indebærer, at der er tale om en heterogen vifte af vejledningstilbud. Tilsvarende skal man være opmærksom på, at vejledning indeholder et element af monitorering af den unge. Dvs. at sagsbehandleren via vejledningen holder øje med, om den unge aktivt forsøger at komme i uddannelse eller beskæftigelse. Derfor kan det være vanskeligt at afgøre, om eventuelle gavnlige effekter på uddannelsen eller beskæftigelsen skyldes vejledning eller monitorering (Jensen & Andersen 2012).

3.7.1 Sammenfatning

Effekterne af uddannelsesvejledningen vurderes på baggrund af tre studier. Der er dog ikke foretaget egentlige effektstudier af vejledning, som snævert fokuserer på uddannelse. Det er derfor ikke muligt at konkludere noget entydigt om effekten af uddannelsesvejledning, idet der er behov for mere viden herom:

- Et studie finder, at vejledning har en positiv effekt på kort sigt. Denne forsvinder dog på langt sigt
- Et studie finder, at vejledning har en positiv effekt på de unges overgang til uddannelse, men ikke til beskæftigelse. Derudover indebærer indsatsen, at flere unge bliver selvforsørgende
- Et dansk studie finder indikationer af, at uddannelsesvejledning har en positiv effekt på beskæftigelse og uddannelse samt medvirker til at gøre deltagerne mere arbejdsmarkedsparate. Studiet har dog en lav videnskabelig kvalitet, hvorfor resultaterne skal tolkes med varsomhed.

3.7.2 Gennemgang af de enkelte studier

Jensen og Andersen gennemførte i 2012 et litteraturstudie, som bl.a. afdækkede effekten af vejledning af udsatte unge (Jensen & Andersen 2012). Litteraturstudiet omfattede studier udgivet i perioden fra 1997 og til 2011, som primært evaluerede indsatser rettet mod 18-25-årige arbejdsløse. I litteraturstudiet blev der ikke skelnet mellem vejledning rettet mod uddannelse og vejledning rettet mod beskæftigelse. Jensen og Andersen har kun medtaget studier,

som foretager et veldokumenteret effektstudie. Dvs. hvor man har forsøgt at approksimere eksperimentelle designs.

Et studie fra 2006 undersøgte effekten af en svensk indsats kaldt Udviklingsgarantien rettet mod 22-24-årige, som primært var ikke-forsikrede ledige (Forsslund & Skans 2006). Indsatsen bestod af opkvalificering, praktik og kombinationer heraf. Studiet vurderede dermed ikke direkte betydningen af vejledning, dog mente forfatterne, at dele af resultaterne kunne tilskrives den vejledning, som deltagerne modtog. Indsatsgruppen bestod af ledige, som modtog indsatsen, mens kontrolgruppen bestod af ledige, som ikke modtager udviklingsgarantien, men som dog havde mulighed for at modtage anden aktivering. Studiet finder, at indsatsgruppen på kort sigt oplever en højere afgang til beskæftigelse sammenlignet med kontrolgruppen. Dog er der på længere sigt ingen signifikant forskel mellem indsats- og kontrolgruppen. Forfatterne tolker den positive effekt som kortsigtede trusselseffekter eller positive programeffekter af jobsøgningskurser (herunder vejledningen). Dog medfører fastlåsningseffekten af programmet, at kontrolgruppen senere indhenter deltagergruppen (målt på beskæftigelsesandelen).

Et andet studie undersøger effekten af en portugisisk indsats, som var rettet mod ledige under 25 år, der havde været ledige i seks måneder (Centeno, Centeno & Novo 2009). Programmet blev introduceret i 1998 og var obligatorisk. Det omfatter forskellige typer af hjælp (vejledning) til jobsøgning. I tillæg til indsatsen kunne de unge sanktioneres, hvis de nægtede at deltage eller afviste et job. Resultaterne viser en insignifikant forlængelse på ca. en uge af ledighedsforløb, der afsluttes med beskæftigelse, mens unge, der vælger at påbegynde en uddannelse, gjorde det godt én uge hurtigere, end de ellers ville have gjort. Programmet har imidlertid også en effekt på afgang til selvforsørgelse, idet ledighedsperioden forkortes med godt en uge for unge, der afslutter til selvforsørgelse. Dette kan ifølge forfatterne tolkes som en effekt af den øgede monitorering og deraf følgende højere sandsynlighed for at blive sanktioneret. Uddannelsesopdelte analyser viser, at effekten er størst og kun signifikant for de højest uddannede.

Studierne ovenfor har primært fokus på vejledning til beskæftigelse og undersøger udelukkende effekter af udenlandske indsatser. Vi har derfor undtagelsesvist valgt at inkludere et dansk studie af lav videnskabelig kvalitet. Studiet er medtaget, da det – i højere grad end de øvrige studier – beskæftiger sig med betydningen af uddannelsesvejledning i Danmark. Studiet blev gennemført af Center for Boligsocial Udvikling (CFBU) og undersøgte betydningen af boligsociale job- og uddannelsesvejledninger (Mygind, Rhod & Kjeldsen 2014). Indsatsen var forankret lokalt i udsatte boligområder og bestod af vejledning i en lang række forhold såsom: job- og uddannelsessøgning, arbejdsmarkeds- og uddannelsesforhold, hverdagsmestring, samfundsmestring, helbred og sundhed osv. Brugere af indsatsen var primært etniske minoriteter og kvinder, som var kendetegnet ved, at de var svage ledige med en begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet og ingen eller lav uddannelse. Indsatsen var således ikke udelukkende rettet mod unge. Evalueringen blev gennemført via en opgørelse af brugernes arbejdsmarkedstilknnytning henholdsvis ved forløbets start og et halvt år senere. Derudover blev der udfyldt progressionsskemaer, som skulle afdække de lediges arbejdsmarkedsprogression. Det var vejlederne, som udfyldte progressionsskemaerne. Da der ikke anvendes et kontrolgruppedesign, vurderer KORA, at studiet har en lav videnskabelig kvalitet. Studiet finder, at mens knap en ud af fem var i beskæftigelse (12 pct.) eller uddannelse (5 pct.) ved forløbets start, var to ud af fem i beskæftigelse (30 pct.) eller uddannelse (7 pct.), et halvt år efter at indsatsen var påbegyndt. Samlet set er der dermed sket en stigning på 20 procentpoint. Derudover oplever tre ud af fire af brugerne en positiv progression på en af de otte progressionsmål. Da der ikke er anvendt et kontrolgruppedesign, er det dog ikke muligt at vurdere, i hvilken grad de fundne ændringer kan tilskrives indsatsen eller andre forhold.

3.8 Nytteindsats

I dette afsnit gennemgås effekten af nytteindsatsen på de unge lediges beskæftigelses- og uddannelseschancer. Formålet med nytteindsatsen er, at kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere skal arbejde for deres ydelse, indtil de kan påbegynde uddannelse eller beskæftigelse på ordinære vilkår. Dermed er formålet ikke, som i andre beskæftigelsesindsatser, at forbedre de lediges kvalifikationer. Målgruppen for nytteindsatsen er primært de mest ressourcestærke ledige, som forventes at kunne finde job uden yderligere opkvalificering. Dvs. arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere og unge uddannelseshjælpsmodtagere, som er visiteret åbenlyst uddannelsesparate. Dog vil personer i de øvrige visitationskategorier også kunne deltage i nytteindsats, men det sker sjældent.

Beskæftigelsesministeriet (2015) evaluerede i 2015 effekten af nytteindsatsen rettet mod unge uddannelseshjælpsmodtagere. Populationen for analysen blev afgrænset til åbenlyst uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere, da der var for få unge i de øvrige visitationskategorier. Effektanalysen blev foretaget på baggrund af registerdata fra DREAM. I analysen indgik forløb, som var påbegyndt inden for de første tre kvartaler af 2014, og hvor personen ikke fire uger forinden havde modtaget nogen former for kontanthjælpsydelse. Effektmålet blev opgjort som uddannelse eller beskæftigelse. Dvs. der blev skelnet mellem afgang til uddannelse og afgang til beskæftigelse. Der blev anvendt en time-of-event-analyse (varighedsanalyse), hvilket er en analysemetode, som forsøger at håndtere endogenitetsproblemer, bl.a. ved at tage højde for, at det ikke er tilfældigt, hvem der påbegynder nytteindsats, samt hvornår nytteindsatsen iværksættes. KORA vurderer, at studiet har en høj kvalitet.

Studiet viser en stærk positiv effekt af nytteindsats. Der er således en positiv effekt, mens indsatsen pågår (dvs. in-treatment-effekt), hvilket kommer til udtryk, ved at sandsynligheden for at påbegynde en uddannelse eller komme i beskæftigelse stiger med 136 pct., imens de unge *deltager* i nytteindsats, sammenlignet med unge, der ikke deltager i nytteindsats. Effekten er stærkest i de første uger af nytteindsatsen. Dette tyder på, at indsatsen i høj grad har en afskrækkende virkning på de unge. *Efter afslutning* af nytteindsatsen har unge, som har deltaget i indsatsen, 168 pct. større sandsynlighed for at påbegynde i uddannelse eller beskæftigelse sammenlignet med personer, som ikke har deltaget i nytteindsatsen. Samlet set er der således en relativt stærk nettoeffekt af indsatsen. Det bør nævnes, at også andre former for aktivering af målgruppen giver tilsvarende resultater.

3.9 Økonomiske incitamerter

I det følgende gennemgås betydningen af økonomiske incitamerter for de unges beskæftigelseschancer. Vi vil fokusere på to typer af økonomiske incitamerter: sanktioner og reduktion i ydelse.

3.9.1 Sammenfatning

Effekterne af økonomiske incitamerter vurderes på baggrund af samlet set fem studier, som vurderes relevante for målgruppen af unge ledige. Følgende kan konkluderes på baggrund af studierne:

- Fire studier finder, at økonomiske incitamerter har en positiv effekt på at få de unge til at finde beskæftigelse eller uddannelse
- To studier (et tysk og et dansk) finder, at økonomiske sanktioner får de unge hurtigere i beskæftigelse eller uddannelse

- Et dansk studie finder en positiv effekt af sanktionering på kort sigt, som bliver afløst af en negativ effekt på langt sigt
- Et dansk studie finder, at en reduktion af de unges overførelsesindkomst forbedrer overgangen til beskæftigelse eller uddannelse
- To studier (et dansk og et fransk) viser, at en forøgelse af de unges overførelsesindkomst (eller det, at de unge får adgang til en overførelsesindkomst) virker hæmmende på deres beskæftigelseschancer.

Der er således en overvægt af studier, som indikerer, at økonomiske incitament kan have en positiv effekt på de lediges uddannelses- og beskæftigelsessituation. Dog indikerer et studie, at det i forbindelse med økonomiske sanktioner er relevant at vurdere effekten efter et tilstrækkeligt langt tidsperspektiv for at få et retvisende billede af effekten.

3.9.2 Gennemgang af de enkelte studier

KORA gennemførte i 2015 et litteraturstudie, der skulle afdække betydningen af økonomiske incitament i beskæftigelsespolitikken (Andersen & Arendt 2015). Litteraturstudiet omfattede både studier, som fokuserede på unge ledige, samt studier, som fokuserede på ledige i bred forstand. Udelukkende studier med fokus på de unge gengives her. Litteraturstudiet omfattede kun studier, der på baggrund af design, metode og udførelse vurderes at have en passende kvalitet. Konkret blev der lagt vægt på, at der blev kontrolleret for de væsentligste faktorer, der kunne påvirke både deltagelse i indsats og udfaldsmål, og at studierne dermed kunne godtgøre, at der afdækkes en årsagssammenhæng.

Et tysk studie vurderede effekterne af milde og hårde økonomiske sanktioner for unge mandlige kontanthjælpsmodtagere i alderen 18-24 år (Van den Berg, Uhlendorff & Wolff 2013). Den unge modtog milde sanktioner – i form af en reduktion af udbetalingen med 10 % – hvis denne ikke mødte op til en aftale. Den hårde sanktion blev udløst, hvis den unge nægtede at tage imod et jobtilbud eller ikke ville deltage i et aktiveringsforløb. Den hårde sanktion omfattede op til tre måneders udmeldelse fra kontanthjælpsordningen. Studiet viser, at både hårde og milde sanktioner har en positiv effekt på overgangen til beskæftigelse. Afgangsraten til beskæftigelse er 120 pct. højere for de unge, der sanktioneres hårdt, sammenlignet med dem, som ikke sanktioneres, mens den er 37 pct. højere for de unge, som sanktioneres mildt.

Et danske studie (Jensen, Rosholm & Svarer 2003) undersøgte korttidseffekten af et dansk ungdomsarbejdsprogram rettet mod lavtuddannede unge under 25 år. Indsatsen foregik i 1990'erne og bestod af et 18-måneders efteruddannelsesprogram for unge uden kompetencegivende uddannelse, som havde været ledige i et halvt år. Tilbuddet var obligatorisk, og ydelsen var 50 pct. lavere end den understøttelse, de unge hidtil havde modtaget. Der estimeres tre effekter af indsatsen. Analysen blev gennemført via en varighedsmodel, som tager højde for uobserveret heterogenitet. Analysen viser, at der er signifikant højere grad af overgang til beskæftigelse og uddannelse kort efter indmeldelse i programmet. Samtidig er der indikationer af en positiv sanktionseffekt. Effekten er dog størst, når udfaldsmålet er overgang til uddannelse. Det bør nævnes, at studiet udelukkende måler effekten af indsatsen, mens den pågår. Det vil sige, at langtidseffekten af indsatsen er ukendt.

Et dansk studie (Jonassen 2013) undersøger effekten af, at ydelsen for kontanthjælpsmodtagere blev fordoblet, når den unge fyldte 25 år. Analysen anvendte data fra perioden 1999-2006, og kun personer i alderen 21-28 år indgik. Studiet finder negativ effekt af den forhøjede ydelse. På den måde fører den højere ydelse til ca. et procentpoint flere kontanthjælpsmodta-

gere. Studiet viser desuden, at $\frac{2}{3}$ af effekten skyldes, at der kommer flere kontanthjælpsmodtagere til, når de unge bliver 25 år. $\frac{1}{3}$ af effekten skyldes, at afgang fra kontanthjælp reduceres.

Et fransk studie (Bargain & Doorley 2011) undersøgte effekten af, at unge – som ikke var under uddannelse – fik adgang til understøttelse, når de fyldte 25 år. Studiet fokuserede alene på unge mænd, som var droppet ud af en ungdomsuddannelse. Effekten blev estimeret for personer på 25 år, der netop havde fået adgang til ydelsen i 1999. Analysen viser en reduktion i beskæftigelsesraten på 4,9 til 6,9 procentpoint, når de unge begynder at modtage understøttelse. Tilsvarende reduceres antallet af ugentlige arbejdstimer med mellem 1,9 til 2,7 timer. En supplerende analyse viser, at effekterne er små og insignifikante for enlige mænd med en uddannelse.

AKF gennemførte i 2011 en større analyse af betydningen af økonomiske sanktioner for kontanthjælpsmodtagere (Caswell et al. 2011). Studiet så på sanktioner, som blev udløst grundet den lediges brud på rådighedsforpligtelsen (fx hvis den ledige afviste eller udeblev fra et tilbud, en samtale i jobcentret mv.). Studiet omfattede både en kvalitativ og en kvantitativ analyse af betydningen af sanktioner for målgruppen. I denne rapport beskrives udelukkende resultaterne af den kvantitative effektanalyse, herunder udelukkende den del af resultaterne, som omhandler unge under 25 år. Effektstudiet blev gennemført via et kontrolgruppedesign, hvor kontrolgruppen blev dannet via propensity score matching på baggrund af en række observerbare karakteristika hos de unge i henholdsvis indsatsgruppen og kontrolgruppen. Forfatterne vurderede dog, at de ikke inkluderede alle relevante baggrundsvariable i forbindelse med matchingen. Dette bevirkede potentielt, at kontrolgruppen og indsatsgruppen ikke var fuldt ud sammenlignelige. KORA vurderer på den baggrund, at studiet har en moderat videnskabelig kvalitet. Indsatsgruppen bestod af 3.906 sanktionerede unge, mens kontrolgruppen bestod af 3.906 sammenlignelige unge, der ikke blev sanktioneret. Analysen anvendte data fra 4. kvartal af 2007.

Analysen viser, at sanktioner øger graden af selvforsørgelse på kort sigt (de første otte måneder) i forhold til kontrolgruppen. Selvforsørgelse er dog karakteriseret ved at være ulønnet. Efter ca. otte måneder er andelen af sanktionerede, der modtager kontanthjælp, større end kontrolgruppen, og samtidig er den stigende. Derudover er stadig færre af de sanktionerede selvforsørgende med A-indkomst.

3.10 Kombinationsindsatser

I det følgende gennemgås effekterne af indsatser, som kombinerer forskellige metoder og tilbud i arbejdet med at få de unge i beskæftigelse eller uddannelse. Denne type indsatser er medtaget i rapporten, da indsatsen over for unge ofte vil indeholde en række tilbud og indsatser, som iværksættes sideløbende. Da der findes utallige indsatser, der kombinerer flere metoder og tilbud, er det ikke muligt at lave en udtømmende beskrivelse her. Derfor skal nedenstående beskrivelser blot ses som eksempler på indsatser, som har opnået interessante resultater ved at kombinere en række tilbud og metoder.

3.10.1 Unge godt i gang

Rambøll evaluerede i 2011 initiativet "Unge godt i gang" (Høeberg et al. 2011). Initiativet var iværksat af den daværende Arbejdsmarkedsstyrelse og havde til formål at hjælpe unge ledige i uddannelse eller beskæftigelse via en tidlig og aktiv indsats. Indsatsen omfattede:

1. *Intensiveret samtaleindsats*, hvor unge uden kompetencegivende uddannelse havde ugentlige individuelle samtaler, mens unge med uddannelse havde en samtale mindst hver anden uge
2. *Tidlig aktiv indsats*, hvor de unge uden uddannelse senest seks uger efter projektstart skulle påbegynde uddannelsesrelevant aktivering, job/løntilskudsjob eller i et virksomhedscenter (afhængigt af de unges uddannelsesparathed). Unge med en kompetencegivende uddannelse skulle påbegynde virksomhedspraktik eller løntilskud senest 13 uger efter projektstart
3. *Øget brug af mentorer*. Unge uden uddannelse skulle have tilknyttet en mentor med henblik på at fastholde fokus på den unges uddannelsesperspektiv og støtte den unges fodfæste i uddannelse eller på arbejdsmarkedet
4. *Læse-/stavetest og understøttelse*. Unge uden en uddannelse skulle læse-/stavetestes og starte et FVU-forløb hvis nødvendigt
5. *Parallelindsats*. Der var mulighed for at tilbyde de unge længst væk fra uddannelses- og arbejdsmarkedet parallelindsatser. Eksempelvis i form af samtaler med psykolog, fysisk træning mv.

Initiativet blev i store træk implementeret som forventet over for gruppen af unge med en kompetencegivende uddannelse, dog var aktiveringen mindre virksomhedsrettet end forudsat. For de unge uden en kompetencegivende uddannelse var implementeringen mindre succesfuld, idet kun halvdelen af de forventede samtaler blev gennemført. Derudover var mentorindsatsen mindre systematisk end planlagt, og aktiveringsindsatsen mindre virksomhedsrettet.

14 jobcentre deltog i forsøget fra november 2009 til december 2010. Studiet blev designet som et kontrolleret forsøg med i alt 3.721 deltagere, hvoraf 1.882 var i kontrolgruppen og 1.839 var i indsatsgruppen. Effekten af studiet blev vurderet 49 uger efter projektopstart. Studiet vurderes at være af høj videnskabelig kvalitet.

Studiet finder, at indsatsen har en signifikant positiv uddannelseseffekt for unge uden kompetencegivende uddannelse. Dog er der en signifikant negativ beskæftigelseseffekt. Dvs. at indsatsgruppen i gennemsnit har været 1 uge længere i uddannelse end kontrolgruppen efter 49 uger. Omvendt har indsatsgruppen i gennemsnit været én uge mindre i beskæftigelse sammenlignet med kontrolgruppen. Hvis de unge gennemfører de påbegyndte uddannelser, vil de opnå et højere uddannelsesniveau, hvilket potentielt kan resultere i en samfundsøkonomisk gevinst.

Indsatsen har en positiv beskæftigelseseffekt over for de unge med en kompetencegivende uddannelse. Indsatsgruppen har i gennemsnit været én uge mere i beskæftigelse end kontrolgruppen. En cost-benefit-analyse viser, at der er tale om en samfundsmæssig gevinst af indsatsen på godt 4.000 kr. pr. ledig, når omkostningerne forbundet med indsatsen sammenholdes med den samfundsøkonomiske gevinst af indsatsen.

I studiet undersøges det desuden, hvad der kan påvirke udfaldet af indsatsen. Forfatterne skriver således, at jobcentre med gode resultater:

- Vurderer den intensiverede opfølgingsindsats som meningsfuld og tillægger opfølgningen stor betydning for de opnåede resultater
- Anvender en helhedsorienteret tilgang, hvor sagsbehandlere/vejledere har vejledt de unge i spørgsmål, der ligger ud over det snævert beskæftigelses- eller uddannelsesrettede
- Prioriterer en tværfaglig indsats med et tæt samarbejde med især psykologer, lægekonsulenter, UU-vejledere og jobkonsulenter

- Har et særlig stærkt uddannelsesfokus over for unge uden en kompetencegivende uddannelse. Det vil sige, at uddannelse eksempelvis italesættes som det vigtigste mål, og at UU-vejledere inddrages tidligt i forløbet.

3.10.2 New Deal for the Young Unemployed

New Deal for the Young Unemployed var en engelsk indsats, som havde til formål at få unge arbejdsløse i beskæftigelse. Indsatsen var obligatorisk og bestod af tre trin:

- Trin 1 bestod af intensiv jobsøgningsassistance og små færdighedskurser kombineret med en mentorindsats. Deltageren var i trin 1 i op til fire måneder og mødtes med mentoren mindst hver anden uge
- Trin 2 havde en varighed af op til seks måneder og omfattede enten et løntilskudsforløb, et uddannelsestræningsforløb, et arbejde i den engelske stats miljø-taskforce eller frivilligt arbejde
- Trin 3 mindede i store træk om trin 1, idet deltagerne fik jobsøgningsassistance i op til 13 uger.

Målgruppen for indsatsen var alle forsikrede ledige i alderen 18-24 år, som havde modtaget understøttelse i 6 måneder.

Kun effekten af indsatsens første trin blev undersøgt. I studiet blev beskæftigelsessandsynligheden for deltagere i indsatsgruppen (dvs. gruppen af ledige, som har modtaget indsatsen) sammenlignet med en gruppe, som ikke modtog indsatsen. Beskæftigelseseffekten blev målet for de fire måneder, som indsatsen varede. Studiet blev gennemført via et difference-in-difference-design. KORA vurderer, at studiet har en moderat til høj videnskabelig kvalitet.

Studiet viser, at unge ledige mænd har fem procentpoint større sandsynlighed for at komme i beskæftigelse, hvis de har deltaget i indsatsen. Der kan omvendt ikke konkluderes noget entydigt for unge kvinder, da det ikke var muligt at konstruere en passende kontrolgruppe. Noget tyder dog på forekomsten af en såkaldt motivationseffekt, idet effekten er størst i løbet af den første måned.

Man skal være opmærksom på, at studiet kun ser på in-treatment-effekten, dvs. effekten, mens indsatsen pågår. Der er således ingen resultater af effekten på længere sigt.

3.11 Opsummering

I de foregående afsnit har vi gennemgået effekterne af en række indsatser og metoder, som sigter mod at få unge, der ikke har påbegyndt en ungdomsuddannelse, til at komme i uddannelse eller beskæftigelse. Vi har ikke gennemført et systematisk litteraturstudie for hver af de beskrevne indsatser. Derfor kan vi ikke opgøre den samlede evidens for de enkelte initiativer og metoder. Gennemgangen giver dog stærke indikationer for, hvilke indsatser og metoder som er særligt succesfulde i arbejdet med de unge på kanten af arbejdsmarkedet. Således viser effektstudierne følgende:

- *Virksomhedsrettede indsatser:* Der findes stærke indikationer for, at virksomhedsrettede indsatser har en positiv effekt på de unges beskæftigelseschancer. Særligt privat løntilskud øger de unges sandsynlighed for at komme i beskæftigelse. Derimod er der modstridende resultater, hvad angår effekten af praktikker og offentligt løntilskud

- *Brobygningsforløb*: Der findes indikationer for, at brobygningsforløb har en positiv effekt på de unges sandsynlighed for at påbegynde en uddannelse
- *Mentorindsatser*: Der er samlet set indikationer for, at mentorstøtte til unge har en positiv effekt på de unges uddannelses- og beskæftigelsessituation.
- *Psykologisk støtte*: Der er indikationer for, at psykologisk støtte har en positiv effekt på de unges fastholdelse af en ungdomsuddannelse samt på deres trivsel
- *Uddannelsesaktivering*: Der er modstridende resultater vedrørende uddannelsesaktivering. Dog er der indikationer for, at korte uddannelsesforløb og forløb rettet mod unge har en positiv effekt
- *Uddannelsesvejledning*: Der er ikke foretaget egentlige effektstudier af vejledning, som snævert fokuserer på uddannelse. Det er derfor ikke muligt at konkludere noget entydigt om effekten af uddannelsesvejledning
- *Nytteindsats*: Der findes indikationer for, at nytteindsats har en stærk effekt på de unges overgang til beskæftigelse og uddannelse
- *Økonomiske incitamenter*: En overvægt af de fundne studier finder, at økonomiske incitamenter kan have en positiv effekt på de lediges uddannelses- og beskæftigelsessituation. Dog er effekten ofte kortvarig
- *Kombinationsindsatser*: Det ses, at kombinationer af forskellige metoder og indsatser kan have en positiv effekt på de unges uddannelses- og beskæftigelsessituation.

4 Tilbud til de unge i kommuner og virksomheder

Kommunerne gennemfører løbende en lang række aktiviteter, der har som deres formål at hjælpe den gruppe af unge, der ikke får en ungdomsuddannelse af sig selv, i uddannelse eller job. Disse aktiviteter tager typisk form af sammensatte tilbud, der trækker på en række forskellige af de redskaber, der er beskrevet i kapitel 3 i nærværende rapport. Vi har som led i litteraturgennemgangen identificeret en lang række konkrete tilbud i kommunerne, der har dette sigte. Af disse har vi udvalgt 22 til genbeskrivelse her. De er udvalgt efter følgende kriterier:

- Tilbud, for hvilke der er dokumenteret særligt gode resultater i forhold til at bringe målgruppen i beskæftigelse eller uddannelse, og som altså i en vis forstand kan siges at bringe et 'best-practice'-perspektiv
- Tilbud, der i deres design adresserer specifikke vanskeligt håndterbare udfordringer for udvalgte undergrupper
- Tilbud, der kan karakteriseres som tidlig indsats i den forstand, at de er målrettet unge i risiko for ikke at få en ungdomsuddannelse før det fyldte 18. år, som jo markerer starten på kommunens juridiske forpligtelse til at yde beskæftigelsesrettede tilbud

Da vores fokus er på tilbud, der har relevans i forhold til at bringe de unge i uddannelse eller beskæftigelse, er langt hovedparten af de identificerede tilbud primært forankret i beskæftigelsesområdet i kommunerne, mens enkelte er forankret i henholdsvis social- og integrationsområderne. Dette afspejler til en vis grad forskellen i volumen på tværs af områder, når det handler om uddannelse og beskæftigelse. Langt flere unge i målgruppen vil i løbet af deres forløb komme i kontakt med jobcentrene end med kommunernes socialforvaltninger. Og for de, der modtager tilbud efter serviceloven, vil det gælde, at beskæftigelse eller uddannelse ikke udgør hovedformålet med indsatsen. Her kan beskæftigelse eller uddannelse være et middel til at højne borgerens livskvalitet, mens det i et jobcenterperspektiv udgør et mål i sig selv. Samtidig skal det bemærkes, at integrationsområdet er forankret i arbejdsmarkedsforvaltningen i de fleste kommuner. Dette betyder, at sondringen mellem beskæftigelses- og integrations tilbud i mange tilfælde kun er meningsfuld for så vidt angår forskellen mellem tilbud målrettet grupper under integrationsloven (flygtninge og familiesammenførte) og andre. Da personer under integrationsloven er uden for målgruppen for nærværende undersøgelse, er sådanne tilbud ikke medtaget. Der er dog enkelte tilbud eksklusivt målrettet unge af anden etnisk herkomst men der er i mange kommuner en vis vægring mod at etablere sådanne for ikke at virke ekskluderende på denne gruppe gennem forskelsbehandling (ekspertinterview).

Fælles for stort set alle de identificerede tilbud er, at virksomhederne spiller en nøglerolle i forløbet. På den baggrund har samarbejdsrelationen mellem kommuner og virksomheder afgørende betydning for kommunernes muligheder for at hjælpe de unge. Mere herom nedenfor.

Et andet særtræk, der kan fremhæves, er hyppigheden af for kommunen eksternt finansierede udviklingsprojekter. Disse projekter finansieres typisk gennem puljemidler eller tilskud fra fonde mv. Denne hyppighed kan udgøre en barriere for udvikling af indsatsen, idet mange projekter og tilbud afvikles, når den eksterne finansiering ophører, uanset hvor lovende resultaterne måtte være (ekspertinterview, caseinterview). Der er stor variation i, hvor megen læring der udledes til brug for andre i sådanne tilfælde (caseinterview). Dette rejser spørgsmålet om, hvorfor sådanne projekter og tilbud ikke opretholdes for kommunernes egne midler efter at den eksterne finansiering ophører. Spørgsmålet er komplekst, og det er da heller ikke i alle

tilfælde, at tilbuddene afvikles. Én forklaringsmodel kan findes i en udbredt opfattelse blandt landets lokalpolitikere, om at beskæftigelsesområdet er for kompliceret og for procesreguleret til at lade sig styre. Det er en opfattelse, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) har gjort meget for at ændre på ved at vise, hvordan området med fordel kan styres (Deloitte 2015). Forestillingen har dog stadig en vis udbredelse blandt lokalpolitikere i landet. Dette har betydet, at arbejdsmarkedsområdet i mange kommuner ikke har nydt den store politiske bevågenhed. Denne tendens kan være forstærket af, at de store udgifter forbundet med ydelser på dette område frem til refusionsreformens ikrafttræden i år har været dækket delvist ind af høje statslige refusionssatser. Mange kommuner har i deres budgetlægning således indrettet sig på en sådan måde, at den almindelige drift er dækket fornuftigt ind, men der ikke nødvendigvis gives et stort råderum til udvikling af nye tiltag.

Nogle kommuner er ved at gøre op med dette og har i en årrække arbejdet med investeringstanken på området, men for de mere eksperimenterende projekter kan det være vanskeligt at opstille en konkret businesscase, der kan lægges til grund for en investering. Samtidig har STAR historisk understøttet sådanne udviklingstiltag gennem udmelding af puljer til finansiering heraf. Dette har i en del kommuner medvirket til at skabe rammer om indsatsen, der kan understøtte en drift med gode resultater, men skaber afhængighed af ekstern finansiering til projekter, der rækker ud over den almindelige drift (caseinterview).

Gennemgangen af de enkelte tilbud vil være i form af oversigtsskemaer, der belyser en række forhold ved de enkelte tilbud. Hensigten hermed er at give mulighed for at identificere særlige træk, der enten skiller sig ud eller gentages på tværs af tilbud. Dette skal tjene til at bibringe en øget forståelse af, hvorledes kommuner og virksomheder arbejder med indsatsen for de unge i praksis.

De udvalgte tilbud fremgår af nedenstående tabel. Bemærk, at visse tilbud går igen i flere kolonner. Dette afspejler en delt forankring på tværs af områder.

Udvalgte tilbud til de unge på de tre områder i kommunerne		
Beskæftigelsesområdet	Socialområdet	Integrationsområdet
Fritidsjob i Dansk Supermarked	High: five	Team Succes
Grundfos	Rejsecafeen	Mind Your Own Business
Perronen	G4S Mentorordning	
Rehabilitering – Ung i job og uddannelse	Indsats i Udkanten (KFUM)	
Route 42	DropUd	
Spydspidsen		
Uddannelsesafklaring i praksis		
Fællesskab med perspektiv		
High: five		
Øens Murerfirma		
Praktiknetværk Odder		
Rejsecafeen		
Virksomhedsskolerne i Aarhus		
Den sunde vej til arbejde		
Falck Danmarks uddannelsesforløb		
Frivilligt mentornetværk		
G4S Mentorordning		
Indsats i Udkanten (KFUM)		
Fremskudt virksomhedsindsats		

De enkelte tilbud vil kort blive beskrevet nedenfor. Det skal bemærkes, at en række tilbud har delt forankring mellem beskæftigelses- og socialområderne. For nemheds skyld vil disse tilbud være at finde i afsnittet om tilbud på socialområdet.

4.1 Tilbud på beskæftigelsesområdet

Der findes en lang række tilbud på beskæftigelsesområdet, der har til formål at bringe de unge i uddannelse eller beskæftigelse. De udvalgte tilbud opfylder de oven for beskrevne udvælgelseskræfter. En lang række af disse tilbud omfatter elementer af tværgående indsats, hvilket afspejler tyngden af de udfordringer, som målgrupperne for disse tilbud kan have i forhold til uddannelse og beskæftigelse. Der er særligt to andre aktører, der hyppigt involveres i indsatsen ud over jobcentre. Det er Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) og kommunernes socialforvaltninger.

Fritidsjob i Dansk Supermarked	
<p>Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?</p>	<p>At styrke de unges tilknytning til arbejdsmarkedet for derigennem at styrke deres mulighed for at gennemføre en kompetencegivende uddannelse.</p> <p>For Dansk Supermarked er formålet at motivere ungarbejdere ind i deres butikker og derigennem sikre en stærk fødekæde til deres elevpladser.</p>
<p>Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet</p>	<p>Arbejdsopgaver i butikken som fx:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Flaskesortering, oprydning i butikken, trimning af hylder m.m. <p>Derudover en ekstra indsats i butikken for at hjælpe den unge godt i gang. Det sker gennem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samtaler med chefen/mentoren og sidemandsoplæring. <p>Hvis der er ekstra udfordringer for den unge, forsøger butikken at tage hensyn til dette, fx hvis den unge ikke er klar til kundekontakt, så arbejder vedkommende i baglokalerne.</p>
<p>Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?</p>	<p>Unge mellem 15 og 17,5 år, som:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er kriminalitetstruede - Har sociale vanskeligheder - Kommer fra familier med svag arbejdsmarkedstilknytning. <p>Ofte unge, som har vanskeligt ved at åbne døren til et fritidsjob.</p> <p>Obs.: Unge med dom for berigelseskriminalitet kan ikke deltage i projektet.</p> <p>Fra rekruttering til fritidsjob – trin i processen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Rekruttering sker via børn- og unge-afdelingen, UU, gadeplansmedarbejdere eller andre myndighedspersoner, som er i kontakt med de unge. 2) Efter rekruttering: Samtale med Louise Hare fra Dansk Supermarked om de unges ønsker og udfordringer. Louise Hare tager derefter kontakt til en butik og informerer om, hvem den unge er, samt hvilke hensyn der skal tages. 3) Hvis butikken siger ja efter snak med Louise Hare om den unges udfordringer og om, hvorvidt butikken kan honorere det: Den unge kommer til samtale i butikken 4) Etablering af fritidsjob: Sker først efter samtalen mellem den unge og den konkrete butik.
<p>Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?</p>	<p>Den unge er ansat i 6 måneder med løntilskud. Derefter overgår de fleste unge til ordinært arbejde.</p> <p>De fleste unge arbejder 8-12 timer om ugen.</p> <p>De enkelte unge, som ikke går i skole, har mulighed for at være på arbejde i 25-30 timer om ugen.</p>

	<p>Sidemandsoplæringen varer i ca. 6 måneder. Den tætte opfølgning slippes langsomt gennem perioden, så de unge efter 6 måneder er klar til at varetage et fritidsjob på ordinære vilkår.</p> <p>For nogle unge trappes sidemandsoplæringen ned, samtidig med at samtalerne med chefen/mentoren fortsætter.</p>
<p>Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Mentorordning, som står for sidemandsoplæringen. - Løntilskud i de første 6 måneder.
<p>Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?</p>	<p>85-90 % af de unge overgår efterfølgende til et fritidsjob i butikken på ordinære vilkår.</p> <p>Eksempler på, at nogle unge bliver elever i Dansk Supermarked.</p> <p>Dansk Supermarked oplever fra samarbejdspartnerne, at det gør en stor forskel for de unge, bl.a. opbygget selvtillid og mod på at komme videre med en uddannelse.</p>

Grundfos	
<p>Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?</p>	<p>At integrere de udsatte unge på arbejdsmarkedet. Herunder på længere sigt at rekruttere de unge til ordinær beskæftigelse</p>
<p>Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet</p>	<p>Aktiviteterne har form af både projekter og tiltag, som er en del af driften.</p> <p>Projektet er et tredelt projekt kaldet kontanthjælps-, lærlinge- og flygtningeprojektet, der retter sig mod hver sin målgruppe.</p>
<p>Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?</p>	<p>Målgruppen for projekterne og det sociale arbejde i Grundfos er bred, og omfatter både langvarige kontanthjælpsmodtagere, unge kriminelle, unge, der ikke på egen hånd kan gennemføre en erhvervsuddannelse, misbrugere samt flygtninge/indvandrere.</p> <p>I de tre projekter samarbejder Grundfos med jobcentrene i Viborg, Silkeborg, Randers, Favrskov og Vesthimmerland. Både på jobcentrene og på Grundfos er der udpeget faste kontaktpersoner i forbindelse med samarbejdet.</p> <p>Ligeledes samarbejder Grundfos med de tilknyttede sprogcentre i enkelte tilfælde, hvis de unge fx har sproglige problemer.</p> <p>Særskkilt for lærlinge projekter samarbejder Grundfos også med en erhvervsskole i regionen.</p>
<p>Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag?</p>	<p>De udsatte unge starter med et introduktions- og indslusningsforløb. De fleste starter i en introduktionsstilling.</p> <p>Målet med introduktionsperioden på værkstedet er afklaring og opkvalificering af de unges kompetencer. Forløbenes længde varierer fra to uger til flere år, hvilket tilpasses efter individuelle behov.</p> <p>Efter introduktionsperioden i et af fleksværkstederne overgår størstedelen af projektdeltagerne til virksomhedens almindelige produktion.</p>
<p>Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?</p>	<p>Grundfos har seks fleksværksteder, der hver er tilknyttet en produktionsafdeling. Her er arbejdsopgaverne og -tempoet langsommere end i den almindelige produktion, men ellers tilstræbes samme vilkår som i resten af virksomheden. Flexværkstederne fungerer som underleverandører til den almindelige produktion.</p> <p>Visitation: Der anvendes en grundig visitation af den udsatte unge med en samtale mellem den ledige, kontaktpersonen fra Grundfos og jobcentret (og evt. sprogcenter).</p> <p>Ved lærlinge medvirker erhvervsskolen også i visitationen. Visitationen skal også sikre et godt match mellem den unge og virksomhedens opgaver. Fokus er på at få synliggjort, hvad de unge er gode til, så de bliver mere motiverede. Her snakkes bl.a. om, hvornår og hvordan de skal starte (fx skånehensyn, socialmentor fra kommunen, som fx hjælper dem med at komme op om morgenen, virksomhedsmentor, som hjælper dem i virksomheden mv.).</p>

	<p>Inklusjon: Introduktion, afklaring og oplæring i fleksværkstederne og efterfølgende i en af virksomhedens produktionsgrupper. Alle får tildelt en mentor i fleksværkstedet og senere en kontaktperson i produktionsgruppen.</p> <p>Løbende opfølgning: Indebærer bl.a. vejledningssamtaler mellem personen og mentoren, hvor der fastsættes personlige mål. Derudover afholdes der opfølgningssamtaler mellem personen, jobcenteret og virksomheden hver tredje måned. Hvis en uddannelsesinstitution indgår i forløbet, deltager den også i opfølgningssamtalerne.</p> <p>Inkludering: Målet er, at den ledige bliver ansat i Grundfos eller en anden virksomhed. Personen har en kontaktperson i produktionen på Grundfos og som oftest en tilknyttet mentor.</p> <p>Kontanthjælpsmodtagere, flygtninge og indvandrere gennemgår en periode med løntilskud og tid til supplerende kurser og oplæring.</p>
<p>Effekter/resultater</p> <p>Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?</p>	<p>Ud af de ti kontanthjælpsmodtagere, der gennemførte kontanthjælpsprojektet, er ca. syv af personerne i dag ansat i ordinært arbejde i virksomheden, mens yderligere én person er blevet ansat i fleksjob. Ca. halvdelen af de flygtninge og indvandrere, der gennemførte integrationsprojektet, er efterfølgende blevet fastansat i virksomheden.</p>

Perronen	
<p>Formål</p> <p>Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?</p>	<p>At sluse de unge videre til uddannelse eller arbejde.</p> <p>Dannelse af netværk.</p> <p>Derudover:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afklare det fortsatte støttebehov. - Koordinere indsatsen for den unge. - Tilbyde ressourceafklaring for unge, som har en nedsat erhvervsevne.
<p>Aktiviteter</p> <p>Hvad sker der i regi af tilbuddet?</p> <p>Beskriv tilbuddets karakter overordnet</p>	<p>Behandlingstilbud med terapi.</p> <p>Indeholder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Individuel terapi og gruppeterapi. - Sund kost og motion – to gange obligatorisk træning om ugen. - Kreative fag. - Fritid og socialt samvær for at styrke den unges netværk og sociale kompetencer. - En gang om ugen er der tilbud om individuel undervisning i skolefag. Dette har givet flere mod på at komme videre med uddannelse. - Lektiecafe for unge, som er i gang med en 10. klasse eller HF-fag. <p>Fælles for aktiviteterne er, at de skal være sjove og give de unge nye erfaringer i, hvad de kan gøre i fællesskab og alene.</p>
<p>Målgruppe og forankring</p> <p>Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den?</p> <p>Hvem visiterer til tilbuddet?</p> <p>Hvem udfører indsatsen?</p>	<p>16-30-årige med psykosociale vanskeligheder.</p> <p>Målgruppen udgøres både af:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uddannelsesparate inden for 12 måneder. 2. Aktivitetsparate (udgør den største gruppe). <p>Den unges lyst til at deltage er central. De unge skal være normalt begavede, så de kan reflektere over deres forløb. Ingen krav om diagnoser.</p> <p>Rekruttering: Alle kan henvise til Perronen, fx:</p> <ul style="list-style-type: none"> - UU, sagsbehandlere, forældre, læge, psykiater m.m. - Den unge kan selv henvende sig. <p>Visitationssamtale ved henvendelse. Her afdækkes, om den unge er målgruppen, samt om den unge er motiveret til at indgå i et terapeutisk forløb.</p>
<p>Varighed og intensitet</p> <p>Hvor længe varer det?</p>	<p>Tilknytning er som udgangspunkt et år, men i nogle tilfælde kan der ske forlængelser.</p>

Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Program hver dag fra kl. 09-14 for dem på fuld tid. Nogle unge er på deltid pga. 10. klasse eller HF-fag. Efter et halvt år afholdes en midtvejssamtale med den unge, hvor det videre forløb planlægges. Her kan der også planlægges virksomhedspraktikker.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	<ul style="list-style-type: none"> - Coaching. - Kost og motion. - Styrkelse af netværk. - Tværgående koordinering. - Delvise virksomhedspraktikker.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	<p>Perioden 2010-2013: 72 unge har deltaget, og heraf er 42 % kommet videre i uddannelse, 18 % er stoppet efter eget ønske, og 11 % er udeblevet af forskellige årsager.</p> <p>Et af de bedste forsøg med unge i 20'erne.</p> <p>Mange unge oplever at være blevet motiveret til handling og har mod på uddannelse.</p>

Rehabilitering – Ung i job og uddannelse	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	Udvikling af rehabiliterings- og udviklingsforløb efter IPS-metoden, som kan fastholde eller hjælpe de unge i gang med arbejde eller uddannelse.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	<ul style="list-style-type: none"> - Individuelt tilrettelagte forløb med fokus på helhedsorientering og koordinering. - Anvender vækstmodellen: Overblik over den unges netværk, både det primære og det professionelle, samt fokus på den unges ressourcer. - Løbende individuelle samtaler. - Arbejde i grupper med fagpersoner, hvor den unge deler sin historie med de andre deltagere. - Virksomhedspraktikforløb med tæt opfølgning. - Afklaring af job- og uddannelsesønsker <p>Derved består rehabiliteringen af to emner:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Virksomhedspraktik, uddannelsesafklaring 2. Personlig udvikling, mestring og selvforståelse.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	<p>Unge mellem 18 og 35 år med sindslidelse og bosiddende i Odense Kommune.</p> <p>Pga. reformen om førtidspension og fleksjob indbefatter målgruppen både førtidspensionister, fleksjobbere og kontanthjælpsmodtagere.</p> <p>Rekruttering: Typisk via socialpsykiatriens øvrige tilbud. Enkelte er rekrutteret via lokalpsykiatrien.</p>
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	<p>Flerårige forløb.</p> <p>Intensiteten er i forløbet varierende. Ofte er intensiteten størst i opstartsperioden og svækkes så løbende.</p>
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	<ul style="list-style-type: none"> - Virksomhedspraktikker. - Uddannelsesvejledning. - Mestringsstrategier af helbredsudfordringer.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	<p>Af 21 afsluttede forløb oplever 48 % en højere livskvalitet.</p> <p>75 % har enten fået et job, er kommet i uddannelse eller er blevet afklaret ift. fremtidig(t) uddannelse/job.</p> <p>For 50 % er behovet for socialpsykiatrisk støtte blevet reduceret.</p>

Route 42	
<p>Formål</p> <p>Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?</p>	<p>At den unge bliver i stand til (i prioriteret rækkefølge) at:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Påbegynde og gennemføre en relevant uddannelse. 2. Komme i ordinær beskæftigelse eller 3. Indgå i Aalborg Kommunes øvrige beskæftigelsesrettede tilbud mhp. endelig afklaring af uddannelse/beskæftigelse.
<p>Aktiviteter</p> <p>Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet</p>	<p>Fokus på ansvar, respekt og social læring.</p> <p>Den professionelle støtter den unge i herredømme over eget liv (empowerment).</p> <p>Ud fra den unges ressourcer stilles der krav, som forbereder den unge på den virkelige verden.</p> <p>Fokus på de unges valg, hvorved at ungearbejderen respekterer både de valg, som disse oplever som fornuftige, og de valg, som ikke opleves som fornuftige. Ungearbejderen skal hjælpe den unge med at se konsekvenserne af sine valg.</p> <p>Fokus i samtalerne er altid fremtidig uddannelse.</p> <p>For nogle unge handler kontakten om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Karrierevejledning, etablering af virksomhedspraktik og uddannelsesvalg. <p>Virksomhedspraktikker eller løntilskud etableres ofte med henblik på afklaring af uddannelses- og jobønsker.</p> <p>Yderligere anvendes kommunale tilbud, behandlingstilbud indenfor psykiatrien og undervisningstilbud, fx ordblindeundervisning og voksenundervisning.</p>
<p>Målgruppe og forankring</p> <p>Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?</p>	<p>Unge uddannelseshjælpsmodtagere ml. 18 og 25 år, som af Uddannelseshuset vurderes uddannelsesparate.</p> <p>Yderligere kendetegn ved målgruppen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Psykisk sårbare unge, fx diagnoser. - Manglende skolegang. - Misbrug. - Vanskeligheder ved at håndtere sociale og personlige problemstillinger. <p>Rekruttering: De unge henvises til Route 42 via Uddannelseshuset. Herefter sker en tilbagevisitering, når de unge har deltaget i Route 42 og møder stabilt.</p>
<p>Varighed og intensitet</p> <p>Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?</p>	<p>Som udgangspunkt er varigheden 12 måneder, men den kan forlænges.</p> <p>Det ugentlige timetal kan variere grundet de individuelt tilrettede forløb.</p>
<p>Redskaber og faglige metoder</p> <p>Hvilke redskaber anvendes (se liste)?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Coaching. - Uddannelsesvejledning. - Virksomhedspraktikker. - Løntilskud. - Hverdagsmestring.
<p>Effekter/resultater</p> <p>Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?</p>	<p>33,3 % af de unge er udsluset til uddannelse, arbejde eller andet.</p> <p>Halvdelen af de unge er i tilbud efter LAB. Herved anses succeskriteriet på 75 % (75 % af de unge skulle helst opfylde et af de tre formål med indsatsen) at være opfyldt.</p> <p>Der er på nuværende tidspunkt kun begrænset viden om de længerevarende effekter.</p>

Spydspidsen	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	At støtte de unge i at komme i virksomhedspraktik som et springbræt til job eller uddannelse.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Skræddersyede praktikforløb i ordinære virksomheder på mellem 1 og 12 måneder: <ul style="list-style-type: none"> - Løbende støtte fra støttekontaktperson og sagsbehandler. Skoletilbud: <ul style="list-style-type: none"> - For grupper op til 6 unge. - Undervisning 5 timer om ugen i dansk, matematik og engelsk. Undervisningen foretages af en lærer og to ungdomskonsulenter.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Unge mellem 15 og 18 år, der ikke har et skoletilbud eller et arbejde. <ul style="list-style-type: none"> - Ofte unge med vanskelige livsvilkår, som har svært ved almindelige sociale omgangsformer. - Over halvdelen har erfaring med kriminalitet. - 1/3 har et misbrug af rusmidler. - Over halvdelen har ikke 9.-klasses afgangseksamen. - De unge har alle en sag i socialforvaltningen, hvor øvrige tilbud er afprøvet. - 36 % er anbragt udenfor hjemmet. - 48 % har psykiske vanskeligheder. Fælles for alle de unge er, at de har lyst til at ændre deres liv og lyst til at arbejde. Visitering via socialforvaltningen.
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Gennemsnitligt 9 måneder. De unge kan maks. være tilmeldt i 12 måneder. De unge må højst arbejde mellem 20 og 25 timer om ugen.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	<ul style="list-style-type: none"> - Virksomhedspraktik.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	Resultater baseret på 59 unge: <ul style="list-style-type: none"> - 5 ud af 35 har begået kriminalitet under forløbet. Det er en reduktion på 86 %. - 42 % er kommet videre i ordinær beskæftigelse, uddannelse eller arbejde efter forløbet. - 82 % af de unge, som starter i forløbet, gennemfører 9.-klasses afgangseksamen. - 45 % af de unge, der indskrives med et misbrug, har enten mindsket deres forbrug eller er holdt helt op.

Uddannelsesafklaring i praksis	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	At de unge bliver uddannelsesafklarede og dermed klar til at starte uddannelse.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Forløbet er delt op i tre faser: <p><i>Første fase:</i> Her arbejdes med afklaring, motivation, identifikation af ressourcer, karaktertræk og praktikpladssøgning.</p> <p><i>Anden fase:</i> Her er de unge i praktik hos ISS, DSB eller en virksomhed, som er en del af enten ISS eller DSB. Dette sker som led i deres uddannelsesafklaring.</p> <p>Derudover deltager de unge én dag om ugen i undervisning/individuelle samtaler/workshops hos ISS.</p> <p><i>Tredje fase:</i> Her forankres planen, og de unge får evt. hjælp til at få sendt ansøgninger afsted til uddannelser, der arrangeres møde med studievejleder, besøg på uddannelsessteder m.m.</p>

Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Unge uafklarede kontanthjælpsmodtagere mellem 18 og 30 år. <ul style="list-style-type: none"> - De er vurderet uddannelsesparate indenfor et år. - De har typisk flere forskellige udfordringer, fx sociale problemer, psykiske vanskeligheder m.m. - Mange af dem har afbrudte uddannelsesforløb bag sig. Rekruttering: De unge henvises fra jobcenteret. I den første visitationssamtale deltager både ISS og jobcenteret. Her skal den unge vise motivation for at starte på forløbet.
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Første fase varer to uger. Anden fase varer 2 x 5 uger. Tredje fase varer to uger.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	<ul style="list-style-type: none"> - Virksomhedspraktik. - Vejledning i jobsøgning. - Uddannelsesvejledning.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	70 % af de unge er kommet videre i uddannelse. De øvrige fortsætter i et mentorforløb, indtil de starter i uddannelse.

Fællesskab med perspektiv	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	At få de unge til at se perspektivet i en uddannelse indenfor fagforbundet 3F's område og støtte de unge til at komme i gang med en ungdomsuddannelse
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	På arbejdspladsen mødes den unge med sjakbajsen/mentoren og informeres mere om arbejdet. Der laves en aftale, der underskrives af begge parter, og som bl.a. indeholder de forholdsregler, som den unge skal rette sig efter i tilfælde af fx fravær. I praktikperioden følges den unge af tovholder og konsulent. Der afholdes en midtvejssamtale med den unge. De unge, der fortsætter på teknisk skole i struktøruddannelsens grundforløb, beholder tilknytningen til deres mentor fra praktikperioden, idet denne får en time pr. uge til at holde kontakten.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Unge kontanthjælpsmodtagere, som har problemer ud over ledighed. Der henvises via Straksafklaringen på Jobcenter Aarhus, UU eller Kriminalforsorgen eller fra andre projekter I visitationssamtaler mellem tovholder, konsulent og den unge belyses den unges baggrund, ønsker og forventninger samt evt. besøg på byggeplads. Indsatsen er et samarbejde mellem Jobcenter Aarhus og 3F Ry-marken samt virksomheden. Derudover er det et samarbejde med AARHUS TECH, hvor projektet har en kontaktperson. Projektets tovholder i 3F kontakter virksomheder, som har en praktikplads og en mentor på arbejdspladsen.
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Typisk 8 ugers virksomhedspraktik med mulighed for forlængelse, hvorefter nogle af de unge fortsætter på grundforløbet til struktøruddannelsen, hvor mentor fra sjakket stadig er tilknyttet. De unge har en helt almindelig arbejdstid hver dag.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	Tovholder i 3F, virksomhedskonsulent på Jobcenter Aarhus. Mentorer i firmaet. Mentorerne får tilbudt 2 dages mentoruddannelse
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	201 har været til visitationssamtale. 10-12 har takket nej, og ca. 10-12 har kun mødt et par dage. 58 har gennemført forløbet, hvoraf 58 er fortsat videre i job eller uddannelse.

Øens Murerfirma	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	Formålet er at afklare de unges kompetencer samt at sikre de unge ordinær beskæftigelse enten hos virksomheden selv eller hos dens samarbejdspartnere.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Praktikken handler om at give de unge en indføring i, hvordan man opfører sig på en arbejdsplads.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Målgruppen er primært ledige unge i alderen 18–25 år. Det er næsten uden undtagelse unge mænd, der som oftest ingen tilknytning har til arbejdsmarkedet. Øens Murerfirma har faste samarbejdsaftaler med fire kommunale jobcentre: Brøndby, Greve, Herlev og København. Her har man bl.a. brochurer liggende, som kan bevidstgøre de unge om muligheden for at komme i praktik i virksomheden.
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	De unge starter i en indledende praktikperiode på fire uger, hvor de får en introduktion til arbejdspladsen og afstemmer forventninger. Efter de fire uger kommer de unge, der har udvist tilstrækkelig vilje og (faglig) interesse, ud på en byggeplads i 13 uger, som er den egentlige praktikperiode, hvor de bliver en del af et sjak. De modtager op til 18 praktikanter i kvartalet fra jobcentrene og modtager dermed ca. 50 praktikanter på årsbasis.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	Øens Murerfirma har dedikeret en person, som er koordinator for de øvrige fem mentoruddannede murerformænd, til at stå for al kontakten med de unge. Det er således ham, der har den faste kontakt og dialog med såvel de unge som virksomhedskonsulenterne på jobcentrene, og han bistår dem også i overgangen fra den indledende periode til byggepladsen. Særligt for Øens Murerfirma er, at virksomheden har mentoruddannede murerformænd og en mentorkoordinator. Disse er alle meget rummelige mennesker og ældre mænd, der med deres livserfaring kan fungere i en faderrolle for de unge.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	Omkring 20 % af de unge får beskæftigelse hos Øens Murerfirma, dvs. enten på en byggeplads, på virksomhedens ejendomskontorer eller hos dens samarbejdspartnere/underleverandører.

Praktiknetværk Odder	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	At hjælpe den unge videre mod uddannelse.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Trin mod en virksomhedspraktik: <ol style="list-style-type: none"> 1. Når jobcenteret har vurderet, at virksomhedspraktik er det rette for den unge: Dialog med den unge om virksomhedspraktik. 2. Jobkonsulenten kontakter en af virksomhederne i praktiknetværket, mhp. om de har mulighed for at modtage en virksomhedspraktikant. 3. Den unge kommer til samtale i virksomheden. Her afklares, hvad den unge skal have ud af virksomhedspraktikken, samt eventuelle udfordringer. I praktikken: <ul style="list-style-type: none"> - Den unge deltager i alm. arbejdsopgaver. - Den unge har en virksomhedsmentor. - Løbende opfølgning med jobcenteret.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Tilbuddet er målrettet unge, som har et behov for virksomhedsrettede tilbud som et skridt på vejen til uddannelse. Ingen aldersgrænse. Rekruttering sker via jobcenteret.

Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Længden af virksomhedspraktikken afhænger af den unges behov. Ofte varer en virksomhedspraktik 13 uger eller længere. Der afholdes kvartalsvist netværksmøde mellem virksomhederne og jobcenteret. Her udveksles erfaringer, og samarbejdet mellem jobcenteret og virksomheden diskuteres.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	<ul style="list-style-type: none"> - Virksomhedspraktik. - Virksomhedsmentor.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	Der er endnu ikke foretaget opgørelser af effekten af virksomhedspraktikkerne.

Virksomhedsskolerne i Aarhus	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	Formålet med virksomhedsskolerne er at gøre de unge klar til efterfølgende at starte på en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det sker både gennem praksisnær afklaring og gennem styrkelse af de unges faglige og sociale kompetencer.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Praksisnært forløb i virksomheder, hvor de unge får mulighed for at få konkrete billeder på jobområdet. De unges aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> - Deltagelse i daglige opgaver i virksomheden. - Støtte af produktionsundervisere og vejleder. - De unge modtager 4-7 timers undervisning ugentligt på arbejdspladsen. Undervisningen omhandler de daglige opgaver i virksomheden, som kan forberede den unge til senere at starte på en erhvervskompetencegivende uddannelse.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	For den byggefaglige virksomhedsskole: unge mellem 17 og 25 år. For den merkantile virksomhedsskole: unge mellem 15 og 25 år. Målgruppen er unge, som ikke er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse og heller ikke umiddelbart er klar til at starte på uddannelse. De unge skal være delvist brancheafklarede, men ikke afklarede omkring valg af uddannelse. De unge mangler et teoretisk fundament for at starte uddannelse og/eller har personlige eller sociale udfordringer, som hindrer dem i at starte på en uddannelse. Rekruttering sker hovedsageligt via UU Aarhus.
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Maks. 12 måneder.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	<ul style="list-style-type: none"> - Uddannelsesvejledning. - Virksomhedscenter. - Uddannelsespraktik.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	De unge, som starter på en erhvervskompetencegivende uddannelse, har været afklarede, motiverede og klarer sig godt. For de unge, som ikke direkte starter på en uddannelse efterfølgende, oplever man, at de er blevet mere brancheafklarede. Det har desuden givet de unge et mere realistisk og kvalificeret grundlag for at træffe en beslutning om uddannelse.

Den sunde vej til arbejde	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	Borgeren skal lære at tage ansvar for egen situation og udvikle en forståelse af egne ressourcer og muligheder i forhold til arbejde og uddannelse.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Individuelt tilrettelagt forløb i virksomhedspraktik med tilknyttet mentor. Under forløbet er der parallelindsatser mellem beskæftigelsessporet og et sundhedsspør.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	<p>Målgruppen er borgere mellem 18 og 65 år, der kan deltage i et virksomhedsrettet forløb og har behov for en parallel sundhedsindsats for at komme nærmere uddannelse eller job.</p> <p>Tilbuddet er placeret på de kommunale sundhedscentre i Hørsens Kommune. Den parallelle indsats iværksættes som en kombination af virksomhedspraktik med tilknyttet mentor på praktikområdet og et parallelt forløb om egen sundhed og kompetenceudvikling, som varetages af et fast tværfagligt team bestående af en gennemgående tovholder med sundhedsfaglig baggrund, en klinisk diætist, en fysioterapeut samt en jobkonsulent.</p> <p>Jobcenteret henviser borgere til projektet.</p> <p>Før opstart afholdes et afklarende møde, hvor forventningerne fra alle parter afstemmes. Der udarbejdes i fællesskab en handleplan, som både indeholder beskæftigelsessporet og sundhedssporet.</p> <p>Ved opstart tildeles hver borger en fast kontaktperson fra teamet, hvor der afholdes en sundhedssamtale med borger og kontaktperson. Der udarbejdes mål og handleplan og indhentes personlige sundhedsdata. Dataene bruges til motivationsarbejdet og til at dokumentere borgerens progression.</p>
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	<p>Borgeren er i praktik i 13 uger med mulighed for forlængelse. Den ugentlige mødetid varierer fra 6 timer til 37 timer. Praktikdelen kan starte med 2 timer om ugen, og timetallet kan øges gennem forløbet. Dertil kommer parallelindsatserne, som kan vare fra 4 timer ugentligt op til 12 timer.</p> <p>Hver uge er teamet og virksomhedskonsulenten samlet og gør status på alle borgere. Det tværfaglige team laver opfølgning på sundhedsdelen, og den faste virksomhedskonsulent, som er tilknyttet virksomhedscentret, laver løbende opfølgning på den beskæftigelsesrettede del af forløbet, herunder praktikken. Der er fokus på at gøre overleveringen/opstarten på det efterfølgende forløb så tryk og god som mulig. I særlige situationer er der mulighed for at fortsætte mentorstøtten.</p>
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	<p>Jobcenter: mentorer og jobkonsulenter</p> <p>Sundhedsdelen: diætist, fysioterapeut</p> <p>Koordinator som tovholder på borgerens forløb.</p>
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	<p>I alt har 100 afsluttet og rykket sig i større eller mindre grad sundhedsmæssigt, socialt og beskæftigelsesmæssigt.</p> <p>Øvrige erfaringer i projektet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det tager tid • Den rigtige støtte på det rigtige tidspunkt gør en forskel • Overgangene mellem "tilbud" er meget sårbare.

Falck Danmarks uddannelsesforløb	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	Tilbuddet skal medføre, at de unge gennemfører uddannelsen og herigennem opbygger faglige såvel som sociale kompetencer, der kan kvalificere til ansættelse enten hos Falck eller på det øvrige arbejdsmarked.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	I samarbejde med en erhvervsskole tilrettelagde Falck et erhvervsuddannelsesforløb med speciale som autoredder.

<p>Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?</p>	<p>Målgruppen for projektet er socialt udsatte unge, der af forskellige årsager har dårlig eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet.</p> <p>I forbindelse med projektet samarbejdede Falck med virksomhedsnetværket VINSNA, nu VirksomhedsnetværkCabi. VINSNA hjalp Falck med at finde unge, der kunne komme i virksomhedspraktik og herefter i uddannelse. Dette er nu erstattet med jobcentre og andre aktører.</p>
<p>Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag?</p>	<p>Inden de unge starter i uddannelsesforløbet, indledes deres forløb med en virksomhedspraktik på 4-8 uger. Hensigten er at afklare, om den unge har lyst til at komme under uddannelse i Falck, og skabe en gensidig forventningsafstemning.</p> <p>Herefter indledes et år og ni måneders uddannelsesforløb, hvor de udsatte unge sammen med andre unge uddannes som autoriserede.</p>
<p>Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?</p>	<p>De udsatte unge får hver tilknyttet en mentor, som de kan vende forskellige problemstillinger med.</p> <p>Mentorer og ledere: Falck klæder de udvalgte mentorer og ledere på til at håndtere de unge, således at de bedst muligt kan tackle potentielle problemer, som kan opstå. Desuden bliver de resterende medarbejdere orienteret om de unges start i virksomheden og om, hvilke hensyn der skal tages, således at der ikke kommer snak i krogene på arbejdspladsen.</p>
<p>Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?</p>	<p>Det er med projektet lykkedes at inkludere langt de fleste af de udsatte unge til uddannelse og ansættelse gennem virksomhedspraktik med mentorstøtte.</p> <p>Mere end halvdelen af de unge er i dag fastansat hos Falck, andre er ansat som timelønnede, indtil der opstår faste stillinger, og én blev via Falck ansat hos en af Falcks underleverandører.</p>

Frivilligt mentornetværk	
<p>Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?</p>	<p>Støtte den unge frem mod uddannelse/job og hjælpe til at fastholde det.</p>
<p>Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet</p>	<p>Mentorerne tilbydes et unge-mentorkursus over fem aftener, hvor koordinatoren underviser dem i emner som:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anerkendende metode - Konflikt håndtering - Let introduktion til coaching - Begreber <p>Derudover tilbydes mentorerne erfaringsmøder en gang om måneden, forskellige arrangementer og at deltage i kvartalsvise møder sammen med virksomhedsmentorerne.</p>
<p>Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?</p>	<p>Ressourcesvage unge, der har problemer med at gennemføre uddannelse/få job. 15-32 år.</p> <p>De unge rekrutteres fra Jobcenter Middelfart. Den unge og mentor matches af mentorkoordinatoren i jobcenter Middelfart. Mentorerne rekrutteres fx via annoncering i lokalpressen, informationsmøder, eller de melder sig selv.</p>
<p>Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?</p>	<p>Mentorrelationen for den unge kan vare fra tre måneder og p.t. op til fire år. Intensiteten varierer efter de individuelle behov</p>
<p>Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?</p>	<p>Mentorkoordinator: rekrutterer og underviser og superviserer mentorerne og foretager match af mentor og mentee.</p> <p>Jobcenter Middelfart</p>

Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	188 unge, siden netværket startede i 2010. Dvs. i gennemsnit 42 unge om året. 42 procent blev fastholdt i uddannelse 22 procent er rykket fra kontanthjælp til uddannelse 11 procent fra sygemelding til uddannelse 11 procent er kommet i virksomhedspraktik 4 procent er opgivet.
--	--

Fremskudt virksomhedsindsats	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	At udvikle og afprøve et koncept for et netværksbaseret virksomhedscenter for 15-17-årige, som er på vej mod uddannelse.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	<ul style="list-style-type: none"> - 4 dages virksomhedspraktik om ugen. - 1 dags fællesaktivitet. - Individuelle samtaler.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Unge mellem 15 og 17 år, som ikke er i job/uddannelse, og som har personlige og/eller sociale problemer, som forhindrer dem i at tage en uddannelse. En stor del af de unge har dårlige erfaringer med skolesystemet og svag forældreopbakning, og tre fjerdedele har psykiske problemer og har (haft) berøring med stoffer. UU visiterer til indsatsen. Indsatsen udføres af: <ul style="list-style-type: none"> - Projektmedarbejder fra UU: diplomuddannelse i vejledning, vejledningskompetencer og erfaringer med unge. - Projektmedarbejder fra jobcenteret: Stor kontaktflade med virksomhederne via netværk samt erfaring med mennesker med psykiske vanskeligheder. - Social mentor: halvtidsansat og dagligt i kontakt med unge og virksomheder. - Virksomhedsmentor: støtter den unge, giver indblik i faget, hjælper med struktur på arbejdsopgaver, har ressourcer og hjælp til at forstå mening og indhold med den unges praktik.
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Forløbet varer indtil: <ul style="list-style-type: none"> - De unge kommer i uddannelse. - De unge fylder 18 år. De unge kan komme i virksomhedspraktik i 26 uger med mulighed for forlængelse.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	<ul style="list-style-type: none"> - Mentorordning (virksomhedsmentor) - Individuelle samtaler - Virksomhedspraktik - Fast kontakt i kommunen.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	September 2012: 17 ud af 23 unge er kommet i uddannelse, og 2 er fortsat i virksomhedspraktik. Evalueringen viser, at de unge har et behov for en pædagogisk indsats, der rækker ud over, hvad normale virksomheds- og uddannelsesstilbud kan tilbyde. Denne kombination af virksomhedspraktik, intensiv vejledning og støtte virker for denne målgruppe. Praktikken i virksomhederne giver mening for de unge. Kombinationen af krav og omsorg på samme tid gør, at de unges selvtillid og motivation stiger. Indsatsen kvalificerer de unges uddannelsesvalg og forebygger frafald.

4.2 Tilbud på socialområdet

Der findes en række tilbud på socialområdet, der sigter mod at bringe de unge i uddannelse eller beskæftigelse. Langt hovedparten af sådanne tilbud har en tværgående karakter og en delt forankring mellem socialforvaltningen og jobcentret i den pågældende kommune. At der ikke kan identificeres flere 'rene' socialtilbud med dette formål, er dels udtryk for en grundlæggende forskel i, hvad de enkelte forvaltninger er sat i verden for at bevirke, dels en forskel i de fagkulturer, dette har affødt. Således er det ikke givet, at et tilbud på socialområdet er baseret på en programteori, der anser uddannelse eller job som et mål i sig selv, men snarere som et middel til at opnå en højere livskvalitet for den pågældende (ekspertinterview). Da en væsentlig andel af de unge, der ikke får en ungdomsuddannelse, har udfordringer ud over ledighed, har mange af dem behov for en indsats, der rækker på tværs af forvaltningsområder i kommunen. På den baggrund er der i kommunerne en stigende bevidsthed om nødvendigheden af at sætte ind med en mere helhedsorienteret indsats. Dette har dannet afsæt for udviklingen af en række tilbud i kommunerne, der netop har en sådan tværgående karakter. Nedenfor i gennemgangen af tilbud på socialområdet indgår flere sådanne tilbud.

High:five	
<p>Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?</p>	<p>High:five blev etableret i 2006 af Virksomhedsforum for Socialt Ansvar (VFSA) med det formål at assistere landets private og offentlige virksomheder med at etablere job og/eller uddannelsespladser til unge, der er i fare for marginalisering på grund af kriminalitet.</p>
<p>Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet</p>	<p>Der er fire hovedaktiviteter i projektet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerneopgaven med etablering af job og uddannelsesmatch - Brobygning, hvor projektet søger at styrke samarbejdet mellem myndigheder, virksomheder og de unge i relation til kerneopgaven - Opsøgende og formidlende arbejde over for unge, virksomheder, uddannelsesinstitutioner, kommuner, Kriminalforsorgen og politiet. - Langsigtede bestræbelser på at udvikle og holdningspåvirke <p>Opgaven for High:five er at bygge bro mellem unge og virksomheder. I denne proces sker der en matchning af unge og virksomheder, og der opstilles nogle betingelser for at deltage. Det betyder, at der afstemmes krav og forventninger, så både virksomhederne og de unge så vidt muligt ved, hvad de går ind til.</p>
<p>Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?</p>	<p>High:five henvender sig til 15-30-årige unge i tre målgrupper:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Målgruppe 1 er kendt af politiet, men endnu ikke dømt for lovovertrædelser - Målgruppe 2 har begået småkriminalitet og har derfor en plettet straffeattest - Målgruppe 3 afsoner eller har netop afsonet en fængselsstraf. - For at kunne visitere unge til High:five inddrages en række samarbejdspartnere. <p>Kommuner, politi, SSP-medarbejdere, forskellige 'streetworkers' (fx klubber, organisationer, institutioner mv.) samt Kriminalforsorgen kan alle medvirke til at finde unge fra målgruppen, der ønsker at komme ud i et virksomhedsforløb.</p> <p>High:five bistår virksomhederne, før forløbet sættes i gang, og undervejs i forløbene. Det drejer sig fx om, hvilke tilskudsordninger der kan komme i betragtning i forbindelse med de konkrete forløb, støtte til de virksomhedsinterne processer i forbindelse med fx forberedelse af mentoropgaven, information til medarbejderne o.a.</p>
<p>Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?</p>	<p>Etablering af et konkret match kan vare fra få dage til flere måneder afhængig af de udfordringer, der er forbundet med etableringen af matchet.</p> <p>Opfølgningen varierer fra ugentlige kontakter til opfølgninger med tre-fire ugers mellemrum.</p>

	Typisk ophører opfølgningen efter ½ år. Derefter er det aftalen, at den unge og virksomheden selv tager kontakt, hvis de får brug for High:fives støtte.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	Konsulenter (i High:five), som står for visitering, samarbejde, matchning og motivering i virksomheder, er fordelt lokalt mellem medarbejderne. VFSA har nedsat en styregruppe bestående af repræsentanter fra virksomhederne, politiet, Kriminalforsorgen og VFSA, der skal følge High:fives arbejde. Virksomheder: Mere end 1.000 virksomheder er registreret i High:fives database.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	4-500 unge retter hvert år henvendelse til High:five via High:fives hjemmeside. High:five etablerer årligt ca. 250 match. Ca. 40 procent af disse er uddannelsesmatch. 70-80 procent af de unge fortsætter deres liv uden kriminalitet.

Rejsecafeen	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	Socialpsykiatrisk rehabiliteringstilbud. Afklaring ved at skabe et aktivt arbejdsmiljø med mulighed for udfordring, mestring og læring.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	<ul style="list-style-type: none"> - Arbejde i og om cafeen med daglig mulighed for vejledning og støtte. Dvs. den unge betragtes som ansat i cafeen med forskellige kompetencer og med mulighed for individuelle hensyn. - De unge har indflydelse på planlægning af arbejdstid og dagens arbejdsopgaver. - Mulighed for at hjælpe den unge med både arbejdsrelaterede og individuelle problemstillinger. - 14-dages samtaler. - Støtte ift. uddannelse/praktik. - Der arbejdes med viden og valg. Et højt informationsniveau, således at den unge kan tage ansvar, bidrage og træffe valg, som passer til egen livssituation. - Afholdelse af netværksmøder med venner og familie. - Individuelt tilrettelagt forløb.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Unge mellem 18 og 30 år, som er psykisk sårbare, og som ønsker en afklaring af deres personlige og arbejdsmæssige vilkår. Rekruttering: De unge kan selv henvende sig, men de kan også blive henvist fra bostøtte, fra OPUS eller fra beskæftigelsesforvaltningen.
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Gennemsnitligt i 9 måneder.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	<ul style="list-style-type: none"> - Virksomhedscenter. - Virksomhedspraktik. - Coaching. - Mestring af helbredsmæssige udfordringer. - Uddannelsesvejledning.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	90 % af de unge kommer videre i job eller uddannelse.

G4S Mentorordning	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	Afklare og styrke borgerens muligheder for at komme i uddannelse og job.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Hver mentor har maks. 8 borgere tilknyttet for at sikre nærhed og fortrolighed i relationen. Mentor arbejder individuelt med borgerne via virksomhedspraktikker blandt firmaets omfattende netværk af virksomheder, de har som kunder. Aktiviteterne er meget individuelle og kan fx indbefatte: morgenvækning, arbejde med personlig hygiejne, konflikthåndtering på arbejdspladsen eller arbejde med social fobi. Et typisk forløb består af 4 dele: <ul style="list-style-type: none"> - Relationsopbygning - Behovsanalyse og afklaring - Træne kompetencer og færdigheder - Afprøvning i virksomhedspraktik
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Udsatte borgere fra 15 år: kriminelle, tidligere misbrugere, unge med psykiatriske udfordringer, unge med sammensatte problemstillinger. Borgerne rekrutteres fra de samarbejdende jobcentre/kommunale instanser
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Op til 13 uger – i særlige tilfælde længere tid. Mentor 'mandsopdækker' den unge, i det omfang der er behov for det.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	Mentorer: med livserfaring, erfaringer med at arbejde med unge og forskellig uddannelsesmæssig baggrund fx pædagoger og politibetjente. Jobcentre: Lige nu er Odense, Tåstrup, Kalundborg, Ballerup, Gentofte, Randers og Viborg tilknyttet indsatsen
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	Siden primo 2012 har 132 borgere afsluttet forløbet. Lige nu er 44 borgere i uafsluttet forløb. 83 er kommet i job eller uddannelse, dvs. en succesrate på 61 %.

Indsats i Udkanten (KFUM)	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	Der skal skabes mulighed for, at udsatte grupper medvirker til ideudvikling, etablering og drift af socialøkonomiske virksomheder og dermed etablerer sig som sociale iværksættere, hvilket skal gøre dem mentalt klar til arbejde eller uddannelse.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Igennem KFUM's Sociale Arbejdes sociale cafeer og væresteder arbejdes der med at nedbryde de personlige barrierer, de unge står overfor. Dette skal hjælpe den enkelte til at blive mentalt klar til arbejde eller uddannelse. Næste skridt i tilbuddet er, at den unge kommer i virksomhedspraktik eller får opgaver med udvikling og drift i en af de etablerede socialøkonomiske virksomheder. Sidste skridt er at komme i praktik/job i en virksomhed uden for KFUM's Sociale Arbejde.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Socialt udsatte grupper, som har allersværest ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. De rekrutteres gennem KFUM's Sociale Arbejdes sociale cafeer, hvor de unge kommer og får et måltid mad. Andre rekrutteres gennem andre kanaler eller henvises fra kommunen. KFUM's sociale arbejde udfører hele indsatsen og er også med, når den unge er i en virksomhed uden for KFUM's sociale arbejde. Det er KFUM's Sociale Arbejde, som etablerer matchet mellem deltager og virksomhed og følger tæt op på forløbet. Dermed får både den unge og den daglige kontaktperson i virksomheden støtte til de udfordringer, der måtte opstå i forløbet.

Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Forløbslængden varierer mellem et halvt og halvandet år. Der er tale om tæt opfølgning gennem hele forløbet, og indtil deltageren/den unge ikke længere ønsker opfølgningen.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	Projektmedarbejdere som formidlingskonsulenter, der koordinerer alle indsatser. Kommuner, jobcentre, virksomheder og frivillige, som hjælper formidlingskonsulenterne.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	I 2013 har der været 472 deltagere i projektet, hvoraf 365 projektdeltagere omfattes af statistikken. 66,3 procent er per december 2013 støttet til uddannelse/beskæftigelse.

DropUd	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	Formålet er gennem en helhedsorienteret indsats at hjælpe de unge videre til uddannelse eller arbejde og hjælpe dem med at stoppe deres kriminelle løbebane eller komme ud af deres misbrug.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Forløbene er individuelt tilrettelagt efter den unges behov. Der er tilbud om samtaler, socialpædagogisk støtte, et coachforløb med en psykolog eller udredning og behandling.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Unge mellem 14 og 18 år, som er misbrugere, og unge kriminelle, udadreagerende unge, unge med bandetilknytning og psykisk sårbare unge. "DropUd", en socialøkonomisk virksomhed, gennemfører indsatsen
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Både beskæftigelsesafdelingerne og socialforvaltningerne i de omkringliggende kommuner kan henvise borgere til et forløb hos "DropUd", som fungerer som anden aktør. Samt mund til mund-metoden. Forløbslængden er individuelt fastsat, men de fleste unge er i DropUd i seks måneder eller mere. De har mulighed for at starte op med et fleksibelt timetal, hvorefter der arbejdes hen imod at den unge deltager 25 timer/uge.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	Der er tilknyttet en lang række fagpersoner til DropUd, heriblandt: socialrådgivere, skolelærere, sociologer, pædagoger, psykologer, fitnessinstruktører, misbrugsbehandlere m.m. En mentor fra DropUd følger den unge i den nye aktivitet, som kan være uddannelse, lærlingeforløb eller lignende. Den unge får tilbud om vredeshåndtering, misbrugsbehandling, skoleundervisning, coaching mv., afhængigt af den unges behov. Virksomhedspraktik: En del af de unge er i virksomhedspraktik. Praktikkerne bliver etableret gennem det virksomhedsnetværk, som DropUd har opbygget. Når der er behov for det, har den unge en medarbejder med i virksomhedspraktik for at støtte den unge i den nødvendige adfærdsregulering. De unge i projektet har døgnet rundt mulighed for at kontakte DropUd og få hjælp til den situation, de står i. De unge har også mulighed for at få en medarbejder fra DropUd med til samtaler hos andre professionelle i kommunen eller andre steder.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	P.t. er en ekstern evaluering i gang, hvor man ser på, hvordan det er gået de unge, som har deltaget i DropUd. Af 14 unge med banderelationer er tre kommet i uddannelse, to i arbejde og én i praktik.

4.3 Tilbud på integrationsområdet

Da mange beskæftigelsesrettede tilbud på integrationsområdet er målrettet gruppen af voksne uden for arbejdsmarkedet, er det begrænset, hvor mange tilbud der har som formål at bringe unge af anden etnisk herkomst end dansk i uddannelse eller job. De fleste sådanne tilbud findes på beskæftigelsesområdet snarere end integrationsområdet. Da integrationsindsatsen i mange kommuner er placeret sammen med beskæftigelsesindsatsen, har denne sondering under alle omstændigheder begrænset relevans. Mange tilbud til de unge i regi af jobcentrene har en høj andel af etniske unge i deres målgrupper, men er ikke tilrettelagt eksklusivt for disse. Nedenfor vil vi gennemgå to tilbud, der specifikt henvender sig til unge af anden etnisk herkomst.

Team Succes	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	At styrke de unge i gennemførelse af ungdomsuddannelse og/eller videregående uddannelse samt jobsøgning.
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Der er 4 hovedgrupper af aktiviteter: <ol style="list-style-type: none"> 1) Faglig udvikling med aktiviteter som lektiecafe, faglige kurser og eksamenstræning. 2) Personlig udvikling med aktiviteter som kursus i kommunikation, konflikthåndtering m.m., Open Scene og studieture. 3) Jobsøgning med hjælp til skrivning af ansøgninger og CV. 4) Sociale aktiviteter. De unge beslutter selv indholdet af de sociale aktiviteter, men der kan være tale om bowlingture, filmaften, fællesspisning m.m.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Unge mellem 15 og 25 år. Tilbuddet henvender sig både til etnisk danske og til unge, som har anden etnisk oprindelse end dansk. Størstedelen af medlemmerne har en anden etnisk baggrund end dansk. Rekruttering: Sker primært gennem brugernes netværk og via mund-til-mund samt åbent hus-arrangementer.
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	Forløbets varighed varierer fra ung til ung. Lektiecafeen har åbent 4 gange om ugen. Kursusaktiviteterne har et forløb med 15 timers undervisning.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	- Involvering af civilsamfund/frivillige. - Styrkelse af netværk.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	79 % af medlemmerne har i en undersøgelse vurderet, at de har fået bedre muligheder for at tage en uddannelse/færdiggøre en uddannelse, efter de er begyndt hos Team Succes.

Mind Your Own Business	
Formål Hvad skal tilbuddet medføre for de unge?	At styrke etniske minoritetsdrenge faglige og sociale kompetencer og relationer. Yderligere skal drengene blive motiveret til at tage en kompetencegivende erhvervsuddannelse
Aktiviteter Hvad sker der i regi af tilbuddet? Beskriv tilbuddets karakter overordnet	Igennem syv måneder lærer drengene grundprincipperne ved iværksætteri gennem kompetenceforløb og ved selv at skabe egen mikrovirksomhed.
Målgruppe og forankring Hvilken undergruppe, og hvordan defineres den? Hvem visiterer til tilbuddet? Hvem udfører indsatsen?	Drenge med etnisk minoritetsbaggrund i alderen 13 til 18 år, der vil være med til at starte egen virksomhed. Rekruttering af drenge i udsatte boligområder i samarbejde med lokale samarbejdspartnere – klubber, væresteder, foreninger o.l.

	Hverdagen og den primære drift i mikrovirksomhederne varetages af venturepiloterne i samarbejde med drengene. MYOB er en selvstændig enhed i Dansk Flygtningehjælp. Samarbejdet om MYOB sker sammen med TrygFonden.
Varighed og intensitet Hvor længe varer det? Er der løbende optag eller fast gruppeoptag? Hvor mange timer pr. uge?	7 måneder med en fast "gå til"-mikrovirksomhed om ugen. Der afholdes statusmøder en gang om måneden, hvor alle involverede i den enkelte mikrovirksomhed deltager.
Redskaber og faglige metoder Hvilke redskaber anvendes (se liste)?	Virksomheder, venturepiloter og erhvervsmentorer. Der stilles opstartskapital til rådighed for mikrovirksomhederne, som bliver udbetalt ved fremvisning af aktivitetsplan, budget m.m.
Effekter/resultater Hvilke resultater beskrives, eller hvilke effekter kan dokumenteres?	Det er ikke muligt at dokumentere effekterne af MYOB grundet et spinkelt datagrundlag og en manglende baselineundersøgelse.

4.4 Virksomhedernes rolle

Fælles for hovedparten af de oven for beskrevne tilbud er, at virksomhederne spiller en afgørende rolle i den enkelte unges forløb. I dette afsnit vil vi se nærmere på virksomhedernes rolle i indsatsen og deres samarbejdsrelation med kommunerne.

De virksomhedsrettede forløb (praktikker og løntilskud) udgør et centralt element i indsatsen for de unge. De er det enkeltstående redskab eller indsatsmoment, der hyppigst anvendes på tværs af tilbud til de unge på beskæftigelses-, social- og integrationsområderne. Typisk indgår de i en sammenhæng med andre redskaber såsom uddannelsesvejledning eller coaching mv. For den enkelte virksomhed kan der være byrder forbundet med virksomhedens del af indsatsen. Det kan dreje sig om tidsforbruget forbundet med arbejdet med den unge eller i forbindelse med administrative opgaver. Der er i lovgivningen givet mulighed for frikøb af medarbejdere på virksomhederne til mentoropgaver mv. (bekendtgørelse af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, § 31.d), men det er langt fra alle virksomheder, der modtager fuld kompensation for hver anvendt time (ekspertinterview og caseinterview).

Generelt oplever kommunerne en høj grad af velvillighed fra virksomhedernes side, når det handler om at hjælpe unge mennesker videre i livet (ekspertinterview, caseinterview). Dette afspejles af, at Virksomhedsforum for Socialt Ansvar (VFSA) har valgt udsatte unge som tema for det kommende års arbejde (ekspertinterview). Der er variation i virksomhedernes oplevelse af, hvad det kræver af dem at arbejde sammen med kommunerne om indsatsen (ekspertinterview). Her har en andel af virksomhederne stadig det ønske, at kommunerne støtter dem i forhold til det administrative arbejde, der er forbundet med indsatsen. Samtidig ønsker de, at samarbejdet omfatter, at de kun har én kontaktperson i kommunen, som så står for den videre kontakt internt i kommunen (ekspertinterview). Dette er et ønske, der har været italesat fra virksomhedernes side i mange år, og det afspejles i beskæftigelsesreformen fra 2014, hvori kommunerne pålægges at yde denne service til de store virksomheder (se bilag 1 til Aftale om reform af beskæftigelsesindsatsen. Mange kommuner yder allerede denne service til såvel store som små samarbejdsvirksomheder, men ikke alle (ekspertinterview).

Virksomhederne udviser således en høj grad af velvilje, når det handler om de unge. Men denne velvilje understøttes samtidig af de gevinster, de kan høste ved at spille en aktiv rolle i denne sammenhæng. Det drejer sig blandt andet om:

- *Branding* – Det gælder både eksternt og intern branding. I forbindelse med den eksterne dimension er der umiddelbare fordele i form af mersalg eller øget konkurrenceevne, hvis virksomheden bliver forbundet med noget positivt på det marked, virksomheden agerer på. I forbindelse med den interne dimension (også kaldet employer-branding) får virksomheden skabt en positiv identitetsfølelse blandt medarbejderne, hvilket afspejles i sygefravær og produktivitet mv., og samtidig får virksomheden en fordel i forhold til at tiltrække kvalificeret arbejdskraft gennem sit positive image.
- *Rekruttering* – Særligt virksomheder i brancher, der allerede nu oplever rekrutteringsvanskeligheder, kan have glæde af at gå aktivt ind i indsatsen. Mange projekter udgør en direkte rekrutteringskanal for virksomheder i sådanne brancher. Det gælder eksempelvis transportsektoren, hotel- og restaurationsbranchen og detailhandlen.
- *Udvikling af virksomhedens HR-kompetencer* – De krav, det stiller til virksomhederne at rumme udsatte unge, og de erfaringer, de gør i den anledning, bidrager til en udviklingsproces med hensyn til virksomhedens HR-kompetencer. Samtidig tilbyder mange kommuner korte uddannelsesforløb for medarbejdere i virksomhederne, der skal agere som mentorer for de unge. Disse kompetencer kan have stor værdi for den almindelige drift af virksomheden på lang sigt (ekspertinterview).

Der pågår løbende arbejde i de enkelte kommuner for at rekruttere virksomheder til indsatsen, og dette arbejde understøttes på forskellig vis af centrale aktører som VFSA og CABI (ekspertinterview). I den sammenhæng kan det have væsentlig betydning, at disse potentielle gevinster for virksomhederne synliggøres mest muligt. Gevinsterne forbundet med branding er ganske synlige for virksomhederne, og deres synlighed understøttes af uddelingen af VFSA's CSR-pris. Gevinsterne forbundet med at anvende indsatsen som rekrutteringskanal er primært synlige for de brancher, der allerede nu oplever vanskeligheder i den sammenhæng. I lyset af den demografiske udvikling vil den bevidsthed efterhånden bredes ud til flere brancher afhængigt af konjunkturudviklingen. Derimod er der ikke stor opmærksomhed omkring de gevinster, virksomhederne kan have i form af udvikling af deres HR-kompetencer (ekspertinterview). På den baggrund kan der være et potentiale i at skabe øget synlighed omkring dem. Herved kunne allerede eksisterende incitamenter gives øget effekt.

Foruden at give de unge en ramme, hvor de kan opleve, hvordan hverdagen på en arbejdsplads forløber, og tillære sig faglige og sociale kompetencer mv., er der også en række virksomheder, der på eget initiativ eller i samarbejde med andre udvikler egne koncepter for tilbud til de unge. Dette kan være en uhyre krævende opgave, men er samtidig forbundet med en række potentielle gevinster. Et eksempel på dette er Falck Danmarks redderuddannelsesforløb (Pedersen, Nissen, Hansen & Fenger 2014). Her spiller virksomheden en meget proaktiv rolle i udviklingen af indsatsen. Sådanne forløb, der tilrettelægges af virksomhederne selv, kan adskille sig fra de typiske kommunale tilbud på forskellig vis. Et eksempel på en sådan forskel kan være den måde, målgruppen for det pågældende forløb defineres på. Her kan man helt overordnet tale om, at der er ved at ske et skift fra et tankesæt, der tager udgangspunkt i de unges udfordringer, til ét, der tager udgangspunkt i deres ressourcer. Dette skift handler blandt andet om at undgå at marginalisere de unge (ekspertinterview). Da det jo også til denne type tilbud er kommunerne, der visiterer de unge, kan der i den forbindelse opstå et modsætningsforhold mellem de involverede aktørers syn på målgruppen (ekspertinterview). Mange kommuner i landet er allerede ved at foretage det omtalte skift i fokus, men da der er tale om ændringer i en fasttømret arbejdskultur, tager denne omstilling forholdsvis lang tid (ekspertinterview).

Endelig kan nævnes, at der kan observeres en ny trend i samarbejdet mellem virksomheder og kommuner i indsatsen for udsatte unge. Det drejer sig om nye modeller for udplacering og praktik, hvor et helt kommunalt tilbud flyttes ud i en virksomhed (caseinterview). Dette meget tætte samarbejde er et forholdsvis nyt fænomen, der kan have et stort potentiale i indsatsen.

Produktionen indgår i virksomhedens almindelige kredsløb dog under skyldig hensyntagen til de gældende konkurrenceregler på området.

4.5 En virksomhedsrettet indsats for de 15-17-årige

Som led i beskæftigelsesreformen fra 2014 blev der givet mulighed for at tilbyde unge mellem 15 og 17 år en virksomhedsrettet indsats efter beskæftigelseslovgivningen. Helt konkret blev denne gruppe tilføjet som målgruppe i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (bekendtgørelse af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, § 2, nr. 9). En åbenlys fordel ved at lade denne gruppe omfatte af indsatsen er, at man derved 'lukker hullet' mellem grundskole og det fyldte 18. år for de unge, der ikke går videre til en ungdomsuddannelse. For visse grupper af unges vedkommende kan det have stor betydning. Eksempelvis er det ofte jobcentret, der tager initiativ til misbrugsbehandling eller lignende. I de tilfælde, hvor et ungt menneske udvikler et misbrug og dropper ud af udskolingen i grundskolen, kan dette misbrug få lov at udvikle sig progressivt i flere år, indtil den unge melder sig i jobcentret ved det fyldte 18. år. En sådan udvikling vil med større sandsynlighed kunne bremses ved tidlig indgriben, end hvis der ikke gribes ind, før borgeren er 18 (caseinterview). Dette kræver imidlertid, at man fra 'systemets' side er i kontakt med den pågældende. Et andet eksempel kunne være den gruppe, der hverken ved noget om deres egne muligheder eller har noget grundlag at formulere deres ønsker til fremtiden på (se afrapportering af delopgave 1 i samme serie som nærværende rapport). Ved at tilbyde dem at gøre konkrete erfaringer på en arbejdsplads på et tidligt tidspunkt vil man for nogen af dem kunne afkorte afklaringsprocessen med flere år. Flere af disse fordele kan illustreres gennem nedenstående case.

Casebeskrivelse: virksomhedsrettet indsats for de 15-17-årige: projekt 'Fremskudt Virksomhedsindsats', Aabenraa Kommune

Indhold

Aabenraa Kommune har etableret et tilbud målrettet de 15-17-årige. Projektet har til formål at udvikle og afprøve et koncept for et netværksbaseret virksomhedscenter for 15-17-årige, som er på vej mod uddannelse. Det skal bemærkes, at der ikke herved forstås et virksomhedscenter i den forstand, der gælder for STARS to virksomhedscenterkampagner, men en enhed, der tilbyder de unge virksomhedspraktikker fundet gennem et netværk af faste samarbejdspartnere blandt virksomhederne. Projektet var ved sin begyndelse finansieret gennem puljemidler fra Den Nationale Ungeenhed, men drives i dag af kommunen selv.

Målgruppen er unge mellem 15 og 17 år, som ikke er i job eller uddannelse, og som har personlige og/eller sociale problemer, som forhindrer dem i at tage en uddannelse.

Det er de lokale UU-vejledere, der indstiller de unge, hvorefter projektets medarbejdere visiterer. Dette gøres, ved at den unge kommer til en samtale med medarbejderne i projektet. Herefter afholdes et møde, hvor man i fællesskab drøfter den pågældende og træffer beslutning om, hvorvidt den unge kan starte i projektet. Et forløb har i udgangspunktet en varighed på 6 mdr.

Samarbejde mellem jobcenter og UU samt fast mentor

Projektet udgør et fuldt integreret samarbejde mellem UU, jobcentret og kommunens Børne- og Familieafdeling, der hver stiller med de nødvendige medarbejderressourcer. Helt konkret betyder det, at UU og jobcentret til at begynde med indgik i projektet med én fuldtidsmedarbejder hver, mens børne- og familieafdelingen finansierede dusøren til de unge (se nedenfor).

Centrale redskaber i indsatsen

Indsatsen består af

- 4 dages virksomhedspraktik om ugen. Der anvendes meget stringent opfølgning og i visse tilfælde afhentning på adresse ved manglende fremmøde.

- 'Dusør' i form af en kontant godtgørelse til de unge medvirkende for deres tid i praktik. Godtgørelsen er på ca. 600 kr. pr. uge.
- 1 dags fællesaktivitet, herunder brug af fokusgruppe og mindmap til afklaring af den unges ønsker og behov
- Individuelle samtaler.
- Mentor, herunder både en fast socialmentor og virksomhedsmentor.
- Kontrakt med den unges forældre om at bistå med at sikre fremmøde mv. Det indgår i kontrakten, at de unge kan sendes i misbrugsbehandling, hvis det skønnes nødvendigt, og at der kan indhentes lægeerklæringer ved manglende fremmøde
- Faste opfølgingsmøder med den unges forældre
- (Psykologhjælp). Dette redskab indgik i projektets begyndelse, men eksisterer ikke længere som en del af indsatsen

Virksomhedskontakt

De to primære medarbejdere varetager selv virksomhedskontakten. Her forholder de sig meget opsøgende. Der er partnerskabsaftaler med nogle af virksomhederne, men de er ikke juridisk bindende. Der udarbejdes ikke skriftlig kontrakt/aftalepapir mellem virksomheden og projektet ifm. de enkelte praktikker. Projektet oplever en stor interesse og velvillighed fra virksomhedernes side, hvilket afspejles af, at kun en relativt lille andel af virksomhederne får kompensation for deres tidsforbrug med hensyn til mentorindsats efter § 21 i LAB.

Samarbejder og snitflader

Projektet har foruden virksomhederne snitflader til en række aktører:

- Ungebasen: anonym rådgivning
- Hus-til-unge (anbragte børn eller unge med en sag i Kriminalforsorgen)
- Politiet
- Streetworkeren
- Socialpsykiatrien
- Ungdomspsykiatrien

Der er imidlertid ikke faste samarbejder med uddannelsesinstitutioner eller formelle procedurer for samarbejde med andre forvaltninger i kommunen. Dette håndteres i dagligdagen på en ad-hoc-basis.

Resultater og erfaringer

Projektet har en meget høj succesrate i forhold til at bringe de unge i målgruppen videre i uddannelse. I den sammenhæng kan projektet med rette betegnes som 'best practice' på området. Samtidig udtrykker de unge efter endt forløb en meget høj grad af tilfredshed med forløbet (fokusgruppe – unge). De adspurgte unge giver entydigt udtryk for, at forløbet har betydet meget for, at de kunne finde deres vej videre i livet:

"Det kan virke stressende, at man ikke ved, hvad man skal lave resten af sit liv, og så finder man ud af via forløbet, at man bare kan prøve sig frem i stedet for bare at sidde derhjemme" (deltager i ungefokusgruppe).

Fokuspunkter

Ifølge medarbejderne i projektet har det stor betydning, at de unge selv giver et bud på, hvad de godt kunne tænke sig at prøve af. Hvis de ikke kan komme på en idé i forhold til erhverv, sendes de videre på produktionsskole.

Medarbejderne betoner kombinationen af omsorg og kontante krav til de unge som opskriften på projektets succes.

Denne type indsats kræver en høj grad af opbakning og involvering af de unges forældre.

Medarbejderne har haft succes med at overbevise kommunen om at fortsætte projektet efter den eksterne finansierings ophør, men dette sker på nedsat kraft. Der er blandt medarbejderne en opfattelse af, at der på lang sigt er behov for yderligere ekstern finansiering for at fastholde de gode resultater.

Et af de centrale læringspunkter fra den ovenstående case er det positive potentiale i at tænke 'uddannelsesrettet beskæftigelse'. Herved forstås, at det for den gruppe af unge, der har gennemført forløbet, havde stor værdi at prøve at være på en arbejdsplads i forhold til at blive mere afklarede om, hvad de ville. Flere af deltagerne er efterfølgende gået i gang med en uddannelse, der retter sig mod den branche, de havde været i praktik i (fokusgruppe, unge). Dette billede bekræftes af medarbejderne i projektet. De fortæller, at en stor andel af de unge, der gennemgår forløbet, efterfølgende tager en uddannelse til en branche, de har prøvet af som led i forløbet (caseinterview). Et andet centralt læringspunkt er hensigtsmæssigheden i at tilbyde denne indsats til de 15-17-årige.

4.6 Organisering af indsatsen

Som det fremgår af indledningen til dette kapitel, ligger hovedvægten af den uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsats for unge i regi af kommunernes arbejdsmarkedsforvaltninger. Det betyder, at indsatsen traditionelt har været varetaget af jobcentrene. Imidlertid har mange kommuner skilt indsatsen ud fra resten af jobcentret i selvstændige enheder, der typisk omfatter inddragelse af UU i det organisatoriske setup. Der kan være flere bevæggrunde til en sådan adskillelse:

- De unge under 30 er i beskæftigelseslovgivningen omfattet af et regelsæt, der adskiller sig fra det, der gælder de 30+-årige (bekendtgørelse af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, kapitel 17.a).
- Indsatsens hovedsigte er at bringe målgruppen i uddannelse, snarere end beskæftigelse, hvilket afspejles i andre kompetencekrav til medarbejderne end for resten af jobcentret. Dette gælder ikke mindst for det relationsarbejde, der udføres af mentorerne
- Man ønsker at undgå 'klientgørelse' af målgruppen ved at placere indsatsen i andre fysiske rammer end resten af jobcentret
- Det tætte samarbejde med UU i dagligdagen gør en fælles geografisk placering hensigtsmæssig.

En sådan samlet ungeindsats, der omfatter et fast samarbejde mellem jobcentret og UU, giver en række muligheder for at kombinere uddannelsesvejledning med de redskaber, der er hjemlet i beskæftigelseslovgivningen. Dog skal kommunen i sin kontering af omkostninger tage højde for de gældende regler om UU's virke. Herved forstås, at UU's forpligtelse til den opsøgende indsats ophører ved det fyldte 18. år. De 18-25-årige kan få vejledning, hvis de henvender sig på egen hånd, men uddannelsesvejledning som en fast bestanddel af et tilbud, der er omfattet af ret og pligt, jf. lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, skal for UU være indtægtsdækket virksomhed. I de fleste kommuner indgår jobcentret på den baggrund en aftale med UU, der specificerer indhold og omfang af de ydelser, UU skal levere i regi af kommunens arbejdsmarkedsforvaltning. Flere kommuner er dog efter beskæftigelsesreformens ikrafttræden begyndt at udnytte de muligheder, den giver for at tilbyde virksomhedsrettet indsats for de 15-17-årige. UU's medvirken i sådanne projekter er ikke at regne som indtægtsdækket virksomhed (caseinterview).

For uden UU-vejledere og sagsbehandlere omfatter en samlet ungeindsats ofte et antal faste mentorer (caseinterview). Disse mentorer kan indgå i forskellige roller i deres støtte til de unge, men det er afgørende for deres effekt, at de udviser en høj grad af forståelse for de unges situation (Rambøll 2014). Endelig kan der være virksomhedskonsulenter med særlig tilknytning til ungeindsatsen. Det kan enten være i form af en fast tilknytning eller direkte geografisk medplacering.

Der er forskellige overordnede tilgange til ungeindsatsen. Nogle kommuner arbejder efter en skarp opdeling mellem myndighed og udfører efter den såkaldt BUM-model. Andre ser en fordel i en mere helhedsorienteret tilgang, hvor sagsbehandler og mentor fx kan være én og samme person. Som nedenstående case illustrerer, kan denne helhedsorientering bredes endnu videre ud, så medarbejderen på en gang skal fungere som sagsbehandler, vejleder, mentor og virksomhedskonsulent:

Casebeskrivelse: organisering og tilrettelæggelse af ungeindsatsen i jobcentrene

Indhold

På baggrund af et socialfondsprojekt har en række himmerlandske kommuner samarbejdet om at udvikle en mere sammenhængende uddannelses- og beskæftigelsesrettet indsats over for unge ledige mellem 18 og 30 år. Som resultat af projektet har de deltagende kommuner hver især oprettet et nyt tilbud kaldet "Basen", som primært er karakteriseret ved, at en medarbejder varetager hele den unges forløb. Dvs. agerer myndighedsperson/sagsbehandler, støtteperson, underviser, virksomhedskonsulent, evt. mentor og tovholder i forbindelse med kontakt til uddannelsesinstitutioner og andre forvaltninger. Tilbuddet er alene rettet mod uddannelsesparate unge og vil fremadrettet have en psykolog tilknyttet, som bl.a. kan undervise i hverdagsmestring.

I Rebild Kommune har man valgt at organisere hele ungeindsatsen efter samme principper som i socialforskningsprojektet. Det indebærer en organisering, hvor den unge ikke møder i jobcentret, men i en ungeenhed. Ungeenheden har samlet UU-vejlederne og jobcentermedarbejderne med ansvaret for de unge ledige (sagsbehandleren er omdøbt til "ungerådgiver" for ikke at klientgøre den unge). Organiseringen skal opbløde snitfladerne mellem jobcentret og UU og dermed sikre en hurtigere og mere enkel inddragelse af UU i de unges forløb, allerede fra når den unge møder op i ungecentret. Formålet er at afdramatisere den unges møde med "systemet" og reducere kompleksiteten, da de unge – ifølge lederen af ungeenheden – ellers let giver op. Ungeenheden skal sikre, "... at der ikke er unge, der tabes mellem to stole".

I Vesthimmerlands Kommune er ungeindsatsen fortsat forankret i jobcentret. Det betyder, at den unge – som vil melde sig ledig – skal møde op i jobcentret, hvorefter denne visiteres som enten (åbenlyst) uddannelses- eller aktivitetsparat. Kommunen agerer efter principperne i BUM-modellen. Dvs. at sagsbehandleren agerer myndighedsperson, mens alle øvrige indsatser er forankret andetsteds. Tilbuddet "Basen" – der blev oprettet i form af et socialfondsprojekt – er blot et blandt flere tilbud, som kommunen kan give de unge.

Jobcentermedarbejderens rolle

Rebild

Når den unge melder sig ledig, visiteres vedkommende (uafhængigt af visitationskategori) til en ungerådgiver, som står for hele den unges forløb. Dvs. at rådgiveren agerer både myndighedsperson, virksomhedskonsulent, underviser samt evt. mentor og efterværn. Dog kan der tilkøbes ekstern mentor efter behov. Om nødvendigt koordinerer ungerådgiveren indsatsen med de øvrige forvaltninger og uddannelsesinstitutioner⁴. Om nødvendigt tager ungerådgiver med til møder i andre afdelinger i kommunen eller hos andre relevante aktører. Ungerådgiverens mange roller indebærer, at de har en relativt lille sagsstamme på mellem 30 og 40 unge.

Vesthimmerland

Alle uddannelsesparate og aktivitetsparate unge visiteres til en sagsbehandler, som udelukkende arbejder med unge ledige under 30 år. Sagsbehandleren varetager myndighedsfunktionen i forhold til den unge, mens alle tilbud, virksomhedskontakter, mentoropgaver mv. er forankret andre steder i kommunen eller bliver tilkøbt eksternt. Sagsbehandleren skal derfor også koordinere⁵ de iværksatte tiltag, herunder eventuelt kontakten med andre forvaltninger (hvis den unge eksempelvis har en sag i familieafdelingen). Det er alene sagsbehandleren, der som myndighedsperson kan afgøre, hvilke initiativer der skal iværksættes over for den unge. Dog bliver der afholdt rundbordssamtaler mellem sagsbehandleren, den unge og øvrige relevante interessenter, når der skal træffes afgørelse om, hvilke initiativer/tilbud der skal iværksættes. Sagsbehandleren har ca. 60-70 sager i sagsstammen.

⁴ Denne koordinerende rolle skal ikke forveksles med rollen som koordinerende sagsbehandler, som udelukkende knyttes til de aktivitetsparate unge.

⁵ Denne koordinerende rolle har en relativt uformel karakter og skal derfor ikke forveksles med rollen som koordinerende sagsbehandler, som udelukkende knyttes til de aktivitetsparate unge.

Centrale redskaber og indsatser

Rebild Kommune

Det er ungerådgiveren, der står for de fleste elementer i indsatsen. Der anvendes som udgangspunkt kun individuelt tilrettelagte forløb, hvor ungerådgiveren får en rolle som coach (alle rådgivere har fået coachingkursus). Derfor er der ikke faste skabeloner – ud over rammerne i lovgivningen – for, hvor mange samtaler den unge kan modtage, hvornår den unge skal i tilbud, og hvilke tilbud den unge skal have. Målet er at finde den rette indsats, der kan bringe den unge i uddannelse. Ifølge ungerådgiverne arbejdes der meget med at opbygge konstruktive relationer mellem den unge og rådgiveren, og derfor fremhæves vigtigheden af, at ungerådgiveren er en gennemgående kontaktperson for de unge. Dette er specielt vigtigt for de svageste unge, som dermed får reduceret antallet af snitflader til eksempelvis mentorer og virksomhedskonsulenter. Ungerådgiveren samler trådene et sted. De unge skal derfor kun forholde sig til en person, hvilket – ifølge ungerådgiverne – forbedrer relationerne mellem ungerådgiveren og den unge. Derudover sikrer det bedre match mellem virksomheder og den unge, fordi ungerådgiveren kender den unges behov og udfordringer (fx ADHD, angst). Ifølge ungerådgiverne er der fare for, at vigtig viden går tabt, hvis denne skal overleveres til eksempelvis en virksomhedskonsulent.

Vesthimmerland

Unge uddannelsesparate visiteres som udgangspunkt altid til et fireugers afklaringsforløb i kommunens Center for Kompetence og Afklaring. Afklaringsforløbet anvendes eksempelvis til at hjælpe den unge med at skrive ansøgninger, blive tilknyttet en fagpraktik mv. Efter afklaringsforløbet udarbejder centret en anbefaling med hensyn til, hvilke indsatser der bør iværksættes. Målet med fire-ugers-forløbet er dermed at udarbejde en plan for den unge. Det er sagsbehandlerne, som på baggrund af anbefalingen træffer afgørelse om, hvilke forløb der skal igangsættes.

Aktivitetsparate unge bliver som udgangspunkt visiteret til en virksomhedspraktik med henblik på at afdække de unges arbejdsevne. Virksomhedspraktikken bliver igangsat via Center for Kompetence og Afklaring.

Alle åbenlyst uddannelsesparate unge forbliver i jobcentret, idet disse forventes at påbegynde uddannelse med det samme.

Center for Kompetence og Afklaring har mulighed for at tilknytte en frivillig mentor, i det omfang det skønnes nødvendigt.

Virksomhedskontakt

Rebild

I Rebild har man en virksomhedsstrategi, hvor virksomheder, som tager et socialt ansvar, kan indgå en aftale med kommunen. Det er ungerådgiveren, som har den primære kontakt til virksomhederne. Dvs. at det er ungerådgiveren, som finder virksomhedsåbninger og efterfølgende forbliver virksomhedens primære kontaktperson i kommunen. Der er dermed umiddelbart mere fokus på, hvad virksomhederne kan gøre for de ledige, end omvendt.

Vesthimmerland

Vesthimmerlands virksomhedsstrategi fokuserer på, at Jobcenter Vesthimmerland skal være virksomhedernes foretrukne samarbejdspartner, når virksomhederne skal rekruttere nye medarbejdere. Det betyder – ifølge lederne i kommunen – at der er to hensyn i kontakten med virksomhederne. På den ene side skal virksomhedskonsulenterne finde virksomheder, som har forståelse for de lediges behov. På den anden side er det vigtigt, at kommunen kan tilbyde virksomhederne den arbejdskraft, de efterspørger. Af den grund fremhæver kommunen vigtigheden af at have medarbejdere (virksomhedskonsulenter), som bliver eksperter i opsøgende indsatser og i at yde den rette service til virksomhederne.

Alle virksomhedsrettede indsatser er forankret i Center for Kompetence og Afklaring. Skal den unge i virksomhedspraktik, vil sagsbehandleren i jobcentret derfor bestille en virksomhedspraktik via en af virksomhedskonsulenterne i centret. Derefter er det virksomhedskonsulenten, som finder og matcher den unge til en passende praktikplads, ligesom det er virksomhedskonsulenten, som foretager den efterfølgende opfølgning og tilbagemelding til sagsbehandleren. Kommunen mener, at denne struktur sikrer et godt match mellem virksomhederne og de unge, da det også er centret, der har gennemført den unges afklaringsforløb.

Erfaringer

Rebild

Stor kontinuitet i den unges forløb og færre snitflader: Ungerådgiverens centrale position i de unges forløb sikrer – ifølge ungerådgiverne selv – en reduktion i antallet af snitflader. Samtidig giver det et bedre match mellem den unge og det igangsatte tilbud, da ungerådgiveren kender til alle den unges behov. Det er dog vigtigt at understrege, at ungerådgiverens position ikke eliminerer snitfladerne, men derimod reducerer antallet af dem.

Stor tilfredshed blandt de unge: En evaluering fra CABI viser, at de unge føler sig trygge ved at have en person, som varetager hele den unges forløb. Det skyldes bl.a., at der dermed er større forståelse og kendskab til den unges barrierer og problemer (Pedersen & Nielsen 2014).

Ungerådgiveren har mange "kasketter": På trods af at der potentielt kan være en konflikt mellem rollen som myndighedsperson og rollen som rådgiver eller mentor, så angiver ungerådgiverne, at de ikke oplever de mange kasketter som et problem. Dog stiller det store krav til medarbejdernes evne til at skifte mellem forskellige roller. Medarbejderne bliver eksperter i ungeindsatsen som helhed, men ikke i enkeltelementerne.

Vesthimmerland

Klar arbejdsfordeling: Den skarpe opdeling af myndigheds- og udføreropgaverne sikrer en klar arbejdsfordeling og giver mulighed for, at medarbejderne i højere grad bliver "eksperter" i delelementer i den unges ledighedsforløb. Dog forøger det omfanget af snitflader og stiller større krav om, at sagsbehandleren kan samle alle trådene.

Stærke virksomhedskontakter: Det store fokus på virksomhedernes behov har bevirket, at virksomhederne nu henvender sig til jobcentret, når de har behov for arbejdskraft.

Fare for, at de unge føler sig klemt i indsatsen: CABI har i forbindelse med evalueringen af det oprindelige socialfondsprojekt erfaret, at de unge bliver utrygge, når de gentagne gange møder nye medarbejdere. Derudover er de utrygge ved at møde i jobcentret (Pedersen & Nielsen 2014).

Fokuspunkter

Generalist vs. specialist

I Rebild er ungerådgiverne generalister, som står for alle elementer i ungeindsatsen. Dette giver på den ene side kontinuitet i de unges forløb. Men stiller også store faglige krav til medarbejder.

I Vesthimmerland arbejdes der efter grundprincipperne i BUM-modellen. Det betyder på den ene side, at man får højt specialiserede medarbejdere. På den anden side kræver det stor grad af koordinering, hvis 1. den unge skal føle sig hørt og opleve kontinuitet, og 2. hvis ikke vigtige informationer skal gå tabt.

Casebeskrivelsen bygger på interview med jobcentermedarbejdere i Rebild og Vesthimmerlands Kommuner. Se afsnit 2.3 for en beskrivelse af interviewpersonerne.

Som vist i ovenstående case, er der fordele og ulemper ved forskellige måder at organisere indsatsen på. Fordelene ved specialisering skal vejes op mod den ulempe, det giver, at de unge møder flere på deres vej gennem systemet. Dette kan have en negativ betydning for deres oplevelse af sammenhæng i indsatsen. Omvendt kan en generalisttilgang som den i casen beskrevne stille meget høje krav til de medarbejdere, der skal bære alle de mange kasketter på én gang. Dette kan skabe en sårbarhed i forhold til kvaliteten af de enkelte opgavers udførelse samt i forhold til sygdom hos medarbejdere mv.

Organiseringen har også betydning for snitfladerne til andre sektorer internt i kommunen samt til eksterne parter. Her kan man pege på, at om end mange kommuner har formelle eller uformelle procedurer for håndtering af overgange, kan der være uudnyttede potentialer i et styrket tværgående samarbejde (caseinterview). Dette gælder ikke mindst i forhold til en bredere kreds af aktører på uddannelsesområdet end UU (caseinterview).

4.7 Opsummering

I dette kapitel har vi bevæget os fra de enkelte redskaber og disses effekter til at vise noget om, hvordan man konkret arbejder med dem i kommunerne, og den rolle, virksomhederne spiller i den forbindelse. På baggrund af gennemgangen af de enkelte tilbud kan man drage følgende konklusioner:

- De fleste tilbud er sammensat af to eller flere redskaber, der enten benyttes serielt eller parallelt
- Der er forholdsmæssigt flere tilbud, der har til formål at bringe de unge i uddannelse eller beskæftigelse, som er forankret i kommunernes arbejdsmarkedsforvaltninger end i socialforvaltningerne. Da integrationsområdet meget ofte hører under arbejdsmarkedsforvaltningerne i kommunerne, er sondringen mellem disse områder ikke altid meningsfuld i forhold til indsatsen. Dog er der tilbud, der eksklusivt retter sig mod unge af anden etnisk herkomst end dansk.
- Mange tilbud, der omfatter tværgående indsats, har en delt forankring mellem jobcentret og socialforvaltningen i kommunen.
- Der kan være en oplevelse af afhængighed af ekstern finansiering til udviklingsprojekter på medarbejderniveau i kommunerne. Dette kan have mange årsager, men det kan observeres, at mange projekter afvikles, når en evt. ekstern finansiering ophører.

Gennemgangen af virksomhedernes rolle i leveringen af indsatsen viste som sine hovedpointer, at:

- Der er stor velvillighed fra virksomhedernes side i forhold til at indgå i indsatsen for de unge. Dette afspejles bl.a. af, at VFSA har udvalgt ungeindsatsen som sit næste fokusområde.
- Virksomhederne efterspørger fortsat bistand til det administrative arbejde forbundet med indsatsen og en forenklet adgang til kommunerne.
- Der er gevinster at hente for virksomhederne i indsatsen i form af branding, rekrutteringskanaler og udvikling af deres HR-kompetencer. Sidstnævnte er ikke i samme grad som de øvrige synliggjort, hvorfor der kan ligge et potentiale i synliggørelse af den for virksomhederne.
- Nogle virksomheder indtager en meget proaktiv rolle i indsatsen ved at sammensætte deres egne tilbud til de unge. Dette omfatter betydelige byrder for den pågældende virksomhed.

- I forbindelse med deres tilrettelæggelse af egne forløb går virksomhederne forrest, når det handler om at anlægge et ressourceperspektiv på målgruppen. Da kommunerne, der visiterer til disse forløb, i nogle tilfælde gør det ud fra en vurdering af den enkelte unges udfordringer, kan der opstå et modsætningsforhold i samarbejdspartnerens tilgang til målgruppen.

Gennemgangen af den virksomhedsrettede indsats til de 15-17-årige viste, at:

- Der kan være store gevinster ved at tilbyde en virksomhedsrettet indsats til denne gruppe. Det være sig både i form af afklaring for den unge og ved at kunne skride tidligt ind over for misbrug mv.
- Der er god ræson i at basere programteorien for indsatsen for denne gruppe på en tanke om 'uddannelsesrettet beskæftigelse'
- Der er behov for meget tæt opfølgning for at opnå optimal effekt af indsatsen. Det gælder både fra medarbejdere og i form af opbakning fra forældrene til de unge.

Gennemgangen af organiseringen af indsatsen viste, at:

- Der er forskellige modeller for organisering, men hovedparten af indsatsen har traditionelt ligget i regi af kommunernes arbejdsmarkedsforvaltninger.
- Mange kommuner har oprettet ungeenheder, der samler indsatsen for de unge i en separat enhed fra jobcentret. UU er typisk inddraget i sådanne enheder.
- Organiseringen af indsatsen har betydning for den grad af sammenhæng, de unge oplever i deres forløb.
- Tilgangen til indsatsen kan spænde fra en stringent BUM-model til en helhedsorienteret model, hvor medarbejderne agerer som generalister i udførelsen af indsatsen. Der er fordele og ulemper ved begge tilgange, men generalisttilgangen giver den unge størst følelse af kontinuitet, idet det er den samme medarbejder, den unge møder, uanset sammenhængen.
- Der kan med fordel tænkes i et øget samarbejde på tværs af områder og aktører. Herunder imellem undervisningsområdet og kommunens forskellige afdelinger. Dette samarbejde kunne i princippet også omfatte grundskoleområdet.

Litteratur

- Albæk, K., Bach, H.B. & Jensen, S. 2012, *Effekter af mentorstøtte for udsatte ledige*, SFI, København.
- Albæk, K., Bach, H.B., Bille, R., Graversen, B.K., Holt, H., Jensen, S. & Jonassen, A.B. 2015, *Evaluering af mentorordningen (SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 15: 10)*, SFI, København.
- Andersen, H.L. & Arendt, J.N. 2015, *Økonomiske incitamenten i beskæftigelsespolitikken. En litteraturoversigt*, KORA. Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning, København.
- Bargain, O. & Doorley, K. 2016, The Effect of Social Benefits on Youth Employment: Combining RD and a Behavioral Model. *Journal of Human Resources*, (Online first: 7 July 2016, doi: 10.3368/jhr.52.4.1115-7510R).
- Bengtsson, T.T., Knudsen, L. & Nielsen, V.L. 2009, *Kortlægning af kommunernes foranstaltninger til udsatte unge*, SFI, København.
- Beskæftigelsesministeriet 2015, *Effekten af nytteindsatsen for unge i kontanthjælpssystemet*, Beskæftigelsesministeriet, København.
- Bolvig, I., Jensen, P. & Rosholm, M. 2003, *The Employment Effects of Active Social Policy (IZA Discussion Paper 736)*, IZA, Bonn.
- Bonnal, L., Fougere, D. & Sérandon, A. 1997, "Evaluating the Impact of French Employment Policies on Individual Labour Market Histories", *Review of Economic Studies*, vol. 64, no. 4, pp. 683-713.
- Caswell, D., Andersen, H.L., Høybye-Mortensen, M., Markussen, A.M. & Thuesen, S.L. 2011, *Når kassen smækkes. Analyser af økonomiske sanktioner over for kontanthjælpsmodtagere*, AKF, København.
- Centeno, L., Centeno, M. & Novo, A.A. 2009, "Evaluating job-search programs for old and young individuals: Heterogeneous impact on unemployment duration", *Labour Economics*, vol. 16, no. 1, pp. 12-25.
- Christensen, G. & Jørgensen, R.C.H. 2015, *Kommunale indsatser rettet mod uddannelse, beskæftigelse og det sociale område*, SFI, København.
- Christensen, R. & Jacobsen, R.H. 2009, *Analyse af effekten af aktivering og voksen- og efteruddannelse for forsikrede ledige*, CEBR rapport, København.
- Cockx, B. & Göbel, C. 2004, *Subsidized Employment for Young Long-term Unemployed Workers - An Evaluation*, Mimeo.
- Deloitte 2015, *Barrierer og udfordringer for tværgående indsats, styring og organisering. Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats. Udarbejdet af Deloitte for Stryrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering*, Deloitte København.
- Dorsett, R. 2006, "The new deal for young people: effect on the labour market status of young men", *Labour Economics*, vol. 13, no. 3, pp. 405-422.
- Forslund, A. & Skans, O.N. 2006, "Swedish youth labour market policies revisited", *Vierteljahrshefte zur Wirtschaftsforschung*, vol. 75, no. 3, pp. 168-185.

- Görlich, A., Katznelson, N., Hansen, N.M., Svarer, M. & Rosholm, M. 2014, *Forsøg med brobygning til EUD – midtvejsstatus*. CEFU, København.
- Görlich, A., Katznelson, N., Hansen, N.M., Rosholm, M. & Svarer, M. 2016, *Hvad virker? Ledige unges vej til uddannelse og arbejde - Evaluering af brobygning til uddannelse*, CEFU. Center for Ungdomsforskning, København.
- Graversen, B.K. 2012, *Effekter af virksomhedsrettet aktivering for udsatte ledige: en litteraturoversigt (SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 12:20)*, SFI, København.
- Graversen, B.K. 2004, "Employment Effects of Different Sequences of Active Labour Market Programmes" in *Do the Programmes Help Welfare Benefit Recipient to Find Jobs?*, PhD Thesis, University of Aarhus, Aarhus, pp. 61-129.
- Graversen, B.K. & Jensen, P. 2010, "A reappraisal of the virtues of private sector employment programmes", *The Scandinavian Journal of Economics*, vol. 112, no. 3, pp. 546-569.
- Graversen, B.K. & Weise, H. 2001, *Effekter af aktiveringsindsatsen over for kontanthjælpsmodtagere (Arbejdsrapport, 2001:2)*, Socialforskningsinstituttet, København.
- Greenberg, D.H., Michalopoulos, C. & Robins, P.K. 2003, "A Meta-Analysis of Government-Sponsored Training Programs", *Industrial and Labor Relations Review*, vol. 57, no. 1, pp. 31-53.
- Hämäläinen, K. & Ollikainen, V. 2004, *Differential Effects of Active Labour Market Programmes in the Early Stages of Young People's Unemployment (VATT Research Reports 115)*, VATT Institute for Economic Research, Helsinki.
- Høeberg, L., Poulsen, J., Hertz, M., Svarer, M. & Rosholm, M. 2011, *Evaluering Unge godt i gang*, Rambøll, København.
- Jensen, T.P. & Andersen, H.L. 2012, *Virker aktivering for udsatte unge? En vidensopsamling om effekten af beskæftigelsesindsatser rettet mod udsatte unge*, KORA. Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning, København.
- Jensen, P., Rosholm, M. & Svarer, M. 2003, "The response of youth unemployment to benefits, incentives, and sanctions", *European Journal of Political Economy*, vol. 19, no. 2, pp. 301-316.
- Jespersen, S.T., Munch, J.R. & Skipper, L. 2008, "Costs and Benefits of Danish Active Labour Market Programs", *Labour Economics*, vol. 15, no. 5, pp. 859-884.
- Jessing, C.T., Skovhus, R., Hannah, K. & Grunnet, H. 2010, *Bedre vejledning og rådgivning til beskæftigede og virksomheder - Afsluttende evaluering af 22 voksenvejledningsnetværk*, Videncenter for Uddannelses- og Erhvervsvejledning, København.
- Jonassen, A.B. 2013, *Regression Discontinuity Analyses of the Disincentive Effects of Increasing Social Assistance (Ph.d-afhandling)*, Institut for Økonomi, Aarhus Universitet, Aarhus.
- Katznelson, N., Jørgensen, H.E.D. & Sørensen, N.U. 2015, *Hvem er de unge på kanten af det danske samfund? Om hverdagsliv, ungdomskultur og indsatser der gør en positiv forskel (Ungdomsliv, 1)*, Aalborg Universitetsforlag, Aalborg.
- Larsson, L. 2003, "Evaluation of Swedish Youth Labour Market Programmes", *Journal of Human Resources*, vol. 38, no. 4, pp. 891-927.

- Lauzadyte, A. 2008, "Optimale Introduction Time and Length of Active Labour Market Programmes in Denmark" in *Active Labour Market Politics and Labour Market Transitions in Denmark: An Analysis of Event History Data (PhD Thesis)* Aarhus Universitet, Aarhus.
- Lindorf, M., Jensen, M.B., Christensen, S.E.B. & Aller, S.H. 2016, *10. Klasse på efterskole - inspirationskatalog til overgangen til ungdomsuddannelserne*, DEA, København.
- Maibom, J., Rosholm, M. & Svarer, M. 2014, *Can Active Labour Market Policies Combat Youth Unemployment? (Discussion Paper No. 7912)*, IZA, Bonn.
- Metodecenter - Center for innovation og metodeudvikling [u.å.], *Litteratursøgning - Korttidsanbringelser af handicappede unge*, Metodecenter - Center for innovation og metodeudvikling, Aarhus.
- Mygind, R.E., Rhod, M. & Kjeldsen, L. 2014, *Små skridt mod beskæftigelse - En undersøgelse af boligsociale job-og uddannelsesvejlednings arbejde med udsatte ledige*, Center for Boligsocial Udvikling, Hvidovre.
- Osikominu, A. 2009, *Quick Job Entry of Long-Term Human Capital Development? The Dynamic Effects of Alternative Training Schemes (IZA Discussion Paper no.4638)*, IZA, Bonn.
- Pedersen, J. & Nielsen, T. 2014, *Evaluering Ungeindsats i Himmerland*, Cabi, Aarhus.
- Pedersen, J., Nissen, B., Hansen, A. & Fenger, M. 2014, *Kortlægning af eksisterende og relevante indsatser med job-og uddannelsesperspektiv for udsatte unge*, Cabi, Aarhus.
- Rambøll 2014, *Evaluering af mentorindsats til unge uden uddannelse*, Rambøll, København.
- Rambøll 2011, *Evaluering af pulje til psykologhjælp*, Rambøll, København.
- Rambøll 2010, *Nordiska länders insatser mot ungdomsarbetslöshet – kartläggning och analys*, Rambøll, København.
- Richardson, K. & Van den Berg, G. 2008, *Duration Dependence versus Unobserved Heterogeneity in Treatment Effects: Swedish Labour Market Training and the Transition rate to Employment (IFAU Working paper 2008: 7)*, IFAU, Uppsala.
- Rieper, O. & Hansen, H.F. 2007, *Metodedebatten om evidens*, AKF Forlaget, København.
- Rosholm, M. & Svarer, M. 2012, *Overordnede effekter af aktiv arbejdsmarkedspolitik*, [Arbejdsmarkedsstyrelsen], [U.st.].
- Rosholm, M. & Svarer, M. 2011, *Effekter af virksomhedsrettet aktivering i den aktive arbejdsmarkedspolitik*, [Arbejdsmarkedsstyrelsen], [U.st.].
- Rosholm, M. & Svarer, M. 2008, "The Threat Effect of Active Labour Market Programmes",
- Skipper, L. 2014, *Effektivitetsudvikling af aktivering*, KORA København.
- Skipper, L. 2010, *En mikroøkonometrisk evaluering af den aktive beskæftigelsesindsats*, AKF, København.
- Social og indenrigsministeriet 2016, *Oplæg til indhold i Socialpolitisk Redegørelse 2016*, Social og indenrigsministeriet, København.
- SPUK 2014, *Team Succes*, SPUK, København.

- Staghøj, J., Rosholm, M. & Svarer, M. 2007, *A Statistical Programme Assignment Model (IZA Discussion paper 3165)*, IZA, Bonn.
- Svarer, M., Rosholm, M., Havn, L. & Høeberg, L. 2014, *Evaluering af Mentorindsats til unge uden uddannelse og job*, Rambøll, København.
- Van den Berg, G., Uhlendorff, A. & Wolff, J. 2013, *Sanctions for Young Welfare Recipients (IZA Discussion paper no.7630)*, IZA, Bonn.
- Velfærdspolitisk analyse 2016, *Udsatte børn og unges videre vej i uddannelse*, Social og indenrigsudvalget, København.
- Zhang, T. 2003, *Identifying Treatment Effects of Active Labour Market Programmes for Norwegian Adults*, Mimeo, Oslo Universitet, Oslo.

**Det Nationale Institut
for Kommuner og Regioners
Analyse og Forskning**

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00